

50
ЖЫЛ

Әуе толқынында – «Қазақстан-Петропавл»

Әуе толқынында – «Қазақстан- Петропавл»

Петропавл қаласы
2010 жыл

УДК 654
ББК 76.031+76.032
Ә 82

Редакциялық кеңес:

Серік Біләлов, Фархад Қуанғанов,
Ерлік Жанділдин, Кәрібай Мұсырман,
Ерлан Токшылық

Редакция алқасы:

Кәрібай Мұсырман, Ерлан Токшылық, Әлібек Татанов,
Алпамыс Қазыбаев, Меңсұлу Бисенова.

Ә 82

Әуе толқынында – Қазақстан-Петропавл. –
Құрастырушы Е.Токшылық. – 2010.

ISBN 978-601-06-1094-1

559159

Бұл жинақ Солтүстік Қазақстан облыстық теледидарының 50 жылдығы мен радиосының 80 жылдық тарихынан сыр шертеді.

Қызылжар өңірінде электронды ақпарат құралдарының даму тарихын білгісі келетін қалың оқырман үшін бұл кітап қызықты да тартымды болады деген үміттеміз. Сондай-ақ, журналист мамандығын таңдаған жастарға да пайдасы тиеді деген ойдамыз.

УДК 654
ББК 76.031+76.032

ISBN 978-601-06-1094-1

© Қазақстан-Петропавл
телерадиокомпаниясы, 2010

**«Мен бұқаралық ақпарат құралдарын
белсенді азаматтық ұстаным танытуға
шақырамын! Сіздерді «төртінші билік» деп
кездейсоқ атамайды!**

Қазір БАҚ адамдар үшін қиындықты қалай

еңсеруге болады, мынандай қиын кезде қалай аман қаламыз, қалай төтеп береміз деген мәселелерде «кеңесші» ретінде көрінуге тиіс. Азаматтарды басқа адамдардың оң тәжірибесі арқылы үйрету керек. Біздің ғылыми және шығармашылық интеллигенцияға да осындай рөл жүктеледі.

Сенімділік, жеке белсенділік, төзімділік, патриотизм, Отанға деген сүйіспеншілік секілді көңіл күйлерді орнықтыратын материалды жиі беру керек».

**Нұрсұлтан Назарбаев,
Қазақстан Республикасының Президенті.**

**«Қазақстан-Петропавл» облыстық
телерадиокомпаниясының
шығармашылық ұжымына**

Қымбатты достар!

Сіздерді ежелден Қызылжар өңіріндегі жаңалықтардың жаршысы ретінде танылып, телекөрермендер мен радиотыңдаушылардың ықыласы мен құрметіне бөленіп келе жатқан Петропавл телестудиясының құрылғанына 50 жыл толуымен және Солтүстік Қазақстан облыстық

радиосының 80 жылдығымен шын жүректен құттықтаймын!

Облыстық теледидар мен радионың шығармашылық ұжымы қай кезде болсын өзіне жүктелген маңызды міндеттер үдесінен көрініп, туған өлкеміздің жан-жақты дамып-өркендеуіне өлшеусіз үлес қосып келеді. Қызылжарлық телерадиожурналистер Қазақстан өз тәуелсіздігін жариялаған сәттен бастап Тұңғыш Президентіміз Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың кемеңгерлік саясатына жан-жүректерімен қолдау білдіріп, Елбасымыздың бастамасымен қолға алынған саяси және әлеуметтік-экономикалық реформаларды кеңінен насихаттап, олардың ойдағыдай жүзеге асырылуына аянбай атсалысып келеді.

Бүгінде алды құрметті ардагерлер қатарына қосылып, өзгелері кейінгі толқын жастарға тәлімгерлік етіп жүрген аға буын телерадио қызметкерлері өткен ғасырдың тоқсаныншы жылдарындағы өтпелі кезеңде елмен бірге бастан кешкен қиыншылықтардың бәріне төтеп беріп, Қызылжар өңіріндегі қоғамдық тұрақтылықты, этносаралық және конфессияаралық татулық пен сыйластықты сақтап, нығайтуға, қиын тұрмыс тауқыметін тартып жүрген адамдар көңіліне ертеңгі күнге үміт ұялатуға барынша күш салып, өздерін де, өзгелерді де ортақ Отанымыз – тәуелсіз Қазақстанымыздың болашағына кәміл сендіре білді. Және олар еш қателескен жоқ! Бір жағадан –

бас, бір жеңнен қол шығара білген бірліктің арқасында туған еліміз экономикалық қиындықтардың бәрін еңсеріп, жаңару мен өркендеу жолына түсті. Қазір жас мемлекетімізді дүниежүзі түгел мойындап қана қоймай, ең биік төрден орын ұсынып, Еуропадағы қауіпсіздік пен ынтымақтастық ұйымының төрағасы етіп сайлады.

Жергілікті билік пен тұрғындар арасындағы алтын көпір бола білген облыстық телерадиокомпания ұжымының өзі де жаңа нарықтық экономикалық қатынастарға жедел бейімделіп, жылдан-жылға дамып, жетіле түсті. Облыстық әкімдіктің қолдауымен облыстық теледидар республикада алғашқылардың бірі болып, спутниктік хабар тарату желісіне қосылды. Жергілікті бюджеттен бөлінетін мемлекеттік тапсырыс көлемі де үнемі ұлғайтылып, жергілікті электронды бұқаралық ақпарат құралдарының қарашаңырағына барынша қолдау көрсетілуде.

Шығармашылық ұжымның қатар келген қос мерейтойы – облысымыздың қоғамдық-мәдени өміріндегі айтулы оқиға. Осыған орай, ең алдымен, облыстық теледидар мен радионың жасампаз шежіресін өз қолдарымен жасаған қадірменді ардагерлерге – байырғы журналистер мен операторларға, режиссерлер мен дикторларға және басқа да мамандық иелеріне барша солтүстікқазақстандықтардың атынан шынайы ризашылық білдіріп, үлкен алғыс айтамын. Аға

әріптестерінің кәсіби дәстүрлерін лайықты жалғастырып жатқан қазіргі ұжымға алдағы уақытта зор шығармашылық табыстар тілеймін.

**Серік Біләлов,
Солтүстік Қазақстан облысының әкімі.**

Қадірлі әріптестер!

Сіздерді Солтүстік Қазақстан облыстық телевизиясының 50 жылдығымен және радиосының 80 жылдығымен шын жүректен құттықтаймын.

Жарты ғасыр ішінде үнемі іздену, өсу-өркендеу үстінде дамып келе жатқан облыстық телевизияның тарихы республикамыздағы қанатын кең жайған электронды ақпарат құралдарының даңқты жылнамасының құрамдас бөлігі. Осы жылдар ішінде облыс жұртшылығына адал да

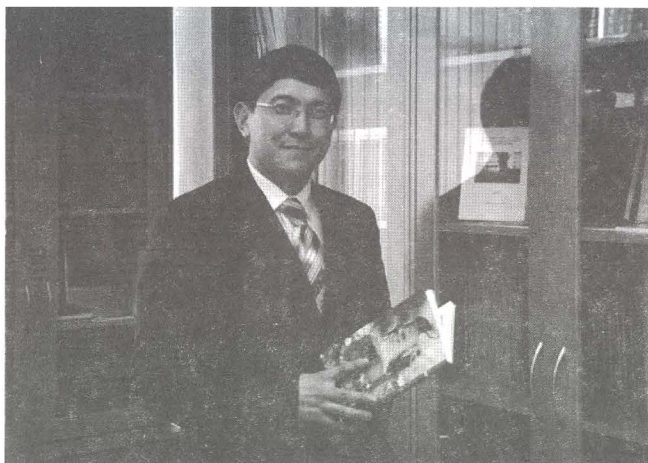
ақиқат ақпарат таратып, өнегелі істерге, өрісті міндеттерге бастап келе жатқан құдыретті «Көгілдір экран» қайраткерлерінің еңбегі өлшеусіз. Шығармашылық ұжымның қажымай-талмай екі тілде дайындаған хабарлары сапалы түрде эфирге берген техникалық қызметкерлердің еңбегі тарихи ерлік десе болғандай.

Тәуелсіз Қазақстанның ақпарат кеңістігінде лайықты орны бар «Қазақстан» ұлттық арнасының Петропавл филиалы облыс көрермендерінің шын мәніндегі көзайымына айналды. Облыстағы ғажайып істерді, отандастарымыздың тату-тәтті бақытты өмірін облыстық телевизиясыз көзге елестету мүмкін емес.

Құрметті әріптестер! Осынау мүшелтой үсінде Солтүстік Қазақстан облыстық телевизиясының ардагерлерін, бүгінгі шығармашылық және техникалық ұжымдарын жарты ғасырлық мүшелімен құттықтап, жаңа шығармашылық табыстар тілеймін.

Елбасы Н.Назарбаевтың бастауымен жүзеге асып жатқан жаңару, үдемелі даму жоспарларының Петропавл филиалының бағдарламаларынан лайықты орын алатындығына сенемін. Әрқайсыңызға отбасылық бақыт, денсаулық пен ұзақ өмір тілеймін.

**Жанай Омаров,
«Қазақстан РТРК» АҚ төрағасы**

1977 жылдың 5 мамырында Қарағанды облысы, Шет ауданына қарасты Нілді ауылында дүниеге келді. 1994 жылы Сәкен орта мектебін аяқтағаннан кейін, Қарағанды қаласындағы Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университетіне түсіп, 1998 жылы «Журналистика» мамандығын үздік бітірді. 2004 жылы М.Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің магистратурасын тәмамдап, «журналистика магистрі» академиялық дәрежесін алды. 2003-2006 жылдар аралығында облыстық телеарнада қызмет етті.

Е.Б. Тоқшылық жеке шығармашылық жетістіктері үшін Қазақстан Журналистер одағының грамотасымен марапатталған. Республикалық «Қазақстан-Сорос» байқауының жүлдегері (Алматы, 1998), аймақтық жас журналистер байқауының жеңімпазы (Қарағанды, 2004), IX

Халықаралық «Шабьт» шығармашыл жастар фестивалінің «Журналистика» номинациясы бойынша дипломанты (Астана, 2006).

Е.Б. Тоқшылық бүгінде “Жұлдыз” журналының қазақтың көркем әдебиетін және әдебиет сынын өркендетуге қосқан үлесін зерттеуде. «Әдебиет жылнамасы», «Қазақстан Ұлттық арнасындағы ойын-сауық хабарлары» атты әдістемелік оқу құралдарының авторы.

2007-2010 жылдар аралығында Солтүстік Қазақстан облысы әкімінің кеңесшісі-баспасөз хатшысы болып істеді. 2010 жылдан бері – «Қазақстан» республикалық телерадиокорпорациясы» АҚ Солтүстік Қазақстан облыстық филиалының директоры.

Уақыт талабына сай

Уақыт көші тоқтамайды. Жыл өткен сайын жаңарудың, жаңғырудың куәсі болып келеміз. Еліміздің әлемдік қоғамдастық қауымында ортадан ойып алғандай орны бар. Оны кеше ғана аяулы Астанамызда жер жүзіне паш еткен, Елбасымыздың асқақ абыройы мен алты құрылық мойындаған беделі дәлелдеп отыр.

Осындай ынтымағы жарасқан, бір үйдің баласындай тату қоғамның жасампаз еңбегі мен қызық-қуанышқа толы өмірін жарқырата көрсетіп отырған бұқаралық ақпарат құралдарының легінде

мандайы жарқыраған «Қазақстан» ұлттық телевизия арнасының орны ерекше.

Отанымыздың солтүстік өңірінде таңмен таласа оянып, тәулік бойы игі хабар таратып отырған «Қазақстан-Петропавл» арнасы осыдан елу жыл бұрын дүниеге келген телевизияның заңды мұрагері екенін мақтаныш етеді.

Әр заманның талабы басқа. Сол талапқа тез бейімделіп, көрермені мен тыңдаушысының өскелең талғамына қарай бағалы ақпарат бере білуге деген талпынысымыз жеміссіз емес. Бүгінгі «Қазақстан-Петропавл» бұдан 20-10 жылғы, тіпті бес жылғы арнадан мүлде ерекше, жаңа белестен керініп келеді. Шығармашылық ұжым өз алдындағы міндеттерді жақсы түсінеді. Дайындалған бағдарламаларды көркемдеп, кемелдеп, сән-салтанатымен көрерменге жеткізуде техникалық құрамның тамаша қызметін атап өтпеске болмайды.

Облысымыздың әкімі Серік Сұлтанғазыұлы Біләлов мырзаның жергілікті телевизия арнасына деген ерекше қамқорлығын айрықша атап өтпесем болмайды. Әрдайым жағдайды біліп, шынайы жанашырлықпен көмек жасап отырған өңір басшысының арқасында «Қазақстан-Петропавл» арнасы көшін тіктеп, алға басып келеді. Бұл қамқорлықты біз өзімізге жүктелген міндет, көрермен алдындағы зор жауапкершілік деп түсінеміз.

Журналистер қауымының, инженер-техник қызметкерлерінің күнделікті жұмысы көрерменнің көз алдында. Құрылғанына 50 жыл толып, тамаша дәстүр қалыптастырған телевизияның сыншысы да, ақылшысы да - көрермен. Сондықтан, мен осы арнаның тізгінін ұстап отырған қалам иесі ретінде, ең алдымен, «Қазақстан-Петропавлдың» 600 мың адамдық телекөрермендер алқасын құттықтағым келеді. Жаңалық жаршысы атанған радионың 80 жылдығы да құтты болсын. Біздің Сіздерге көрсеткен қызметіміз әрбір шаңыраққа қуаныш әкеліп, әлемнің әр тарабынан, Қызылжар өңірінің әр киырынан бағалы ақпарат жеткізіп тұратынына сендіремін. Оған Отанының адал перзенттері, журналистер қауымы мен оларға көмектесетін мамандардың дарыны мен білімі жетеді.

Біздің ұжым өзінің алдағы міндетін жақсы біледі. Ол – Тәуелсіздігімізді баянды етіп, ұлт-аралық, дінаралық келісімді жарастыра отырып, көрермендеріміз бен радиотыңдаушыларымызды адамгершілік адалдыққа, бауырластыққа тәрбиелеу. Тағдырымыз да, арман-мақсатымыз бен қызметіміз халқымызбен бірге.

Ерлан Тоқшылық,
«Қазақстан» РТРК» АҚ СҚОФ директоры

Яков Моисеевич ГРИН

Родился в 1918 году в городе Одессе. Окончил ФЗУ связи, артиллерийское училище, в годы Великой Отечественной войны воевал в составе 47-го артиллерийского полка на Юго-Западном фронте, после завершения учебы в Воронежском военном училище связи на 4-м Украинском фронте. Демобилизован по ранению. С марта 1944 года переезжает на жительство в Петропавловск. Работал заведующим отделом пропаганды и агитации горкома партии. С октября 1952-го работает ответственным, а затем главным редактором областного радио. В апреле 1954-го возглавил отдел партийной жизни областной газеты «Ленинское знамя». В марте 1956-го вновь первый руководитель областной редакции радиовещания. В феврале 1958 -го назначен председателем комитета по телевидению и радиовещанию Северо-Казахстанского облизполкома.

Римма Васильевна Сергеева

С 1966 года по 1969 год - директор ОТРК. В 1969-1987 годах - бессменный главный редактор областной газеты «Ленинское знамя». Один из ведущих журналистов того времени, ее имя было широко известно в

журналистских кругах республики и бывшего СССР. Ее талантливые публикации и выступления в прямом эфире постоянно привлекали внимание телезрителей и читателей. Организаторский талант позволял ей привлекать в творческие коллективы самые незаурядные и талантливые личности, поэтов, журналистов, режиссеров, художников

**Петр
Николаевич
Осипов**

1925г., село Петровка, ныне Есильского района СКО-1989, город Петропавловск/. Журналист, ветеран труда. Трудовую деятельность начал слесарем в вагонном депо Петропавловска. С 1947 года редактирует газету отделения ж.д. «Рабочий молот», сотрудничает в «Омском железнодорожнике» и во Всесоюзной газете «Гудок». В 1954 году был назначен заместителем редактора областной газеты «Ленинское знамени». В 1969-1975 годах руководил крупным творческим коллективом телерадиокомитета, затем был переведен зав. отделом обкома партии. Автор книг «Железные версты», «К югу от Моинты», «Петропавловское локомотивное депо», «На главном ходу Транссиба», «Путь в 60 лет» и другие.

**Алексей
Петрович
Кренида**

Окончил отделение радио и тележурналистики высшей партийной школы, на базе высшего образования. Был заместителем начальника отдела пропаганды обкома партии, заведующим Домом полипросвещения. Позже был назначен председателем облтелерадиокомитета. Работал в этой должности с 23-го декабря 1975 года по июнь 1985 года.

В то время в одном здании находились 230 человек - работников теле радиокomiteта. Второй этаж занимали связисты. Не было создано нормальных условия для работы. После обращения в облисполком удалось получить добро на строительство. В 1977 году административное здание успешно сдали в эксплуатацию. Переселили на первый этаж журналистов. Второй этаж занимали радиожурналисты и техники. Так как радио тогда находилось в одном из старых купеческих домов на улице Красноармейской. Со временем появилась возможность построить и оснастить современным оборудованием еще одно двухэтажное здание - специально для областного радио.

**Виктор
Васильевич
Вихляев**

Родился в 1936 году. Окончил Казахский государственный университет по специальности журналистика. Первые его публикации увидели свет на страницах Булаевской районной газеты еще в 1953 году. С 1964 года работал собственным корреспондентом Казахского радио.

С 1978 года первый заместитель главного редактора областной газеты «Ленинское знамя». В 1985-1993 годах работал председателем комитета по телевидению и радиовещанию Северо-Казахстанской области. Самыми яркими его журналистскими работами были материалы о ветеранах войны, хлеботоргах и рабочих нашей области.

Любимая тема – космическая. Он не только

писал о наших земляках-космонавтах, встречался с ними на земле, но и организовал, работая на Петропавловском телевидении, телемост из павильона студии с космическим кораблем, который пилотировал наш земляк, летчик-космонавт Александр Викторенко.

КОСМОС. СТАНЦИЯ «МИР». АЛЕКСАНДРУ ВИКТОРЕНКО

Нынешний год для нашего земляка-космонавта Александра Степановича Викторенко трижды юбилейный. 29 марта со всех уголков земли в его семейный «корабль» в Звёздном городке шли телефонные звонки и телеграммы поздравлений со знаменательными датами – 60-летием со дня рождения, 20-летием первого из четырёх героических полётов (июль 1987 г.) и 15-летием третьего на его личном счету подъёма в заоблачные выси (март 1992 г.).

В тот незабываемый год Александр отметил свою «сорокапятку» на орбите. Угощал свою команду после напряжённой дневной смены вкусным смородиновым соком, рассказывал о родной североказахстанской деревеньке Ольгинке, любимой матушке Марии Степановне, родных, друзьях-товарищах и неизвестной в мире речке под названием Иман-Бурлук.

«Иман-Бурлук, Иман-Бурлук... Ты — радость встреч и боль разлук»...нередко напевал командир и только в этот день признался, что это строки из подаренной земляками песни о его малой родине, о нём самом—пареньке с берегов «бурчащей» речки, с которой он уходил в небо и возвращался после трудных дорог.

Впервые с геройской звездой на груди Викторенко появился на родине осенью 1987 года после первой благополучной экспедиции на орбитальный комплекс «МИР» в качестве командира международного советско-сирийского экипажа. Понаехало тогда в Ольгинку столько корреспондентов, сколько деревенька не видывала за всю свою вековую историю. Родного космонавта встречали всенародно, праздновали всем селом, чуть завершение уборки не сорвали. «Шабаш» обеспечил сам виновник торжеств, приехав в бригаду, в которой начинал трудовую карьеру. Знатный гость уселся в кабину сугубо земного корабля и умело направил его вдоль валка, будто всю жизнь водил комбайн по хлебным просторам.

Вечером растопил баньку в своём дворе, предварительно наколов столько дров, что их хватило на всю зиму питать теплом материнскую хатёнку. Мне, как журналисту и в прошлом сельчанину, приятно было наблюдать в числе земляков за умелой работой Героя, не забывшего

навык владения колуном. Наверно, в эти минуты и зародились в моём сердце строки восхищения работой космонавта, который совсем недавно вёл свой корабль по небесной тропе, а теперь сноровисто делал на земле то, о чём мечталось в дальнем далеке.

Космонавт колот дрова.
Руки крепки, цепки.
Отвечаю за слова—
Ни единой щепки.

Ставит чурку на-попа,
Взмах—и в перекрестье.
Крякнет радостно «Оп-па!»
И на том же месте

Вновь белёсое бревно—
До чего же ловко.
Нет, не каждому дано
Так вершить «стыковку».

Проходящий стороной,
Глянет, сразу скажет:
«Это мастер предо мной
С многолетним стажем.
Чтобы так рубить дрова
Весело и споро,

Походить ни год, ни два
Надобно в «дублёрах».

Вот он, мастерский замах
И удар с присядом...
В отдаленье мать сама
Помогает взглядом.

«Хватит, Саша, чуб уж взмок,
Ну, оставь на завтра»...
Кто б сейчас представить мог
Радость космонавта

Так мечтавшего вдали
От родного дома
В руки взять комок земли,
Гул услышать грома,

Побежать к Бурлук-реке,
В лес войти с лукошком...
Он в подлунном далеке
Жил домашним прошлым.

Только прошлое, друг мой,
Нет, не под запретом.
Он опять спешит домой
Запоздавшим летом.

В лётной форме, как всегда,
Ладного покроя,
На груди горит звезда—
Родины Героя.

Всем знакомая на вид—
Не смутишь такою.
Он её всё норовит
Позакрыть рукою.

Не привык ещё Герой
К этой шумной славе.
Он опять спешит домой,
Едет к милой маме.

Сброшен китель со звездой.
Деревенским хлопцем
Вышел утром за водой
К старому колодцу,

Покосил зелёных трав,
В погреб снёс картошку.
Как велит весёлый нрав,
В руки взял гармошку

И прижал её к груди—
Никуда не деться.
Ты веи, гармонь, веи,
По тропинкам детства...

Эти строки Александр услышал только два года спустя. Я прочитал их в декабре 1989 года, когда удалось организовать и провести прямое телеобщение из студии с хозяевами орбитальной станции «МИР». К тому времени дубль-Александры, Викторенко и Серебров, уже четвертый месяц находились в длительной командировке на орбите и нуждались в весточке с родной земли—в «психологической поддержке», как это называется на официальном языке организаторов внеземных вояжей.

Видеокадры из жизни родной Ольгинки, приветствия земляков и эти ритмические строки, напомнившие о пребывании в родительском доме, оживили лица Викторенко и его напарника. Казалось, они были готовы тут же влезть в скафандры, которые снаряжали для предстоящего выхода в открытый космос, и ринуться на родную землю, где происходит столько интересного во время их отсутствия.

С орбиты и при последующих встречах Александр искренне благодарил за послание, которое согрело сердца «отшельников» космоса. И не только за этот эпизод. В моём домашнем архиве (многие его экспонаты теперь являются достоянием областного краеведческого музея) хранятся письма, отправленные в своё время на орбиту и возвращённые с автографом Викторенко, со штемпелем «почтового отделения» косми-

ческой станции. Вот одно из них, доставленное на борт комплекса транспортным кораблём, «забросившим» на орбиту грузы для обеспечения жизнедеятельности станции и экипажа, прессу и весточки от родных. В том письме по необычному адресу я, предварительно побывавший у Марии Степановны в середине сентября 18-летней давности, свидетельствовал сыну-космонавту, что «на материнской орбите всё в порядке», приложил фото «мамки» у родного дома и аудиокассету с записью материнского приветствия и «руководящих мужиков» Ольгинки. Поверьте, не из своекорыстных побуждений, а с тем же благородным намерением приподнять настроение уставшего близкого человека, приложил своё стихотворение, которое завершалось строками «наказа» земляку:

Лети над синею Планетой
И возвращайся на заре—
К другой весне, другому лету,
К живой и красочной поре.

По «борту» возвращённого на землю послания Александр Степанович своей рукой начертил дорогую для меня «рецензию», датированную 09.10.89: «Стихи написаны от души...Я и их проёл на борту комплекса. Проникновенно, свежо. От них большая психологическая поддержка».

Этот дружеский отзыв ещё не раз воодушевлял меня на ритмические строки. Одно из стихотворений - приводимое ниже признание в добрых чувствах труженику Вселенной, желание физически и душою быть всегда рядом, сколь долгим или коротким ни был бы наш земной век... Вчера, в его «круглый» день рождения, на правах «личного биографа» космонавта я сердечно поздравил Александр Степановича с юбилеем, а он, к моему удивлению, на память прочитал посвящённые ему строки из когда-то отправленного мною по космическому адресу стихотворения «АПОГЕЙ»:

Во тьме спешит звезда проворная
Поближе к солнцу греть бока.
Не божество, не чудотворная,
Но и от них недалеко.

А я гляжу, закинув голову,
И прокричать готов «Э-гей!»
Я здесь стою, Землёй прикованный,
Мне твой завиден апогей!

Мне кажется, что я и сам лечу—
Я небо с юности люблю—
И обращаюсь сейчас к Степанычу
За обоюдным интервью.

Скажи, земляк, скажи по совести,
Без недомолвок и прикрас:
Без друга трудно в невесомости?
А на земле?
Во много раз!

Тогда возьми меня в товарищи,
В поход земной и внеземной.
Ужель нужны тебе слова ещё:
Я друг. И преданность за мной».

Александр Викторенко—один из тех разведчиков космоса, которых называют «мультикосмонавтами», как многократно взлетавшими над планетой. На счету космонавта-61—четыре рекордных экспедиции, его имя—в пятерке героев по числу и продолжительности выходов в открытый космос. Он первым в 1990 г. испытал «летающее кресло» советской конструкции для автономного перемещения вблизи комплекса. С объёмным багажом знаний и профессиональных достижений полковник Викторенко вышел на пенсию и, обладая поистине «гагаринским характером», остается душой ветеранской гвардии звёздного городка, добрым советником собирающихся в дальнюю дорогу новичков, заботливым семьянином, добросердечным наставником для детей и внуков. А ещё он любит

по-крестьянски старательно повозиться на грядках и угостить домочадцев и друзей свежим огурчиком со своей «космической» плантации— дачно-огородного участка.

P.S. В канун мартовского юбилея А.С. Викторенко и выпадающего на этот год 80-летия патриарха космонавтики В.А. Шаталова в областном краеведческом музее открыта объёмная экспозиция документов, посвящённая космическим делам наших выдающихся земляков, 50—летию запуска с Байконура первого в мире спутника Земли.

**Мүтәллап
Мұхамәдиұлы
Қанғожин**

1937 жылғы желтоқсанның 17-сінде Есіл ауданындағы Қарағаш ауылында дүниеге кел-ген. Журналист, ақын, Қазақстан Жазушылар одағының мүшесі, Қазақстан Республикасының еңбек сіңірген мәдениет қызметкері, Солтүстік Қазақстан облысының Құрметті азаматы. КСРО телевизия және радиосының үздігі, Қазақстан Журналистер одағы сыйлығының, бүкілодақтық және республикалық телефестивальдердің лауреаты. Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетін бітірген. Есіл аудандық, облыстық комсомол комитетінде, ал 1966 жылдан зейнет демалысына шыққанға дейін Петропавл телестудиясында қызмет істеді. Редакторлықтан төрағалыққа дейін көтеріліп,

облыстық телерадиокомпанияны 1993-інші жылдан 1997-нші жылға дейін басқарды. Алғашқы өлеңдер жинағы “Ақ қайыңдар аралы” деген атпен 1969 жылы оқырман қолына тиді. Одан кейін “Қызылжар”, “Көк орай шалғын”, Жыр керуен”, “Өмірім менің” т.б. кітаптары жарыққа шықты.

ӘНЕКЕН

/Әнуэрбек Шманов туралы сыр./

«20-30-жылдардың беті аулақ, ал соңғы 40 жылда қазақтың хас зиялысының қыл бұрауға түспегені кемде-кем. Зады айқасқа ат мініп, тізгін ұстағанның замана ағымына қарсы жүзуі, әсіресе, біздің әлеуметтік системада қиынға соққан, соға беруі де бек мүмкін. Ұлт пен жұртқа аса мүдделі идея мұраттардың қалың қауымға жеткізбек тұлға” заманың түлкі болса, тазы боп шал” деген формуланы ұстанған. Бұл орайда, Ілкең, Ілияс Омаров, Кенжеболат Шалабаев, Әнуэр Шманов, Камал Смайылов менің ойыма оралады».

Асқар Сүлейменов.

1960- жылдары іске қосылған Петропавл телестудиясында үш жүздей техникалық және шығармашылық қызметкерлер болса, оның бес-алтауы ғана қазақ ұлтынан да, өзгесі орыс тілділер /орыстар, украиндар, еврейлер/.

Аптасына үш рет он минуттан “Жаңалықтар” беріледі, оның өзі аударма. Анда-санда әдеби-музыкалық хабарлар мен көркемөнерпаздардың концертін дайындап, көрсетеміз. Қазақшамыз осымен тәмәм болатын.

Облыстық телевизия мен радиодағы басшылардың дені орыс тілділер. Гонорар дегенді қазан басындағылар пышақ ұшынан бөліп алады да, казакемдерге екі-үш айлап ол берілмейді. Бұл жолы сендерге жетпей қалды, келесі жолы аласыңдар дей салады.

Бізде үн жоқ. Мойнымыздан су кетіп жүре береміз.

Қазақ тіліндегі хабарлардың телевизияда бар, жоғында «үлкен үйдегілердің» шаруасы жоқ.

1966 жылы облыстық партия комитетінің хатшысы болып Әнуэрбек Нәжіметденұлы Шманов келді. Оған көңіліміз де, құлағымыз да елең ете қалғаны рас. Телерадиодағы қазақтар іштей қуанысып қалдық. Қазақстан Компартиясы Орталық комитетінде істеген десті оны. Бізге келуі сол жерден. Ол кісінің негізі қай жерден, қай жүзден, қай рудан екенінде де Солтүстік азаматтарының шаруасы жоқ. Әйтеуір жақсы адам, жақсы басқарушы болса болды - дағы. Арқаның жігіттері қай деңгейдегі басшымен болсын терезесі тең тұрып сөйлеседі, іс-әрекетте де солай ғой, жөн-жосықсыз жазылып жастық, бүгіліп төсек болуды жазбаған оларға.

Әнуәрбек Шманов обкомның хатшысы болып келгеннен бастап-ақ, біздің телерадиокомитетте оң өзгерістер байқала бастаған. Қазақ редакциясының телебағдарламасын апта сайын жұртпен бірге коллегияда, жиналыста бекітіп, оның жұмысы туралы есеп сұрала бастады. Қазақ журналистерін аудандарға іс сапарларға жіберетін болды. Бұрын “жоқ” –деп ауыздарын қу шөппен сүртетін теледидар бастықтары мен бас мамандары қазақтарға көлік те, кинолента да, іс сапарларға ақша да тауып беретінді шығарды. Әсіресе, Римма Васильевна Сергеева бастық болып тұрған тұстан бастап, бұрын қатып жатқан сең бұзыла бастағандай еді. Сергеева Р.В. Қазан университеті журналистика факультетінің түлегі. Жақсы журналист. Принципшіл, әділетті, әйелдігіне қарамай, ер мінезді кісі болатын. Жас журналистерге қамқорлығы да мол.

Обкомның жаңа хатшысы туралы алғашқы пікірді біздің ұжымға жеткізген де Р.В.Сергеева болды. Пікірі жақсы. Римма Васильевнаның айтуы бойынша Ә.Шманов қазақ, орыс және неміс тілдерінде еркін сөйлейді. Білімі ұшан-теңіз. Әлем әдебиеті мен тарихынан, философиясынан білмейтіні жоқ.

Өте қарапайым, кішіпейіл.

Облыстық телерадиокомитетіндегілердің бізге деген көзқарасы да, ықыласы да бірден жақсарғаннан кейін, біз де еркіндік алғандай,

санатқа қосылғандай сезініп, жұмысқа ынта қойып, аса бір иждиһаттықпен кірістік.

Бас редакторымыз Дүйсенбі Әуелбеков, аға редакторымыз Сейфолла Каюмов. Балтабай Дайыров аға екеуміз редакторымыз. Телевизияда журналист редактор деп аталады.

Зайра Мусина режиссер, Халима Дәуітова диктор. Баян Құдайбергенова режиссердің ассисенті. Міне, қазақ редакциясындағы шығармашылық топ осындай болған.

Осы жылдары телевизиялық-музыкалық “Самал” клубын ұйымдастырдық. “Самалымыз” өте сәтті басталды, көрермендер кереметтей қызу қолдап, қарсы алды. “Самал” шын мәнінде өнерпаз жастардың клубына айналды да, оларды күндіз-түні студияда көретін болдық. Бұрын ауыл-село клубтарында ән-жыр айтып жүрген жастар, енді көгілдір экран арқылы мыңдаған көрермендермен кездесіп, жүздесіп, өнерлерін паш ететін болды. Облыс өнерпаздары әр үйдің қонағына айналды. Халықтың ризашылығына бөленгені сондай, тіпті, “Самал” деген атты ел-жұрт жаңа туған нәрестеге, ресторан, кафе, клубқа қойып жүрді.

Біздің Қызылжар көгілдір экранына әкелген жаңалығымызды облысымыздағы КГБ-шылар басқаша түсініп қалды ма, солардың екі адамы кезекпен мен жұмыс істейтін бөлмеде отыратын болды. Бастапқы кезде біз олардан шо-

шыңқырап жүруші едік, кейін бойымыз үйреніп кетті ме, олардың бар - жоғында да шаруамыз болған жоқ.

Бұдан кейін көп ұзатпай “Ақ отау” телеклубын да эфирге шығарып жібердік. Бұл әдеби клуб болғандықтан оның мүшелері жергілікті жас жазушылар мен жас ақындар. Олар: Ермек Қонарбаев, Бақыт Мұстафин, Болат Қожахметов, Шашубай Малдыбаев, Зейнолла Әкімжанов, Байтұяқ Жанымбетова, Нұрлан Қасымов, Нұрлан Әлібаев, Сайлау Уәлиев т.б. Сөйтіп облыс халқы жастардың шығармаларымен танысып, біліп отыратын болды. Клубтың жас ақын-жазушыларды қанат-тандыруға, шабыттандыруға әсері жаман болған жоқ.

Сол тұста телевизиялық ақындар айтысын тікелей эфирге шығардық. Айтыс кезіндегі қазақы дәстүрлерді сақтауға тырыстық. Мәселен, айтыс киіз үйдің ішінде, қаумалаған тыңдармандардың ортасында өтеді. Жайылған дастарқан, шашылған бауырсақ, тоқаш, тарелкеде сары май, сапырылған қымыз. Ақындар да, күтуші қыздар да ұлттық киімдерде болатын. Өйткені 1960-жылдары қазақы үйді, ұлттық киімді бұл жақта көптік ететін орыс тілді халықтар өкілдері түгіл, қазақтың өзі де көрмейтін.

Ақындар Ахметжан Нұртазин, Игібай Әлібаев, Уақит Темірбековтер «Облыстың халық ақыны» деген құрметті атаққа ие болды.

Ол заман еңбекші қауымның заманы деп

аталатын еді ғой. Еңбек адамы бірінші орында тұратын. Сондықтан сол еңбек адамы жайлы телеэңгіме, телеочеркі, киносуреттеме, кинофильмдер түсіріп, көгілдір экраннан көрсететін едік. Бұл талабымыз да сәтті болды деп айтқым келеді. Мұнымен қоймай Республикалық телефестивальдерге қатысып, жүлделі екінші, үшінші орындарды иемденіп жүрдік.

Есімі республикамызға әйгілі болған, қазақтың тұңғыш комбайншысы Қасен Нұтпаев, Социалистік Еңбек Ері Әбу Сыздықов, Смирнов орта мектебінің Ленин орденді мұғалімі Зейніл Мұқатаев, Қоскөл аулының атпал азаматы, екі Ленин орденінің иегері Сайлау Шыңғысов, КСРО Мемлекеттік сыйлығының лауреаты Қабдірәшит Сәрсенбаев, Социалистік Еңбек Ерлері Есіләм Бәукенов, Байман Тұрғынов, Молдай Байтұсов, Сәруэр Байсарина және басқалар туралы фильмдер, очерктер түсіріп, фестивалдердің бәйгелерін жеңіп алып отырдық.

Домбырашы Серікбай Құсайынов туралы түсірген фильміміз Бүкілодақтық телефестивальда бірінші орын алғаны да бар. Серікбай бауырым қазақтың қара домбырасымен Құрманғазының “Сарыарқасын” Мәскеу телеарнасынан күмбірлеткенде ішіп отырған асын жерге қоя салып, орындарынан өретұра келіп: Жаса!- деп қиқулап қалмаған қазақ аз болар. Өз басым сондай әсерде болғаным бар.

Бастығымыздың хатшысы: сені обкомға Шманов шақырып жатыр, - деген соң, жүгіріп обкомға келдім. Обком хатшысы кабинетінің алдында отырған келіншек мені дедектетіп Ә. Шмановтың алдына алып барды. Ол орнынан тұрып маған қарай аяңдады, қол беріп амандасты. Орта бойлы иықты, төртбақ, шымыр денелі жігіт екен. Артқа қайырған қара шашы екі шекесіне төгіліп түсіп тұр. Мұрыны қоңқайғандау, таулықтардың мұрынына ұқсайды. Көзінде көзілдірік. Көзәйнектің ар жағынан қараған қоңыр көздері күлімдеп тұратын сияқты көрінді маған.

ҚазГУ-дың журналистика бөлімін тәмәмдап, диплом тойына киген костюмді обкомға киіп барғам. Омырауымда ромбик. Оқудың сырттай бітіріп үйге келгеніме бір айдай болған. ҚазГУ-дың ромбигі қаракөк түстес те, оның нақ орта тұсында алтындаған Одақ Елтаңбасы орнатылған. Жаңа дүниенің жарқырап тұратын әдеті ғой, Ә. Шмановтың көзіне менің ромбигім бірден түссе керек.

- Университетті қашан бітірдіңіз?- деді ол.

- Жуырда ғана оқуымды тәмәмдап келіп, жұмысқа кіріскенімді айтып жатырмын. Ол кісі мені оқуымды бітіруіммен құттықтады.

- Сіздің омырауыңыздағы анау белгі барлық наградадан да жоғары.

Ол сіздің көп жылғы адал еңбегіңіздің, маңдай теріңіздің нәтижесі. Сондықтан мұның

құндылығын сезіне, түсіне білу ләзім деп, өзінің Мәскеудің халықаралық қатынастар институтына қалай түсіп, қалай оқығанын әңгімеледі. 1940-50-жылдары аталмыш жоғары оқу орнына славяндардан басқа ұлт өкілдері қабылданбайды екен. Өзінің өжеттігі ме, жітілігі ме? Әйтеуір, Әнуарбек Шманов құжаттарын институттың қабылдау комиссиясына өткізіп, басқа абитуриенттермен бірге емтихан да тапсырады. Бағасы өте жақсы, бірақ ол басқа ұлттың өкілі болғандықтан (қазақ) институтқа қабылданбайды. Ол тыңдаушы ретінде лекциялардан қалмай барып жүреді. Сөйтіп, Әнуарбек ағамыз институтқа заңды түрде қабылданбаса да оқуды тастамайды. Ол солай бір жылдай жүреді. Жас қазақ жігітінің оқуға, білімге құштарлығын, талпынысын институт ғалымдары да байқаған болу керек, солардың көмегімен Ә. Шманов институтқа қабылданады. Онда ол неміс тілі бөлімінде оқиды.

Арамызда бір қара домалақ жүре берсін, бізге ештеңе қыла қоймас деген болу керек- деп қалжың айтып қойды әңгіме арасында.

Екінші курста оқып жүргенмін. Институттың дәлізімен бір топ адам келе жатқан, арасындағы біреуі қазаққа ұқсайтын сияқты. Япыр-ау, мынау шынымен қазақ емес пе?- деген оймен әлгі кісінің қасына келіп, жөн сұрастырдым. Айтқанымдай, қазақ болып шықты. Сол жерде не болғанымды білмеймін, қалт тұрып қалыппын.

Мәлік Фазылов деп қолын ұсынғанда ғана селт етсем керек. Оған себеп: Мен осы институтта оқитын алғашқы қазақпын,- деп жолдастарыма мақтанатынмын, қуанып жүретінмін. Мына кездесу төбемнен біреу суық су құйып жібергендей болды. М.Фазылов институттың соңғы курсына оқиды екен. Сонымен мен екінші қатарға түсіп қалғаным,- деп көңілдене күліп алды.

Мәлік Фазылов халықаралық қатынастар институтының француз бөлімінде оқып, бітірген. Кейін Көкшетау облыстық партия комитетінде хатшы. Қазақ ССР-і сыртқы істер министрі қызметтерін арқарған ірі мемлекет қайраткері.

Қайда болса да алда болғанды, бірінші болғанды қалайтын жалындап тұрған жастық шақ еді ғой ол кез,- дей келіп, әңгіме желісін біздің жұмысымызға қарай ауыстырды.

Сіздердің телеклубтарыңызды жұртшылық жақсы қабылдауда, жүрген жерімде тек жақсы пікірлер естимін. Телевизияның болашағы зор ғой, оны мейлінше толық, жақсы пайдалана білу көп еңбекті, көп үйренуді қажет етеді.

“Самал” жайлы өзіңіздің пікіріңіз қандай?- деп қалдым сөз арасында.

-Ел-жұрт ұнатқан “Самал” маған да ұнайды. Сіздер Мәскеудің “Огонегіне” еліктейсіздер-ау, дұрыс, дұрыс. Жақсыны көре білу, мүмкіндігінше, оның жақсысынан үйрену де құптарлық жәйт. Әрине Мәскеуде, Одаққа, дүние жүзіне аттары

белгілі артистер мол. Дегенмен талпыныстарыңыз, ізденістеріңіз қуантады бізді-деді Әнуәрбек Нәжметдинұлы.

-Солтүстікқазақстандықтарға өз араларынан шыққан өнерпаздарды көру мақсұт, олардың өнерлерін қызықтап, жетістіктеріне қуанады.

“Самалдың” орысшасы қалай айтылады?- деп сұрады бірде обком хатшысы.

-Біздің телестудияда қазақ-орыс тілінің білімпазы, екі тілді де ерттеп мінген Дүйсенбі Әуелбеков деген ағамыз бар. Бас редакторымыз сол кісі. Ол: «Самал сөзін орыс тіліне аударуға болмайды деп отыр» - дедім.

-Дүйсенбі дұрыс айтады, мен де осы сөзді дәлме-дәл аударма алмадым. Орыс тілінде мұндай сөз жоқ екен. Қазақ тілінің байлығына қайран қаласың, неткен бай тіл!

Обком хатшысы аз – кем үнсіз отырып қалды. Кім білсін не туралы, кім туралы ойлағанын. Ол жағы маған бимағлұм. Мүмкін қазақ тілінің бүгінгі мүшкіл халі есіне түсті ме? Әлде оның жан- жүрегін қазақ тілінің болашағы толқытты ма, кім білсін? Сұрақ көп.

Бірінші көрген адаммен осылайша жайдары, жарқын жүзбен сөйлесуі, кәдімгі партия басшыларындай, немесе партия қызметкеріндей ысқырынып, мысымен басқысы келіп отыратын қалып та, кейіп те танытпауы мені ғажап қалдырғаны рас.

Әдетте, жоғары мәртебелі партия, кеңес қызметкерлерімен сөйлесу кара-пайым адамдарға, журналистерге оңай шаруа емес. Ол сені алдына отырғызып қойып керіле ме, созыла ма, сызданып қабағын түксите ме, содан барып: Әй, бала сен өзі... деп қорқыта –үркіте әңгімесін бастайды. Маған бұл адамның бес тиынға қажеті жоқ. Керісінше, мен оған қажетпін, керекпін! Сөйте тұра, партократ бастық өзінің дегенін маған қыр көрсету арқылы істеткісі келеді.

Ә.Шмановпен алғашқы кездесу бұдан бұрын мен көрген жүздесулерден тіпті, өзгеше, жылы шырайлы, таныс, жақын адамдардың әңгімелескеніндей әсер қалдырды. Алғашқыдай емес мен де ашылыққырап, шешіліп сөйлей бастадым. Әңгіме арасында менің өмірімнің әр тұсынан сыр тартып отырды.

Осыдан былай біз жиі-жиі кездесіп тұратын болдық. Енді мен Әнуэрбек Нәжметдинұлы деп ресми атамай, кәдімгідей, қазақша сый-құрмет тілімен Әнеке дейтін болдым.

-Журналист, жазушы шын мәніндегі шығармашылық адамы. Олар әр жазған дүниесін миымен ойлап, жүрегімен толғанып шығарады. Кішкентай ғана хабар жазсын, мақала, әңгіме жазсын-бәрі бір ол өз жанын толғандырып шығарады және олар күн құрғатпай, тынымсыз жұмыста болады. Олар қай уақыт болсын, қайда жүрсе де, қайда отырса да миларына дамыл-

тыным бермейді, ойлану, толғану, яғни, жұмыс істеп тұрады. Журналистерді заводтар мен совхоздардағы инженерлермен де салыстыруға болмайды. Инженер қанша шығармашылықпен шұғылданса да, тап журналистей миына күш түсірмейді. Ол бес жылда ма, он жылда ма бір зат ойлап шығаруы мүмкін, болмаса, ол да жоқ, - дейтін Әнекең. Журналистердің еңбектерін бағалап отыратын. Тұрсынбай Кәкімовтың, Дүйсенбі Әуелбековтың, Бақыт Мұстафиннің, Георгий Шамовтың, Николай Варовтың, Болат Қожахметовтың, Владимир Шестериковтың шығармаларын қадағалап оқып отыратын еді.

Бірде облыстық “Ленин туы” газетінде Тұрсынбай Кәкімов ағамыздың “Ленин бұл ауылда болмаса да” деген көлемді мақаласы жарияланды. Әнекең мақаланы оқып шығып, талантты журналист ағамызға риза болғаны бар. Әлгі мақаланы сен оқыдың ба, ол туралы ойың қандай? – деп әркімдерден сұрап-біліп, кейіннен сол мақаланың төңірегінде пікір алысулар өткізіліп жүрді.

Әнекең баспасөзде, телерадиода жылт еткен жақсылық көрінсе балаша мәз болып, шаттанып қалушы еді. Журналистің жазғанының бәрі бірдей тақтайдай түзу болмау керек, оның кедір-бұдыры, ой-шұқыры кездесіп тұрғаны жөн. Сонда оның жазғанын жұртшылық тұшынып оқиды, кейіпкерінің, немесе, алған объектінің олпы-

солпысы, кемшілігі көзге ұрып тұрмаса да, байқалып қалатын ерекшеліктері болуы мүмкін. Журналист қоғамдық пікір тудырып, жұртшылықты елең еткізіп, қызықтыра білуі тиіс дейтін.

Елдің айтуы бойынша, Әнекеңнен бұрынырақ обкомның хатшысы болып қазақтың дарынды ұлдарының бірі, мемлекет және қоғам қайраткері Ілияс Омаров істепті. Осы өңірдің орыс, қазағы ол кісі туралы жылы-жылы сөздер, жақсы пікірлер айтады, -деді бірде Әнекең. Сол сүйікті ағамыздың Қызылжар өңіріне, оның халқына жасаған игілікті істерін әрі қарай дамытсам деп ойлаймын, сол үшін күш саламын. Сөйтіп ол Ілекең туралы біз естімеген талай әдемі әңгімелерді айтар еді.

Ілияс Омаровтың тұсында солтүстік-қазақстандық бауырлар өздерінің қазақ екендіктерін түсіне бастаса керек, өзін-өзі танығандай жағдайға келе бастаған көрінеді. Алапат соғыстан кейін ел есін жаңа ғана жинай бастаған кез ғой. Осы тұста облыста алғаш рет ақындар айтысы ұйымдастырылып, елдің көңілін көтерген, талай-талай тарланбоз ақындар өнерлерімен елдің сүйіспеншілігіне бөленгені аян. Олар: Ахметжан Нұртазин, Уақит Темірбеков, Игібай Әлібаев, т.б.

Қаламының желі бар, ақын-жазушылыққа ебі бар жастарды да, жасамыстарды да ауыл-ауылдан жинатып, олармен әңгіме-дүкен құрып, бағыт-бағдар сілтеген, газет-журналдарға олардың

шығармаларын жариялатқан көрінеді. Бұл туралы үлкен жазушы, марқұм Зейнел-Ғаби ағамыздан талай естігенім бар. Зекең: Ермек Қонарбаев, Жарасбай Нұрқанов, Саркен Барқытов, Мәлік Мұқанов, Ғазез Балғожин - бәрі де Ілекеңнің ұрпақтары дейтін. Өзгені былай қойып, Қызылжарда телеорталық орнаттырғанын айтсаңшы! Мәскеумен келіссөздер жүргізіп, А.И. Микоянмен жақсы достығын пайдаланып, одақтың басқа қаласына жоспарланған телеорталықты Қызылжарға әкеліп салдыру бір тәңірдің ғана қолынан келетін шаруа. Теледидар ол кезде жұрттың түсіне де кірмейтін. Ілекең оның қажеттілігін 50-жылдары көрегендікпен сезініп, білген. Сөйтіп, Алматы мен Өскеменнен кейін Қызылжарда да телеорталық бой көтерді.

Алдында үлгісі бар Өнекең облыс тұрғындарына қолынан келгенше жақсылық жасауға ынта-жігерін де, қажыр-қайратын да аямай кірісті десем артықтығы бола қоймас.

Алдымен ол кісі бүгіндері өзіміз айтып жүрген демократ болатын. Облыстық партия комитетіне қырық градус ыстықта үстіне сықыып костюм киіп, мойныға галстук байлап барасың. Бұл өзі партократтар үшін жазылмаған заң іспеттес.

Ал Әнуәрбек Нәжіметденұлы ондайды онша елей бермейтін, өзгеден де оны талап етпейтін. Қауіптенбей, еркін сөйлейтін, жалтақ болмайтын. Ойын-тойларда би де билейтін, ән де айтатын. Ет те

жейтін, арақ та ішетін. Орыстың, батыстың романстарын, өлеңдерін жатқа айтатын, тіпті, Гете, Гейнелердің жырларын өз табиғатында, неміс тілінде саулатушы еді- ау. Бұларға Есенинді қосыңыз. Махамбет-Беріш, мен де – Беріш,- деп Махамбеттің отты өлеңдеріне түсе қалатын.

Әрине, поэзия сүйер орыс, қазақ, неміс ұлттарының өкілдері ауыздарын ашып, көздерін жұмып дегендей, таң-тамаша болып Әнекеңнің аузына қарап қалатын тамсанып. Осылай бір өзі думанды жұртты үйірілтіп әкететін құдіретті күштің бе, өнердің бе иесі ме деуші едім.

Неміс тілі дегеннен шығады, 1968-жылы Қызылжар телеэкранынан неміс тілінде хабар жүргізіле бастады. Сонда оны ұйымдастырған, неміс көрермендерін құттықтап, шымылдығын ашқан - Әнекең. Осы тұста телеэкран бір мезгіл татар бауырларға да беріліп тұрды. Оны қазақ редакциясының жанынан ұйымдастырып, ол көбіне әдеби- музыкалық хабарлармен шығатын.

Неміс, татар тілдеріндегі хабарлар тартымды, әсерлі болды да, көрермен қауымнан редакцияға хаттар көп түсетін-ді. Ол хаттарда көрермендердің тілек-талаптары, редакция қызметкерлеріне деген алғыс та көп болатын еді.

Бұл тірліктің бәрі Әнекеңнің Обкомға келуімен болып жатқан игілікті істер, жаңа нышандар, өмірімізге ене бастаған жақсылықтың лебі, бүгінгі күннің терезесінен қарап айтсақ,

демократияның нұрлы шапағы сияқты екен. Ол кісімен әр кездескен сайын бір жаңалық, немесе , әлемдік дүниеден құлақ естімеген оқиға, бұрын бұл өңірде айтылмаған ойлар, әзіл, әңгімелер естіп, жан рахатына бөленіп, рухани байып қалушы едім.

Әнекеңнің кабинетіне бара қалсаң столының үсті үйілген кітап болады. Есіктен кіріп барғанда сол кітаптардың арасынан ол кісінің төбесі ғана кө-рінетін. Кітапты көп оқығанымен қоса ол оқығанын жадына сақтап алатын да, ешуақытта ұмытпайтын. Оқыған, тоқығаны мол Әнекең нағыз эрудит еді ғой.

Жуырда Ленин ауданында болып қайттым, сен сол ауданнансың ғой, - деді бірде маған.

-Иә, сол ауданнанмын,

Ауданда ел басқаруға лайықты жігіттер бар екен.Өздері білімді, білікті мамандар, мәдениетті, рухани жағынан бай, ел-жұртты да, еңбекті де ұйымдастыра білетін нағыз атпал азаматтар. Уақытында жоғарыдағылардың көздеріне түсе қоймаған да, кейбіреуі бір орында көбірек отырып қалғанға ұқсайды. Жігіттерге өсу керек қой, - деп жүзінен кейістіктің реңін байқатты.

-Сіз біздің ауданда болғанда танысқан азаматтарыңыздың есімдерін айтайын ба?- дедім күліп.

Ол: айта ғой,- дегендей басын изеп, ишара білдірді. Ел- жұртқа ақыл-ес болып, беделге ие

өзім білетін азаматтарды жіпке тізгендей сыдыртып шықтым. Олар: Мінәйдар Жақыпов, Ядыкар Сейтмуллин, Асқар Игібаев, Мақтай Сағыдиев, Ғазез Есмұқанов, Владимир Житенко.

Дұрыс, тура, таптын, жерлестеріңді жақсы біледі екенсің,- деп мәз болып қалды. Араға бір-екі жыл салып жоғарыда аттары аталған жігіттер аудан, облыс, тіпті, республикалық орындарда қызмет істей бастады. Осы азаматтардың қызмет дәрежелерінің өсуіне Әнуәрбек Шмановтың әсері болды деп айта аламын. Бұл мен білетіндері ғана, бір ауданның жігіттері. Ал мен білмейтіндері қаншама!

Тауфиқ Мұхаметрахимовтың обкомның өнеркәсіп және құрылыс жөніндегі хатшысы болып келгені дұрыс болды, ол келгенге дейін мәдени құрылыстарды салдыруға бірінші бастықты көндіру маған қиынға түсуші еді, қазір жағдайым жеңілденді. Тауфиқ айтқанын орындатпай қоймайтын бір бет жігіт, оған мен қосылғанда бірінші еріксіз көнеді. Екеуіміз екі жақтан қысқанда ол байғұс та иіледі, сөйтіп, дегенімізді істетеміз,- деп күліп алушы еді Әнекен.

Иә, сөз ыңғайы келгенде айта кетейін, облыс орталығындағы Погодин атындағы орыс драма театры, “Қазақстан” кинотеатры, педагогика институтының оқу корпусы мен жатақханалары, педагогикалық, медициналық басқа да толып жатқан училищелер, балалар ауруханасы,

үшінші қалалық емхана, аурухана, облыстық кітапхана, ауыл-селоларда салынған мәдениет үйлері, клубтар, кітапханалар, дәрігерлік пункттер, ауруханалар, емханалар құрылысы Тауфиқ пен Әнуәрбек ағалардың тұсында қызу қолға алынғаны анық. Облыстағы мәдени құрылыстардың барысын Сәбит Мұқанов, Ғабит Мүсірепов ағаларымыз қадағалап отыратын.

Біздің аудандар мен колхоз-совхоздарды басқарып жүрген жігіттер шошқа қорасын, кешенін салғанына мәз. Мен оларға үнемі айтып, ескертіп жүрем: әй, бауырлар, сендер қора салғандарыңа мақтанбандар, халықтың қажетін өтеуді ойландар,- деймін.

Тұрғын үй, мектеп, клуб, монша, аналар босанатын үй, музыка мектебін салуды ойларыңнан әсте шығармандар, анау, Түркістандағы Ахмет Яссауидың мавзолейін Ақсақ Темір салдырып, артына өшпес белгі қалдырды. Бірінші Петр де қандай қала тұрғызып, есімін әлемге әйгіледі емес пе?!- деп айтып жүремін дейтін.

Шаруашылық басшылары бас қосқан үлкен жиналыстарда ұлы адамдардың, патшалардың, хандардың тұрғызған құрылыс үйлерін, сарайларын жырдай айтып кететін еді. Әнекең жиналған қауымды әлемдік биіктерге жетелегендей болатын.

-Біз олардай бола алмаймыз ғой,-дегендерге, Абай не деді? Болмасаң да ұқсап бақ!- деген жоқ

па? Сендер Тадж-Махал салмай-ақ қойындар, ел-жұрт риза көңілмен айтып жүретін құрылыс тұрғызындар. Қазір совхоздарда салып жүрген үйлерің инкубатордың балапандары сияқты, кешке қонақтан қайтқанда өз үйім деп көршінің үйіне еніп кетуің ғажап емес.

Селоларда құрылыстарды Оскар Паль сияқты жүргізіңдер. Әр үйдің өз бет-бейнесі бар, сыртқы архитектуралық мәнерімен бүкіл көшеге сән беріп тұрады,-деп Совет совхозының директорын мақтап, оның бұл саладағы жетістігіне өзінің ризашылық сезімін білдіретін.

Жалпы Әнекең баяндама жасайтын жиналыстарға халық көп жиналатын, тіпті, залда орын болмай, жұрт түрегеліп тұратын. Оның баяндамасындағы тарихи деректер, философиялық ойлар мен тамылжыған тіл, барлығы қосылып тыңдаушыны еліктіріп әкетуші еді. Япыр-ай, мындай да қазақ болады екен-ау!- деп шығатын орыстың кейбір зиялы азаматтары.

-Сенің кітабың биыл шыға ма?- деп сұрады менен бір күні Әнекең.

-Жазушы баспасының биылғы жоспарында тұр.

-Оған дайындалдың ба?

-Дайындық болады ғой. Қой бар, арақ-шарап дүкенде емес пе?!- дедім ағымнан жарылып.

-Ей, сен түсінген жоқсың. Мен сенің кітабың шыққаннан кейінгі той- тома-лақты айтып

тұрғаным жоқ, айтайын дегенім басқа. Кітаптын шығуына іштей дайындығың болғаны жөн. Өлеңдеріңді оқыған сыншылардың бірі қатты сынауы мүмкін, тіпті, түкке алғысыз етуі ғажап емес. Ал кейбіреуі кітабыңды мақтайды, Сен осылардың біріне де қызу қандылық жасамай, қайта салқын қандылық танытқаның абзал. Мақтады деп дандайсыма, сынады деп ренжіме. Осыларға іштей дайын болғаның жақсы. Мұны айтып отырғаным, өзің сияқты жас ақын-жазушылардың біразы баспасөз бетіндегі сынға төзе алмайды да, өзінен өзі түңіліп, шығар-машылықпен мүлде кош айтысады, ал кейбірі ашуланып, назаланып, күйініп арақ ішіп кетеді. Мұндай сындар кей жағдайда әдейі де ұйымдастырылады. Сынға шыдай алмай қалатын жағдайлар орыстың да, қазақтың да ақын-жазушыларының арасында болған. Мен соны айтып отырмын.

Әнекеңнің білгірлігі, көрегендігі, айтқан ақыл-кеңесі менің өмірімде көп пайдасын тигізді.

Алғашқы өлеңдер жинағым жайлы республикалық баспасөздерде жарияланған рецензияларда әрқилы пікірлер көп айтылды. Міне, осы тұста Әнекеңнің айтқан ақылы дөп келді де, кітабым жайлы жазылған барлық пікірлерді ештеңе болмағандай, жайбарақаттықпен қабылдадым. Ақыл-кеңесі үшін Әнекең талай рахметімді де айтып жүрдім.

Әнекең баспалардан жаңа шыққан қазақша,

орысша, немісше әдеби, саяси, тарихи және философиялық кітаптарды құр жібермей, елден бұрын оқып отыратын.

Әдеттегідей, өзінің шақыруымен жұмыс аяғына таман кабинетіне барсам, Әнекең кітаптардың ортасында бір журналды оқып отыр екен. Мен барған соң әлгі журналды қолыма ұстата салды да: мына татарларды көрдің бе, біздің Мағжанды қалай құрметтейді?!- деді желпініңкірей сөйлеп. Мен оның осы бір сәттегі іс- әрекетінен қуанышты да, тандануды да байқағандай бодым. Қарасам татарлардың әйелдерге арналған журналы, сонда Мағжанның атақты өлеңі «Бәрінен де сен сұлу» татар тіліне аударылып баслыпты. Авторы көрсетілмеген, қазақ шаирынан деп берілген.

Бұдан бірер жылдар бұрын Мағжан өлеңдерінің біразын машинкаға бастырып, Әнекеңе берген болатынмын. Ол кісі содан былай Мағжанға ғашық болып кеткендей еді. Мағжанның ақталып, оның шығармаларының халықтың игілігіне айналуын Әнекең де армандаушы еді.

Әнуәрбек Шманов облыстық партия комиеттінің хатшысы болып тағайындалғаннан бастап Алматыдан Қызылжарға ақын-жазушылар жиі келетін, келгенде қазақ әдебиетінің нарқасқалары, сүт бетіндегі қаймағы келетін. Сәбит Мұқанов, Ғабит Мүсірепов, Тахауи Ахтанов, Әбдіжәміл Нұрпейісов, Сафуан

Шәймерденов, Сырбай Мәуленов, Ғафу Қайырбеков, Ғаббас Жұмабаев, Мұқағали Мақатаев, Мұзафар Әлімбаев, Жайсаңбек Молдағалиев т.б. Қызылжар өңірінде қонақ болып, халықпен кездесулер өткізіп, шығармалары жайлы ел – жұрттың кеңесін тыңдайтын, өз ойларын ортаға салатын. Ал сол кездесу, жүздесулердің басықасында Әнекеңнің өзі жүретін, біздерді де қосшы етіп жіберетін. Жазушылар да Жолдыөзек өңіріне қарыздар болып қалмайтын, біздің ел жайлы, адамдар туралы әдемі өлең, әңгіме, тіпті, циклдар, кітаптар жазылып жатар еді. Ғафу Қайырбековтың Әнуәрбек Шмановқа арнаған “Ақ қайындар, күміс тұяқ тұлпарлар” өлеңі қандай! Мұқағали Мақатаевтың “Ақынның ауылында” өлеңі ше! Айта берсе таусылмайды, осылай кете береді, кете береді.

Әнекеңнің Кенжеболат Шалабаевпен жолдастығы, достығы ерекше болатын. Екі арыс та бірін – бірі қатты сыйлайтын еді.

Кенжеболат ағамыз ол кезде Қазақ Мемлекеттік Абай атындағы опера және балет театрының директоры болатын. Ақыл, парасатына, ел басқарудағы даналық үлгілеріне қарап па, әйтеуір, сол тұста Кенжекең халық арасында Құнанбай атанған.

Әнуәрбек Шмановтың обкомның екінші хатшысы болып қызмет етіп жүрген тұсында Кенжекең өзі басқарып отырған опера және балет

театры артистерінің үлкен бір тобын Қызылжарға әкелгені бар.

Нұрғиса Тілендиев, Ермек Серкебаев, Бибігүл Төлегенова бастағана өнер қайраткерлері Солтүстік Қазақстан облысында екі апта бойы елді ән мен жырға, күмбірлі күйге бөлеген.

Біздің Нұрекең /Нұрғиса Тілендиев/ домбыраны бақаймен де тартады,- деп қалжыңдайтын Әнекең. Кейін білсек, онысы шындық екен. Нұрғиса Тілендиев компазитор болуымен қатар, керемет домбырашы, тіпті, қазақтың қара домбырасын, Әнекең айтқандай, бақайымен де безілдететін шебер орындаушы көрінеді. Еуропалықтар ондай шебер орындаушыны вертуоз дейді. Нұрғиса аға да нағыз вертуоз болып шықты. Домбыраны сол қолымен қағатын солақайлығы барын да көрдік. Шын өнер адамдарының осындай да ерекшеліктері болады екен-ау деймін ішімнен. Өйткені ол кезде біз тек қана Мәскеудің телеарнасын көретінбіз де, Алматыны көре алмаушы едік. Алматыны көру солтүстікқа-зақстандықтарға арман болатын.

Кенжекең мен Әнекеңнің қазақтың бүкіл әлемге есімдері мағлұм болған өнер қайраткерлерін Қызылжарға әкелуінде мән болу керек. Ол - қас өнерпаздарды қызылжарлықтарға көрсету, таныстыру екен.

Жаны жайсаң, жүрегі жомарт, көңілі жайлау Әнекеңнің достары да көп болатын. Достыққа,

жолдастыққа лайықты адамдарды тандай білетін. Солармен қарым-қатынасын үзбеуге тырысатын. Қасым Жүнісовке, Қанаш Шәкеновке, Шаймұрат Смағұловқа деген сүйіспеншілігі ерекше болушы еді. Аталған азаматтардың қуаныштары мен күйініштеріне ортақтасып жүретін.

Солтүстік Қазақстан облысының адамдары жайдары, ақ жарқын, мінезге бай, өздері шетінен кескінді, келбетті, ал әйелдері қас сұлулар ғой!-дейтін Әнекең.

Табиғаты қандай! Әттең тауы жоқ, әйтпесе, Швейцариянан бір кемі жоқ. Тостағанадай көлдер, жайылған кілемдей көк орай шалған, қара ормандар, аппақ сау қайындар, қысы-жазы жап-жасыл қарағайлар. Осынау табиғат аясында туып, өскен бұл жердің адамдары сұлу, олардың ішкі дүниелері де сұлу болмағанда қайтеді?! Жолдыөзектің ұлы адамдарды өмірге көп беруі де содан. Дарқан табиғат асылдарды да аямай берген, береді де!-деуші еді.

Әнекең қуанғанда кіршіксіз көңілін мөлдіретіп тастап, шашылып, төгіліп қуанатын.

Бір күні:- Мен Алматыға ауысатын болдым, мәдениет министрі болуға келісімімді бердім. Жуырда жарлық болуға тиіс,- деді маған қуанышты раймен, Әнекең.

-Әнеке көңіліңізге келмесін, сізді ол орынға отырғыза қояр ма екен?

-Неге?Мені Қонаевтың өзі қабылдады. Сізді

мәдениет министрі етіп тағайындайын деп отырмыз. Келісесіз бе?-деді. Мен келісімді бердім. Ол кісі қолымды алып, маған табысты еңбек тілейтінін айтып, құттықтады. Сен отырып бүйректен сирақ шығарасың,- деп менің сөзіме мән берген жоқ.

-Ендеше мен өз ойымды айтайын. Алматыдан Қызылжарға келген ақын-жазушылар, ғалымдар, журналистер сіздің кабинетіңізге кіріп, өзіңізбен жүздеспей кететіндері шамалы. Олардың қай-қайсысы болсын сізбен ой бөліскісі келеді, кейбір проблемаларын сізге айтып жатады, Алматыда тындырылатын шаруаларын сіздің алдыңызға жайып салып, ақыл-кеңес сұрайды. Мен осылардың бәрін де байқап жүрмін. Ертең Сіз министр болып астанаға барсаңыз бүкіл зиялы қауым сіздің есігіңізді босатпайды, көп басшылар сіз Алматыға барғаннан кейін, тіпті, кісі болудан қалып қоюы ғажап емес. Ал ондай жайсыз жағдайда қалғаннан гөрі сізді осы Қызылжарда ұстап отырған жақсы. Осыны ойлайды да Қонаевқа сөзі өтетін кісі іздейді, сол арқылы дегендерін істетеді. Сізді министр етпейді. Сіздің біліміңіз ұшан-теңіз, үш тілде сөйлеп, жазасыз, оған қоса рухани байлығыңыз, жоғары мәдениеттілігіңіз, үлкен адамгершілігіңіз - бәрі де дұшпандарыңызды шошытады. Әнекең мені селқос отырып тыңдаған сыңай байқатты да: жәрайды, көрерміз, - деп әңгіме арқауын басқаға ауыстырып жіберді.

Арада екі-үш аптадай уақыт өткен болу керек, жұмыс орныма Әнекең телефон шалды.

-Радионы тыңдадың ба?

-Тыңдадым. Базарбаев мәдениет министрі болып тағайындалыпты.

-Жаманның айтқаны келмейді, сандырағы келеді,-деп, сенің сандырағың келді, әй!

Жұмыс аяғына таман сөмкеңе бір жарты сал да маған кел. Сен арақ ішпейсің, М.Щебетунды алып үшеуіміз қала сыртына шығамыз.

-Жәрайды, Әнеке.

Михайл Щебетун облыстық ішкі істер басқармасы бастығының орынбасары болатын. Бұрын комсомол, партия органдарында басшылық орындарда қызмет істеген. Ол кісімен мен де қызметтес болғаным бар. Щебетун обком комсомолдың бірінші хатшысы болған да, мен сонда нұсқаушы қызметін атқарғанмын.

Сөз жоқ, Әнекең министр бола алмағанына өкінді де, ренжіді де ғой. Бірақ ренішін онша білдіре қойған жоқ, не болса да ішінде болу керек. Ал мен болсам оның обкомда қалғанына қуандым. Ол кісі маған жанашыр ағадай болып кетіп еді. Шынымды да, сырымды да жасырмай Әнекеңмен бөлісіп жүруші едім.

Бірде Облыстық кеңес атқару комитетінің хатшысы Олег Петровский кабинетіне шақырып алып, маған облыстық Кеңес атқару комитеті төрағасының көмекшісі болуға келісімімді сұрады.

Ойланайын - деп шықтым да, жүгіріп жұмысқа келдім. Болған жайды Жәнәбіл Оспанов, Дүйсенбі Әуелбеков, Сейфолла Каюмов, Балтабай Дайыров ағаларыма жеткіздім.

Жәкең бірден: бар, - деді. Жағдайыңды түзеп аласың, телестудия орнында ғой, онда ұнамаса қайтып келерсің. Негізінен бәрі де осындай кеңес берді. Ол кезде бәрімізді қинайтын баспана ғой. Жөні дұрыс басында баспана болатын болды, - деп жатыр ағаларым.

Осы жөнінде Әнекеңмен ақылдасайын. Ол: тұрмысыңды түзейсің- астыңда машина болады, көңіліңе ұнаған жерден жақсы пәтер аласың. Өлең жазбайсың, онымен шұғылдануға уақытың да болмайды деп, көмекшілік қызметтің қандай екенін айта келіп: - Әй, поэт никогда не был лакеем!-деді.

Мен үндеместен Әнекеңнің кабинетінен шықтым да О.Петровскийге телефон шалып, көрсеткен сенімдеріне, ықылас- ниеттеріне алғысымды айтып, шақырған қызметке бара алмайтынымды жеткіздім.

Кейін Әнекең Қазақ Республикалық Мемлекеттік телерадио комитеті төрағасының орынбасары болып жүріп те, қазақ телевизиясына өз қолтаңбасын қалдырып үлгерді, “Қымызхана”, “Тамаша”, “Терме”, “Ақындар айтысы”- осылардың республикалық эфирге шығуына Әнекеңнің жасаған ықпалы ерекше. Ол қандай

қызметті болса да аса бір сүйіспеншілікпен, жанашырлықпен елім, халқым деген ізгі ниетпен атқарар еді.

Қазақтың өнері мен мәдениетіне, соны жасаушы азаматтарына жасаған жақсылығы мен сіңірген еңбегі жайлы талай-талай әңгіме, естеліктер айтылары да, жазылары да сөзсіз. Әнуәрбек Шманов биік тұлғалы азамат еді.

**Кәрібай
Иманжанұлы
Мұсырман**

1957 жылғы ақпанның 28-інде Солтүстік Қазақстан облысының Айыртау ауданында туған. Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетін бітірген. Облыстық «Ленин туы» және «Көкшетау» газеттерінде тілші, меншікті тілші, бөлім меңгерушісі, бас редактордың орынбасарының міндетін атқарушы болып істеді. 1990-1992 жылдары республикалық «Егемен Қазақстан» газетінің Көкшетау облысындағы меншікті тілшісі қызметін атқарды. 1992-1997 жылдары Көкшетау облыстық ТРК, 1997-2007 жылдары Солтүстік Қазақстан облыстық ТРК төрағасы болды. Қазір «Қызылжар-Ақпарат» коммуналдық мемлекеттік кәсіпорынының директоры – бас редакторы. Қазақстан

Республикасының Құрмет грамотасымен, «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» және «Қазақстан Республикасының Конституциясына 10 жыл» мерекелік медальдарымен марапатталған. «Қазақстанның Құрметті журналісі», «Қазақстан» республикалық телерадиокорпорациясының «Алтын жаршы» құрметті атақтарына ие.

Қимасымсың, Қызылжар теледидары!..

Төбесі көк тіреген Қызылжар теледидарының мұнарасы қашанда көзге оттай басылып, соның қасындағы телестудияда өткен қырық пен елуімнің арасындағы аттай он жыл ғұмырымды – шығармашылық жолымдағы ең бір мазасыз шағымды есіме салып тұрады. Нелер қызықты да, қиын сәттерді бірге өткізген, нелер сындарда сыр бермеген, таңдаған кәсіптеріне мығым, адамшылық қасиеттері де асыл әріптестерім -- қимас достарымның жарқын жүздері елес береді.

...1997 жылдың мамыр айының басында Елбасының Жарлығымен Көкшетау облысы таратылып, Солтүстік Қазақстан облысының құрамына қосылды. Мен ол кезде Көкшетау облыстық телерадиокомпаниясының төрағасы едім. Облысымыздың шаңырағы жабылуы

төбемізден жай түскендей, есеңгіретіп тастады. Осыдан бес жылдай бұрын өз қолыммен құрған, Көкшетау қаласындағы ең әсем ғимараттардың бірі – баяғы компартияның қалалық комитетінен мұраға қалған төртқабатты, зәулім үйде орналасқан телестудияның отын тағы да өз қолыммен өшіріп, жүз шақты адам, соның ішінде өзім де бар, бір сәтте қызметтен айрылып, алдымыз тұман болып тұрған шақ еді. Сөйтіп телерадио-компанияны таратуға кірісіп, көңіліміз жүдеп жүрген бір күні солтүстікқазақстандық аға әріптесім Мүтәллап Қанғожин әдейілеп келіп, халімізді біліп, қайтты. «Енді қайда барасың? Бізде әзірге саған ыңғайлы басшылық қызмет жоқ қой. Өзің білесің, орынбасарым техника мәселелерімен шұғылданады, ол зейнетке кеткенше әлі бірнеше жыл бар», - деді Мүтәллап аға. «Қазір қызмет таңдайтын кез бе, аға?! Отбасын асырайтын бір жұмыс табылса, болды да – ештеңеден арланбаймын», - деп жауап бердім. «Мүмкін, радио жағынан бірдеңе табылар», деп Мүкең маған өз жанашырлығын білдіріп аттанды.

Содан бір-екі күн өткенде Көкшетаудағы телестудияға Солтүстік Қазақстан облысы әкімінің орынбасары Майра Қанафина ат басын тіреді. Ол төртқабатты ғимаратты түгел аралап, көріп шығып, соңында менімен бірге еріп жүрген техника жөніндегі орынбасарым Арыстан Ахметниязовқа Петропавлға ауысу жөнінде

ұсыныс жасады. «Сіздей инженерлер бізге керек», - деп мақтап қойды. Ал маған ләм-мим демеді. Майра Қажыбайқызымен оңаша қалған сәтті пайдаланып, өзге басқармалардың бірінші-екінші басшыларының бәріне дерлік Қызылжардан лайықты лауазым ұсынылып жатқанда маған ешқандай емеурін білдірілмеуінің себебі неде екендігін сұрадым. Ол осы сұрақты күткен болуы керек, бірден:

- Көкшетау облысының жабылып қалуына кінәлілердің бірі – сіз деп естідім. Өйткені, қыста қаланың жылу жүйелері қатып қалып, апат болғанда облыс басшысына көмектесудің орнына оны табалап, бүкіл дүние жүзіне телевизиялық теріс ақпарат жіберіпсіздер...- деп, өзіме тап берді. Тосын жауапқа таңданысымды білдіріп, мән-жайды бұрынғы Көкшетау облысының әкімі, енді Солтүстік Қазақстан облысы әкімінің бірінші орынбасары болып төмендеп кетіп бара жатқан, өзіммен ертеден жақсы сыйластық қарым-қатынаста болған Досбол Жанғаловтан сұрап білуін өтіндім.

Майра Қажыбайқызы ертеңіне таңертең телефон шалып, өзіне бұрынғы Көкшетау облыстық әкімдігі ғимаратынан уақытша бөлінген кабинетіне келіп-кетуімді сұрады. Айтылған уақытында бардым.

- Біздің облыс басшылығына біреулер сіз туралы сыртыңыздан әдейі жалған ақпарат берген

екен. Досбол Баянұлы сіз туралы жақсы пікір білдірді. Сізді Петропавлға қызметке шақырамыз, облыстық телерадиокомпания төрағасының бірінші орынбасары болып барасыз, бұл жөнінде сіздердің корпорацияларыңыздың басшысымен келісеміз, - деді М.Қанафина.

- Мүмкін, мен осында қалып, облыстық телерадиокомпанияның негізінде Көкшетау қалалық телерадиокомпаниясын құрғаным жөн болар, - дедім.

- Жоқ, маған сіздің Петропавлда болғаныңыз керек, - деп бір-ақ кесті Майра Қажыбайқызы.

Сонымен, осыдан он алты жыл бұрын журналистік еңбек жолымды бастаған Қызылжар өңіріне қайтып оралатын болдым. М.Қанғожиннің техника жөніндегі орынбасары В.Мельников те бірінші орынбасар еді. Енді төрағаның екі бірінші орынбасары болатын болды. Виктор Алексеевич өз қарамағындағы бір топ инженерлерімен бірге келіп, Көкшетау телестудиясының бес жылдай пайдаланылған аппараттық-студиялық блогын бөлшектеп бұзып алды. А.Ахметниязов бастаған көкшелік инженерлер кезінде мәскеулік және шауляйлық әріптестерімен бірлесіп, өз қолдарымен құрастырған АСБ-ны қимаған да болар, маған:

- Петропавлдықтар мұны текке бұзып әкетіп бара жатыр. Өйткені, оны қайтадан жинастырып, іске қосу олардың қолынан келмейді, - десті.

Әйткенмен, Петропавл телестудиясының Александр Резников, Сергей Вансович сынды білікті инженерлері бас болған радиотехниктері мықтылық танытып, Көкшетаудан тасып әкелген АСБ бөліктерін тез арада қайта құрастырып, өздерінің әбден тозығы жеткен блогын табысты алмастырды. Сонда мен мұндай инженерлері бар телестудия техникалық жағынан ешкімнен осал болмас деп түйдім. Шынында да, техниктеріміз кейін де талай рет өз істеріне мығым екендіктерін дәлелдеді. Ең жауапты тапсырма саналатын, республика көлемінде Елбасының қатысуымен өткізілген бірнеше тікелей эфир хабарларында да мінсіз бейнебайланысты қамтамасыз етіп, корпорация мен облыс басшыларының алғысын естідік. Телестудиядағы жылжымалы бейнекамералар мүлдем ескіріп, істен шыққан соң олардың орнына амалсыздан қолға ұстап түсіретін, қарапайым камераларды орнатып, тұйықтан шығар жол тапқандарын көріп, Алматыдан іссапармен келген Тыныс Өтебаев ағамыз сынды кәсіби мамандар бастарын шайқап, танданыс білдіріп кеткендері де жадымда тұр.

Петропавлға Көкшетаудан сол, 1997 жылғы қыркүйек айының басында отбасыммен бірге көшіп келіп, Мүтәллап ағаның шығармашылық жұмыстар жөніндегі орынбасары ретінде іске кірістім. Мүкең өз салам бойынша тізгінді қолыма толық ұстатып, маған сенетіндігін білдірді. Ақ

көңіл ақын адам ғой, бір күні ағынан жарылып: «Сен туралы сұрастырып білдім. Жұрт сені жаман жігіт емес деді...» - деп бір қойғаны есімде. Сірә, облыстар жаңа қосылып жатқан кезде мен туралы сыртымнан оған да баз біреулер бірдеңені бықсытып, үркітіп қойғанға ұқсайды...

Желтоқсан айында Мүтәллап аға алпыс жасқа толды. Оның мерейтойын өзіміз ұйымдастырып, қаланың ең үлкен мәдени ордасы—Н.Погодин атындағы орыс драма театрының ғимаратында өткіздік. Петропавлдың қазақ-орыс өнерпаздарының бәрі де белгілі ақын ағамызды сыйлайтындықтарын байқатып, өз өнерлерін тойға шашу етті. Қысқы боранға қарамай жиналған жұртшылық та аз болған жоқ. Сонда риза болған Мүкең ерекше тебірене:

- Бұл сахнаға ұлы Ғабит пен Сәбит те көтеріле алмай кетті. Олармен кездесулер қаладағы кітапханалардың шағын оқу залдарында өткізілетін. Сондықтан, мен бақыттымын. Бұл – туған еліміздің тәуелсіздік алғандығының арқасы,-деп ағынан жарылған еді. Мүкеңнің иығына Көкшетаудың бір шебер тігіншісіне тапсырыспен тіккізген әдемі шапанымызды жауып, басына бөркін кигіздік. Өзі отыз жылдан астам өмірін өткізген телестудияда мерейтойының құрметті меймандары мен әріптестерімізге арнап дастарқан жайып, сол кездегі мүмкіндігімізге қарай шағын той жасадық. Көп ұзамай Мүтәллап аға зейнет

демалысына шығуды жөн көріп, өз еркімен қызметінен кетті. Баз біреулердей орынтағы астына жабысып туған, ата-бабасынан қалған мұрадай көріп, өлердей қызғанып, қалтырап-дірілдеп, қайтсем айрылмаймын деп жанталасқан жоқ, «Сендер, жастар, істеулерің керек,» деп кесімді сөзін айтып, абырой-беделін сақтап, еңсесін еш түсірмей, кеудесін асқақ ұстаған маңғаз қалпынан айнымай кетті. Мүкең мен үшін сол кесек мінезімен де қадірлі.

Сөйтіп 1997 жылдың желтоқсанының аяғында корпорация басшылығы мені Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомпаниясы /ОТРК/ төрағасының міндетін атқарушы етіп тағайындады. Ол кезде Петропавлда өзін мәдени-көпшілік шаралардың режиссері ретінде көрсетіп жүрген Борис Шушарин деген біреу басқаратын «Ишим ТВ» атты коммерциялық телеарна бар болатын. Оны ұйымдастырушылардың ішінде сол кездегі облыстық радиотелехабар-ларды тарату орталығының /ОРТПЦ/ басшылары да жүрген көрінеді. Солардың қолдауына сүйенген Шушарин мырза қаладағы 9 телеарнаны пайдаланып, Ресейдің «НТВ» телекомпаниясының орыс тіліндегі бағдарлама-ларын күндіз-түні қосып қойып, жүгіртпе жолмен ақылы хабарландыру беріп, арасында жарнамалық роликтерін қыстырып, ай сайын қыруар ақша түсіретін сауын сиырына айналдырып алған екен. Ол осы телеарнаны

ОТРК-ға бекітіп беру туралы жоғары жақтың шешімін орындағысы келмей, қиқандап бақты. ОРТПЦ-ның «бал ұстап, бармағын жалағанға» ұқсайтын бұрынғы басшылары да өз Бористерін жақтап, шыға келді. Мұны естіген сол уақтағы корпорация басшысы Ерлан Сатыбалдиев бірден министр Алтынбек Сәрсенбаевқа шығып, әжептәуір шу көтерді. Соның нәтижесінде ОРТПЦ басшысы орнынан алынып, «Ишим ТВ» 9 телеарнадан кетірілді. Шушарин менімен келіссөз жүргізгісі келгенімен, мен оның ешқандай ұсынысын қабылдамайтынымды мәлімдедім. Содан кейін ол облыс әкімдігіне шағынып, хат жазған екен. Сол кездегі облыс әкімі аппаратының басшысы Валерий Набитовский мені кабинетіне шақырып алып, Шушариннің хатының шекесіне «НТВ должно работать» деген бұрыштамасын жазып, маған: «Мұны орындамасаң, мына үстел сенің басыңды шабатын жаңғырыққа айналады,» деп, өзінше қоқан-лоқы көрсетті. Мен мұндай құқайлардың талайын Көкшетау ОТРК-сын басқарған бес жылымның ішінде бастан өткеріп, әбден етім өліп кеткен еді, бұл жолы да былқ еткен жоқпын. Набитовскийдің бұрыштамасы соғылған хатты факспен Ерлан Әбенұлына аттандырып, мына жақта өз білгенімді істей бердім. «НТВ» 9 телеарнаға қай-тып шыққан жоқ. Оның орнын өзіміз дайындаған бағдарламалар, корпорация арқылы алынған кинофильмдер басты.

Эфирді толтыру оңай соқпағандықтан, әрі орыс тілді тұрғындар басым қалада теледидарымызды тартымдырақ ету мақсатымен Ресейдің саясаты ұстамды, ақпараты байсалды, мәдениеті жоғары саналатын мемлекеттік «РТР» телеарнасын шамалап ретрансляциялауға көштік. Бұл әрекетім облыстық әкімдіктегі кейбіреулерге онша ұнамаған болуы керек, сол кезде қалыптасқан тәртіп бойынша мені ОТРК төрағалығына тағайындау жөніндегі облыс әкімінің ұсынымын бір жарым айдан артық күтуіме тура келді. Тек корпорация басшылығы мен министрлік менің кандидатурамды бірауыздан қолдап, облыс әкімінің ұсынымынсыз-ақ тағайындау туралы бұйрық әзірлеп жатқандығын естіген соң ғана әкімдіктегілер қимылға келіп, Даниал Ахметовтың мені төрағалыққа ұсынатындығы айтылған бір-екі сөйлем жазылып, астына қолы қойылған бір парақ қағаз қолыма тиді-ау, әйтеуір. Сол күндері Петропавлдың жарықсыз-жылусыз қалу қаупімен күресіп, басын қатырып жатқан Даниал Кенжетайұлының мені алдын ала әңгімелесу үшін қабылдауға мұршасы да келмеген болуы керек. Бірақ, ол кейін маған жылы шырай білдіріп, жақын тартып сөйлесіп, қолынан келген көмегін аяған жоқ. Бірде телестудияға тікелей эфир хабарына қатысуға келгенінде тозығы жеткен телекамераларды көріп, оларды бағасы қымбат «Бетакамдармен» ауыстыруға қаржы тауып

беремін деген уәдесін де берді. Алайда, көп ұзамай қызметі жоғарылап, Астанаға ауысып кетті де, «Бетакам» туралы арманымыз аспанға ілініп қалды. Есесіне, Даниал ағамыз корпорациямыздың қаржы қиындығына тап болуына байланысты 1999 жылы барлық өңірлердегі радиостудияларды жабу туралы шешімімен келіспей, біздің Солтүстік Қазақстан облыстық радиосын сақтап қалуды жөн көріп, қажетті қаржыны жергілікті бюджеттен қарастырып, тауып берді. Ал мұндай қаражат бөлінбеген тоғыз облыстың радиосының үні біржола өшіп тынды сол жылы.

Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомпанияның басшылық тізгіні қолыма толық сеніп тапсырылған соң Көкшетау теледидарында жинақтаған тәжірибені мұнда да енгізіп, біраз өзгерістер жасадым. Әсіресе, көпшіліктің өзгеден де гөрі жергілікті жаңалықтарды күнбе-күн білгісі келетінін ескеріп, ақпарат бағдарламасын күшейтуге күш салдым. Сюжеттерді 1-2 минуттан асырмау міндетін қойып, есесіне олардың санын бұрынғыдай 4-5 емес, 8-9-ға жеткіздік. Бұл орайда маған Көкшетаудан ере келген қаламы ұшқыр журналистер Байқал Байәділов, Айзат Тұрғынбекқызы, Ләззат Салықова үшеуінің көп көмегі тиді. Телеоператор Сабыр Шериязданов та Петропавлдан жұмыс табылғанына қуанып, жанын салып, құстай ұшып жүрді. Олардың жаңалық жасауға құштарлығы әсіресе, осындағы

жас әріптестеріне де қанат бітіріп, Сергей Куянов, Светлана Степанова сынды дарынды жастар жарқырай көрінді. Басқа бағдарламалардың да санын да, сапасын да арттыру міндетін қойдық. Бұл ретте телестудияда көптен бері істеп келе жатқан «кәрі тарландар» жаңа талапты түсіністікпен қабылдап, «екінші тыныстарын» ашқандай болды.

Кейін жеке жаңалықтар қызметін құрып, оны басқару жөнінде белгілі журналист Жарасбай Сүлейменовке қолқа салдым. Жарасбай Қабдоллаұлын мен сонау сексенінші жылдардағы «Ленин туы» / қазіргі «Солтүстік Қазақстан» / газетіндегі үш жарым жылдан астам тілшілік қызметімде өзіме ұстаз тұтқан, ағалық қамқорлығын талай көрген, одан кейін де хабар үзбей, сыйласып келе жатқан тәжірибелі де, дарынды қалам иесі ретінде білетінмін. Ол менің көңілімді қайтармай, тапсырылған іске білек сыбана кірісті. Ақпарат бағдарламасы «Есіл» деп аталып, танымалдылығы артқаны сонша, біздің теледидарды жұрт «Есіл» деп атап кетті. Оның сыртында Жәкең «Ойтолқын», «Ой-қамшы», «Тағдыр» атты авторлық бағдарламалар ашып, әрі оларды өзі жүргізіп, Қызылжар теледидарының беделін арттыруға үлкен үлес қосты. «Есілде» де, облыстың көкейкесті мәселелерін қозғаған, Қызылжар зиялыларының пікірсайыс клубына айналған «Ойтолқын» мен «Ойқамшыда» да, қилы

тағдыр иелерін телекөрермендермен тілдестірген «Тағдырда» да нелер жақсылықтармен қатар, талай проблемалар сыни тұрғыда көтеріліп, жергілікті билікке бірде жағып, бірде жақпай, у-шу болып жататынбыз. Әйтеуір, бәрінен де аман-есен, әрі абыроймен өттік. Өйткені, біз әрқашан әділдікті қорғауға тырыстық. Сондықтан, әділдік біздің жағымызда болғаны анық.

Жарасбай ағамызды бірер жылдан соң корпорация басшылығымен келісе отырып, облыстық телерадиокомпания директорының шығармашылық жұмыстар жөніндегі орынбасары етіп тағайындадық. Ол бұл лауазымды да ұршықша үйіріп әкетіп, өзі ертеден, облыстық радионы басқарған кезінен жақсы білетін алғыр журналистер – қазақ және орыс тілдеріне қатар жүйрік Нәзира Құрманкина мен Галина Базаеваны аға редакторлық қызметке шақырып алдыртып, мықты команда құрып, теледидарда тағы бір шығармашылық серпіліс туғызды. Содан кейін көп өтпей, 2003 жылы мамыр айының басында Жәкеңді облыстық «Солтүстік Қазақстан» газетінің бас редакторлығына құрметпен шығарып салдық. Жарасбай Қабдоллаұлының босаған орнын «Қазақстан» Ұлттық телеарнасының меншікті тілшілігін қоса атқарып, республика бойынша көзге түсіп жүрген Нәзира Құрманкинаға ұсындым. Еркін шығармашылық жұмысқа үйреніп қалған Нәзира бұл ұсынысыма

әрең келісті. Бірақ, қанына сіңген жауапкершіліктен жаңылмай, әрі кезінде орта мектеп директоры болып істеген тәжірибесінің де пайдасы тиген болар, әйтеуір, шығармашылық ұжымды ойдағыдай басқарып кетті. Төрт жылдан кейін Нәзира Сапарқызының да қызметі жоғарылап, облыстық тілдерді дамыту басқармасының бастығы болып тағайындалды. Ал Галина Базаева кейін «КТК» телеарнасының облыстағы меншікті тілшісі қызметіне ауысты. Осы орайда кез келген еркіндіксүйгіш журналист үшін республикалық БАҚ-тың өңірдегі тілшісі болу да – үлкен жетістік, әрі өзін қаламгер ретінде де, жеке тұлға ретінде де таныту үшін зор мүмкіндік болып табылатынын айта кеткен абзал. Оны өзімнің «Егемен Қазақстандағы» меншікті тілшілік қызметімнен бір кісідей білемін.

Облыстық телерадиокомпанияда Қызылжар өңірінің біртуар азаматтарының бірі, елімізге танымал қаламгер Мәлік Мұқановпен қатар еңбек еткен күндер де ешқашан ұмытылмайды. Мәкең сынды екі тілге тең жорғалығына, білімділігі мен дарындылығына қоса, батыл да тік мінезді журналистер өте сирек кездеседі. Ол кісіні де сонау «Ленин туында» бірге істеген кезімізден жақсы біліп, ұстаз тұтып өскенмін. Солтүстік Қазақстан телерадиоком-паниясына қызмет ауыстырып келгенімде Мәкең алдымнан шықты. Әйгілі «Халық кеңесі» газеті таратылған соң, сол

басылымның Қызылжар өңіріндегі меншікті тілшісі қызметімен амалсыз қош айтысып, жергілікті теледидарға шолушы болып орналасқан екен.

Мәкеңнің бірбеткейлігін, көзі көрген кемшілікті кімге болса да, бетің бар, жүзің бар демей, тура айтып салатын мінезін білгендіктен, басында: «Арамыз қалай болар екен?..» деген күдік те көкейімде жүрді. Абырой болғанда, шығармашылық жоспарлама жиындарда кейде елдегі алуан жағдайға байланысты өз пікірін ашық білдіріп, талай ірі тұлғалардың іс-қарекетіне теріс бағасын айтып салып, «сыбағасын» беріп жүретін Мәкең маған бірде-бір рет тіл тигізген емес. Ал ол жүргізетін «Оқиғалар ортасында» ақпараттық-шолу бағдарламасын, әсіресе, ауыл телекөрермендері сенбі сайын ынтыға күтіп отырады екен.

Жасыратыны жоқ, сол «Оқиғалар ортасында» әрбір хабарын тікелей өзім қарап, кейде Мәкеңнің қызды-қыздымен тым қаттырақ кеткен жерлерін монтаждау кезінде «кесіп» алып, қысқартыңқыраған да кездерім болды. Мәкең онымды білсе де, қарсы сөзге келген емес. Бір жолы: «Мен айтарымды айттым, қалғанын өзін білесің...» дегені есімде. Түсінген жанға осыдан ауыр сөз бар ма?! Сондықтан, Мәлік ағаның хабарларын басшылық сүзгімнен өткізгенде менің де парасат пен парыз, ар-ұят пен намыс сынды адами ұғымдар алдында талай рет терлеп-

тепшуіме тура келген... Кейін оның республикалық «Егемен Қазақстан» газетінің біздің облыстағы меншікті тілшісі қызметіне орналасуына өз қолымнан келгенінше көмегімді тигіздім. Өйткені, Мәкең «Егеменде» істесе, туған елімізге тигізер көмегі облыстық теледидардағы қызметімен салыстырғанда әлдеқайда көбірек болатынына күмәнданған жоқпын. Ал Мәкең болса, бір басымыз қосылған көңілді отырыста: «Кәрібай-ку мені «Егеменге» өсіріп жіберіп, құтылды ғой...» деп қалжындағаны да жадымда...

Қызылжар теледидарында тағы бір тындырған ісім – бейнемұрағат ашқаным. Мен қызмет ауыстырып келген 1997 жылдың күзіне дейін мұнда ешқандай бейнемұрағат сақталмаған екен. Бейнекассеталар жетіспегендіктен, көп дүние өшіріліп кетіпті. Ал ерте кездегі түсрілімдер Қазақ теледидарының мұрағат қорына алдырылып, мұнда ештеңе қалдырылмапты. Мен Көкшетаудан қырық шақты кассета толы хабарлар алып келген едім, соларды және ай сайынғы тәуір хабарларды, апталық шолу бағдарламалардың ешқайсысын өшірткізбей бейнемұрағатқа тапсыруды жолға қойдым.

Жергілікті тележурналистердің ішінде бір-ақ адамның – Р.Бикмұхаметова ғана өзінің жеке бейнемұрағаты бар болып шықты. Раиса Гарифқызы өз ісіне шын берілген, шеберлігі жоғары кәсіби маман екен. Тіпті өзі телестудия

табалдырығынан аттаған сонау алпысыншы жылдардың кинопенкаларын да көзінің қарашығындай сақтапты. Соларды пайдаланып, кейін талай тарихи-танымдық хабарлар циклдарын жасады. Әйгілі тележурналистің барлық дүниеліктері облыстық теледидардың алтын қоры саналады. Оларды мәңгілікке сақтаған жөн. Ал Раиса Гарифқызының алдында оны білетін біз де, бізден кейінгі толқын – жас тележурналистер де құрметпен бас иіп жүрсе, еш артықтығы болмас.

2002 жылы қыркүйек айының соңында Қызылжар теледидары республика көлемінде алғашқылардың бірі болып, спутниктік байланыс арқылы таратуға көшірілді. Бізден екі айдай бұрын тек қана бай өңірлердің бірі – Шығыс Қазақстан облысының теледидары ғана спутникке шығарылды. Алайда, шығысқазақстандықтардың бастамасы сәтсіздікке ұшырап, ондағы теле-студияда орнатылған спутниктік қабылдау-тарату станциясы іле істен шыққандықтан, оны жөндеуден өткізуге тура келді. Ал біздікі, «жыртық үйдің құдайы бар» дегендей, бірден жақсы істеп кетті.

«Жақсының жақсылығын айт, нұры тасысын» демекші, Қызылжар теледидарын спутниктік байланыс арқылы таратуға елдің алды болып көшіруімізге сол кездегі облыс әкімі Қажымұрат Нағманов зор қолдау көрсеткенін айтқан жөн. Бұл мақсатқа Қажымұрат Ыбырайұлы облыстық бюджеттен 37 миллион теңгеден астам қаржы

бөлгізді. Осы мәселеге орай облыстық әкімдікте дау-тартыс болған кезде менің ұсынысымды қолдап шықты. Тіпті оның осы маңызды істі сеніп тапсырған бірінші орынбасары Александр Вербнякпен қызылшеке болып айтысып-тартысуым аздай, оның көзқарасымен келіспейтінімді білдіріп, Қ.Нағмановқа арнайы баянхат жазуыма тура келгенін қайтерсіз...Вербняк та азамат екен, сол қылығыма бола мені аяқтан шалып, соңыма түскен жоқ. Кездескен сайын екеуміздің де сәлеміміз түзу болды.

2007 жылдың тамыз айында Парламент Мәжілісінің сайлауы болып, Жарасбай Сүлейменов «Нұр Отан» партиясының тізімі бойынша депутат болып сайланды. Оның бұрынғы қызметі – облыстық «Солтүстік Қазақстан» газетінің бас редакторлығы маған ұсынылды. Көп ойланып барып, келісімімді бердім.

...Облыстық теледидарды 15 жыл бойы басқарған екенмін. Осы жауапты қызметімнің аяқ шенінде, корпорацияны Ғалым Доскен басқарып тұрған 2005 жылдың соңында «Алтын жаршы» төсбелгісімен марапатталдым. Бір жыл өткен соң, 2006 жылғы Тәуелсіздік мерекесі қарсаңында Елбасы қол қойған Қазақстан Республикасының Құрмет Грамотасын алдым. Осының бәрі бейне бір шығармашылығымның бір кезеңі тамамдалғанынан хабар беріп тұрған сияқты көрінді...

Менің өзім үшін де, он жыл бірге жұмыс істеп,

үйренісіп, туған-туыстай болып кеткен облыстық телерадиокомпания ұжымы үшін де жаңа бір шығармашылық серпіліс жасайтын сәт туған тәрізді... Мен мұнда дәл уақытында келгенімді және дәл кететін кезім де туғанын сезіндім...

Қоштасарда айтар бір-ақ ауыз сөзім бар:

Қимасымсың, Қызылжар теледидары!..

**Жалғасбек
Маратұлы
Сүлейменов**

Жалғасбек Маратұлы Сүлейменов 1959 жылғы желтоқсанның 10-ында Қостанай облысы, Арқалық ауданы, Қайыңды ауылында дүниеге келген.

1980 жылы Қазақ мемлекеттік универси-етінің журналистика, 2005 жылы Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университетінің экономика факультеттерін бітірген.

Еңбек жолын Торғай облыстық «Торғай таңы» газетінде тілшілік қызметтен бастап, Амангелді аудандық «Тың шұғыласы» газетінің бөлім меңгерушісі, аудандық комсомол комитетінің екінші, бірінші хатшысы және «Қарасу» шаруашылығының партком хатшысы, осы аудандағы «Тың шұғыласы» газетінің редакторы қызметтерін атқарған.

1991-1994 жылдары Торғай облыстық партия комитеті бірінші хатшысының көмекшісі, Торғай облыстық телерадиокомпаниясы төрағасының орынбасары, облыс әкімінің баспасөз хатшысы болған.

1995-1997 жылдары Торғай облыстық «Торғай таңы» газетінің бас редакторы.

1998-2001 ж. Астана қаласындағы «Әлем» баспасының директоры.

2001-2007 ж. Қызылорда облысындағы «Аққұм ЛТД», «Шаған агрофирмасы» ЖШС-терін басқарған.

2007 жылдың қазан айынан «Қазақстан» РТРК» АҚ Солтүстік Қазақстан облыстық филиалының, ал, 2008 жылдың наурызынан Ақмола облыстық филиалының директоры.

Қайта қанаттандырған орта

- Қазақта қала дегенде,

Білгені сенсің Қызылжар! – деп Ғафаң ақын айтса атқандай, бүгінге дейін де солтүстік өңірдегі ең көрнекті шаһар – Қызылжар!

Міне, сол қадірлі өлке, қасиетті елдің дәмі бұйырып, аз-кем қызмет атқарған шақтарымды, өмірімнің бір белесі десем артық болмас.

Олай дейтін себебім, Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомпаниясы біраз жыл қол үзіп кеткен өз мамандығым – журналистикаға

қайта оралуыма дәнекер болған, мүмкіндік берген ұжым болды.

«Құланның қасуына – мылтықтың басуы» демекші, өзім дегенге астындағы атын түсіп беретін байырғы досым Кәрібай Мұсырман облыстық «Солтүстік Қазақстан» газетіне бас редактор болып ауысты да, 10 жыл қызмет атқарған құтты орнына кандидатура іздеу үстінде екен.

Қашанда оң-солын салмақтап барып, он ойланып, тоғыз толғанып қана қадам жасайтын Кәрекең :

- Сен бізге келсең қайтеді, бұл қызметті атқарып кетуге қабілетің жетеді, мен де қасындамын, ақылдасып отырамыз, - деген еді бірде телефон арқылы сөйлескенімізде.

-Мені ол жақта кім шақырып жатыр, өзім болсам Көкшетауға келіп қоныстанып қойдым, бұл жақта да жұмысқа орналасып үлгергем жоқ,- деймін әлі бір шешімге келе алмай.

-Мен айналысып көрейін, егер сәті түсіп, мәселе шешіліп жатса сен бас тартып жүрме. Маған еңбек жолыңды көрсететін түйіндемеңді / резюме/ жібер, жоғары жақтағылардың “тамырын басып”, байқайын,- деп қояды.

Шынын айтсам, істің оң шешіле қоярына сенімім аз болса да, Кәрібай досымның ұсынысын жерге тастамай, дегенін істей салдым.

Расында да, мәселе бірден шешіле қойған жоқ.

Облыс басшылығы да, корпорация да басқа қалада тұратын, әрі бұл саладан аулақтап кеткен адамды қайдан қолдай қойсын. Созылып кетті...

- Сен саспа, түбі сен өтесің! Менімен тағы да ақылдасуға тиісті, тағы да сені ұсынамын! Бұрын облыстық телевидение төрағасының орынбасары, облыстық газеттің бас редакторы қызметін атқарған адамсың! Сені бұл жұмысты атқара алмайды деп ешкім де айта алмайды,- деп мені одан сайын қамшылап қояды.

Бір күні таңертең ерте Кәрекең қоңырау шалды.

- Сен бүгін қалайда жет! Түстен кейін облыс әкімінің өзіне барамыз. Сені дұрыстап танысырамын, өзің де тілдесіп көресің. Ол кісіге ұнасаң - істің оңға басқаны. Бағыңнан көресің, кел,- демесі бар ма?

Айтқан уақытта алдынан табылдым. Кәрібай да дайын отыр екен. Өзі бас болып, әй-шайға қаратпай облыс басшысының алдынан бір-ақ шығарды.

- Әй, Кәрібай, сенің қайта-қайта айтып жүргенің осы жігіт пе?-деп, бірден жылы шырай танытты.

Осы сәтті пайдаланған Кәрібай да:

- Иә, бұл жігіттің Сізді ұятқа қалдырайтынына сенімдімін. Бұған дейін де жауапты қызметтер атқарған. Бұл азаматты өте жақсы білемін. Жастайынан қызметке араласқан,

шынымды айтайын, университетте бірге оқыған досым, сондықтан да, алдыңызға әдейі келіп отырмын, қолдауыңызды сұраймын!-деп ашық кетті.

Мен Кәрекеңнің облыс әкімінің өзіне осылайша ашық өтініш айтуынан қысылып барамын.

-Әй, Кәрібай, сен орныма өз адамымды әкеліп отырмын десейші одан да,- деп оның сөзін ерсі көрмей, қайта бір күліп алды.

Содан кейін өңір басшысы менің еңбек жолымды асықпай тағы бір барлап шықты. Әр түрлі сұрақтар қойып, «тамырымды» басып, біраз мәселелерді анықтап, сөзге тартты.

- Жақсы, жігіттер. Менің қарсылығым жоқ. Неге басқа салаға ауысып кеткенін білгім келіп еді. Қазір нағыз жұмыс істейтін кездерің. Бірақ Кәрібай, бұл жігітке көмектесіп, қалыптасып кеткенше қол ұшын беріп тұр. Өйткені, бұл істен аулақтап кеткен екен, бірден кірісіп кетуі қиындау болуы мүмкін, - деп тапсырды.

Кәрекең болса уәдесін үйіп-төгіп жатыр.

- Мен министрлікке ұсыныс жасаймын, әрі қарай олар тиісті орындар арқылы өздері шеше жатар, көрейік, - деді әкім.

Кәрекең сыртқа көңілді шықты. Мен болсам қобалжып тұрмын.

- Мәселе шешілді дей бер,- дейді.- Қара да тұр, республикалық корпорация ертең-ақ саған хабарласуға тиіс, дайындала бер.

Айтқаны келді, келесі күні арнайы шақырумен Астанаға жүріп кеттім.

Сонымен не керек, облыстық теледидарға Көкшетауда 5 жыл, Қызылжарда 10 жыл басшылық жасап, тәжірибесі толысып, өзін жақсы жағынан танытып, кісілік келбеті де айқындалып, облыс басшысына сөзі өтетін азамат деңгейіне дейін көтерілген Кәрібай Мұсырманның ықпалымен «Қазақстан» республикалық телерадиокорпорациясы төрағасының бұйрығымен 2007 жылдың 12 қазанында Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомпаниясы филиалы директоры қызметіне тағайындалдым.

Бір қызығы, мен тиісті бұйрықты алып Қызылжарға оралғанша облыс басшысы басқа қызметке ауысып кеткен еді. Бағыма орай облыстың жаңа әкімі Серік Сұлтанғазыұлы Біләлов мені жылы шыраймен қабылдап жұмысыма сәттілік тіледі.

Алғашқы күннен-ақ Қызылжар телерадиокомпаниясы ұжымы да мені бөтенсімей, ізгі ниетпен қарсы алды. Мен соған риза едім.

Шығармашылық жағынан қалыптасқан, сүттей ұйып отырған ұжым екені бірден-ақ байқалды. Әсіресе, бірнеше жыл телевидение мен радионың әр сала-сында қызмет атқарып тәжірибе жинақтаған, директордың орынбасары қызметіндегі Назира Құрманкина көп жауапкершілікті өзіне алып, ұжыммен етене танысуыма, кімнің кім

екенін тезірек білуіме көмегін аямай, бірлесе қызмет етті.

Мен телевидение жұмысынан біраз уақыт қол үзіп кеткендіктен болар, іске бірден бел шеше кірісуді жөн көрмедім, көп нәрсені өзім түсініп алуым қажет деп білдім.

Ең бастысы, жұмысы қалыпты ырғаққа түскен ұжымға кедергі келтірмеу, ұжымның береkesін алмау қажеттігін түсіндім.

Қазіргі міндетім - оларға үйрету емес, ең алдымен, өзім көп нәрсеге қанығып, алды-артын барлауым қажет деп шештім. Көбіне осы позицияны ұстанып жұмыс істей бастадым. Бұл менің ұжыммен етене араласуыма, олардың өз ойын, ұсыныстарын ашық айтуына мүмкіндік берді.

Тәжірибелі қызметкерлер Галина Ивановна Шветова, Баян Құдайбергенқызы Баймұканова, Владимир Николаевич Манылов, Наталья Николаевна Варова, Менсұлу Бисенова, Ләззат Сапарғалиқызы Салықовалармен бірлесе отырып, жұмыстар істей бастадық.

Ұжымда тәжірибелі қызметкерлермен қатар алға ұмтылып тұрған жастар да аз болмай шықты.

Сағындық Мауғазин, Ербақыт Амантай, Әсем Сембина, Ульяна Ашимова, Гаухар Мұқатаева, апалы-сіңлілі Жылқайдаровалар жастыққа тән жарастықпен, жарқырап жүріп жұмыс жасайтын жандар болып шықты. Солардың ішінде Ульяна

Ашимова мен Әсем Сембинаға ерекше тоқталғым келеді. Қай тақырыпты көтерсе де мәселенің мәнін тап басып таба білетін қасиеттері көрер-мендерді тәнті ететін. Қаламдары да ұшқыр, батыл қадамдар жасауға құштар.

Оларды тізгіндеп ұстай бермей, жіберетін жерде жіберіп, кейде көсілтіп алу да қажет тәрізді көрінетін. Шығармашылық еркіндікті аңсап жүрген жастар екендігі көрініп тұратын, не істесе де жандарын салып істегенді ұнататын.

Тағы бір жәйт, 2008 жылы Қазақ телевидениесі мен Қарағанды облыстық телевидениесінің 50 жылдық мерейтойы қатар келіп, телерадио ардагерлері мен шығармашылық ұжымның басқа да мүшелері қамтылған делегация алдымен Қарағанды, сосын Алматы қалаларына шақырылды.

Осы кезде менің қасымда Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомпаниясының байырғы қызметкері, бірнеше жыл басшысы болған, бүгінде ел ағасы атанған ақын, жазушы, қайраткер аға Мүтәллап Қанғожиннің болуы зор абырой болғанын атап өткім келеді. Ол кісі өзінің ағалық қамқорлығын танытып, жанашырлық қалпымен, біздің жасаған әр қадамымызға қуанып, жіберген кем тұсымыз болса үлкендікпен ақыл-кеңесін айтып отырды. Қарағандыға, Алматыға барғанда жол бастап, жөн сілтеп, үлкендік көрсетіп жүрді. Біздің алға салар ақсақалымыз бола білді.

Сол жылы облыста аталып өткен Мүтәллап ағаның 70 жылдық мерейтойын өткізуге аянбай араласқан Кәрібай досымның қасынан табылып, аз да болса өз үлесімізді қосқан болдық. Арнайы хабарлар ұйымдастырып, Ғафу Қайырбековтің өзі ерекше бағалып, «Солтүстіктің атбайлар ағашы» атап кеткен қаламгер ағаның «Солтүстік Қазақстан облысының құрметті азаматы» атағын алған қуанышты сәтін бірге бөлісіп, басы-қасында жүрдік

Аз уақыттың өзінде сол өлкедегі небір азаматтармен танысып, ел ағаларымен де араласып, сыйласа бастап едік. Өкінішке қарай, өзіме ыстық көріне бастаған қызылжарлықтармен жарты жылдай ғана қызмет атқаруыма тура келді. «Қазақстан» республикалық телерадиокорпорациясының сол кездегі басшылығы Көкшетау қаласындағы Ақмола облыстық телевидениесіне ауысуыма ұсыныс жасады. Менің сол қалаға келіп орналасқанымды, үй-күйімнің сол жерде екенін ескерсе керек. Ұжымға үйреніп, ел азаматтарымен араласып, көп нәрсені енді ұғына бастаған шақта ауыса салу – жеме-жемге келгенде оңай емес екен. Оның үстіне, облыс әкімі Серік Біләлов қызметтік пәтер меселесін де жедел түрде оң шешіп, басқа да көмектерін көрсетіп, кең тұрғыдағы басшыға тән оң көзқарасын көрсеткен еді.

Амал жоқ, облыс басшысының алдынан өтіп, алғысымды айтып, филиал ұжымына қимастыққа

толы ризалығымды білдіріп, өзімді қайта қанаттандырған ортаға рахметімді жеткізіп, қоштасуыма тура келді. Сөйтіп, 2008 жылдың наурызында Көкшетау қаласындағы Ақмола облыстық телевидениесіне басшы болып ауыстым.

Бұл жолы бұрынғыдай емес, әжептәуір төселіп қалыппын, іске батыл түрде бірден кірісуге тура келді. Жинап үлгерген азды-көпті тәжірибемді, Қызылжарда жасап үлгере алмаған, көңілде пісе бастаған ойларды Көкше өңірінде жүзеге асыруға бел шеше кірісіп жүре бердік...

**Алибек
Жартаевич
Татанов**

Родился 11 сентября 1963 года в Актюбинской области. Образование высшее. Окончил Государственный университет имени С. Кирова, журналист, Атырауский государственный университет имени Х. Досмухамедова, экономист. Член Союза журналистов Казахстана, награжден двумя медалями, нагрудным знаком «Кайсар» II степени, удостоен почетного звания «Қазақтанның Құрметті журналисі» и Почетной грамотой РК, автор стотомника «Поэты и писатели Атырауской области», нескольких сборников стихов и очерков, соавтор ряда документальных телевизионных фильмов, лауреат премии Союза молодежи Казахстана и Всесоюзного конкурса телевизионных фильмов. Начинал трудовую деятельность механизатором совхоза «Талдыкый» Актюбинской области. Работал редактором Актюбинского областного телевидения, председателем Актюбинского областного комитета СМК, президентом молодежного концерна «Бирлик»,

председателем Совета АФ «Казкоммерцбанк», председателем редколлегии областной молодежной газеты, заместителем председателя ЦК Союза молодежи Казахстана, секретарем Национального Совета молодежных организаций Республики Казахстан, председателем холдинговой компании «Азия», директором госпредприятия «Атырау кала сәулеті», директором Жамбылского областного филиала АО «РТРК «Казахстан», руководителем Астанинского филиала Межгосударственной телерадиокомпании «Мир». В 2008-2009 годах работал директором Северо-Казахстанского филиала АО «Республиканская телерадиокорпорация «Казахстан».

В 2010 году исполняется 50 лет с начала вещания Петропавловской студии телевидения и 80 лет первого выхода в эфир местного радио. Две эти круглые и крупные даты не просто юбилей коллектива. Это большое событие в жизни всей области. И начиная с апреля 2008 года, когда руководство корпорации поручило мне возглавить Северо-Казахстанский филиал, мы начали подготовку к этому событию, которое, по моему убеждению, станет праздником для каждого жителя региона и его гостей.

Когда я приехал в Петропавловск (а до этого работал директором Жамбылского филиала АО «РТРК «Казахстан»), то узнал, что в годы «трудного десятилетия» областной телерадиоком-

ании пришлось отказаться от трех зданий, сконцентрироваться в старом комплексе.

Каждый из моих предшественников немало сил вложил в обустройство и оснащение телецентра. Но как могут работать творческие люди в унылых серых стенах? Нашли средства, и внутренний интерьер этого старого здания уже изменился.

Творческий коллектив ОТРК «Казахстан-Петроавл» подготовил к юбилею телевидения 50-серийный фильм, где представлены лучшие материалы разных лет, рассказано о становлении и сегодняшнем дне областного филиала АО «РТРК «Казахстан». С ним уже познакомились наши зрители.

Мы увеличили объем вещания на канале «Казахстан-Петропавл» на 3 часа в день, областное радио теперь общается со слушателями ежедневно в течение двух часов.

Претерпел реконструкцию телецентр, здесь осовременена часть технического оборудования. В целях оперативности и большей мобильности приобретена передвижная телевизионная спутниковая вещательная станция. Первые трансляции с ее помощью прошли из театра драмы им. Н. Погодина, казахского музыкально-драматического театра им. С. Муканова, с футбольных матчей на стадионе «Жастар». Затем было прямое включение в эфир в ходе передач на республиканском

телеканале «Казахстан» с участием Президента страны Нурсултана Назарбаева.

Нельзя не сказать и о еще одном проекте, который успешно осуществлен, причем без особых финансовых затрат. Речь идет об общественной библиотеке. Открытое общество, к которому мы ощутимо продвигаемся, не должно отказываться от книги — этого символа вековой культуры. Мы воспитаны на уважении к книге и я не могу видеть, что книги выбрасываются в мусор. Были люди, которые не поддерживали меня, но были и такие, кто принес в нашу библиотеку книги. Их бескорыстная помощь помогла нам собрать более 8 тысяч томов.

Я родился в 1963 году в Актюбинской области, тогда в нашем ауле вообще телевизора не было. Запомнилась мне фраза персонажа из кинофильма «Москва слезам не верит», в которой утверждалось, что «Вся жизнь наша будет сплошное телевидение». Автор афоризма, оператор Родион, был бахвалом. Но, как показало стремительное развитие прогресса, в частности, средств связи и телекоммуникаций, мы уже приблизились к киношному предсказанию. ТВ становится главным инструментом в идеологии и привычным средством в обучении и воспитательном процессе.

Юбилейные даты — это лишь повод для того, чтобы оглянуться назад, проанализировать нас-

тоящее и продолжать двигаться вперед. Я уверен, что у североказахстанских телевидения и радио большое будущее.

«Қазақстан» РТРК-сы аймақтық бөлім
бастығы Тыныс Шындәулетұлы Өтебаевқа

Ағаға әзіл

Ағамыз Тыныс!
Сұрай бермей жұмыс,
Қыла бермей ұрыс,
Жол нұсқаңыз дұрыс!
Онға,
Бітіруге бір іс!
Бітіруге ұлы іс!
Бітіруге ірі іс!

Сонда,
Түзеледі жүріс,
Көбейеді кіріс,
Ашылады «тыныс»!
Солға...

Бастауыш ағаға,
Баяндауыш ініден

Тараз қаласы
07.07.07

**Сабыржан
Әбілмәжінов**

1937 жылы Аққайың ауданында дүниеге келген. Еңбек жолын мұғалімдіктен бастап, кейін комсомол қызметінде, аудандық газетте істеген. 1970 жылы облыс орталығындағы Саяси оқу үйіне қызметке шақырылып, 1985 жылы облыстық телестудия басшысының орынбасары қызметіне ауысады. Зейнет жасына жеткенге дейін осы салада қалам тербеді. Көкейкесті мәселелерге арналған мақалалары мен очерктері республикалық, облыстық газет-журналдарда жарық көрді. Қазақстан Журналистер одағының мүшесі.

**Альберт
Игнатьевич
Мануйлов**

Родился в селе Старая Михайловка Мамлютского района в 1925 году. Первым из журналистов СССР награжден орденом «Знак Почета».

С 1961 по 1985 годы А.И.Мануйлов работает на ТВ, 20 лет являясь региональным кино-корреспондентом Республиканского и Центрального телевидения. Снял около 60-ти документальных фильмов, сценарии которых написал сам. Многие из них «Счастье старого Капаша», «Сосны Ахметжана», «Хлеб Приишимья» и другие демонстрировались по республиканскому телевидению, а также на экранах стран социалистического содружества.

**Георгий
Александрович
Шамов**

Родился в 1928 году в г. Казани. Окончил вердловский государственный университет. Работал в газете «Уральский рабочий», в областной газете «Ленинское знамя» литсотрудником, зав. отделом, ответсекретарем, редактором Петропавловской студии телевидения, областного радио. Георгий Шамов известен читателям афористичными строками своих стихов, яркой, талантливой проникновенной лирикой. Некоторые из его произведений включены в сборник «Зори над степью»/ етропавловск, 1960/.

Мамлютка

Маленькая станция Мамлютка,
Рядовая станция Мамлютка.
Чахлый скверик, крохотный вокзал,
Элеватор - серая скворешня.
Пассажир один, и уж конечно,
Пять молочниц, так сказать, базар.
Жиденькие трубы ремзавода,
На болотах желтая тоска.
Поездами, на подъем легка,
Жизнь летела мимо год за годом,
От гудков слышнее тишина.
Целое событие — вагон-лавка,
Покупателей десятков у окна, -
Продавец обеспокоен: давка.
Выпала одна лишь благодать
Станции, ветрами опаленной, -
Поезда встречать и провожать
Дружеским фонариком зеленым.
Над ночью станцией луна -
Холод излучающая льдина,
Спит поселок. Лишь она одна
Светит, да и то наполовину.
Да собаки лают. А пока
Спит Мамлютка у порога марта, -
Там, в Москве, за много верст, в ЦК
Отмечают станцию на картах.
В будущем-дыханье чертежей,
В будущем - разлуки и волненья.

Но глухая станция уже
Станцией зовется назначенья.
И уже ей грузят трактора.
И на завтра сотни незнакомых,
Будущих товарищей, с утра
Выстроится в очередь, в райкомах.
Будут говорить про Комсомольск.
Ну а степь поймут, - и то едва ли, -
В той Мамлютке, о которой вскользь
Ничего, пожалуй, не слышали, -
Степь с коптящим пламенем свечи.
Степь с пургой в раскат
тысячеверстной,
Степь, что воет волком иль молчит.
Тишиной пронизывая острой.
И взгрустнет, наверное, не раз
Маленькая девушка по дому
Та которая идет сейчас
За путевкой к своему райкому.
Над Мамлюткой стылая луна
Рассекает тучи ятаганом,
И курится снегом целина
Перед лютым
мартовским бураном.
Завтра будет здесь передний край
Трудного степного наступления.
Принимай составы, принимай,
Станция большого назначения!
Отгремела первая весна
В небывалом чувств круговороте,
И обузданная целина

Год который уж как у нас в работе.
Парень с заготпункта в проходной
С будничной обычной прибауткой
Ставит штамп на хлебной накладной
«Место отправления - Мамлютка».
И волгарь, с побывки воротясь.
Возле этой станции знакомой
Окает товарищу «Вылазь,
Тут уж мы с тобой почти что дома»,
И подставит крепкое лицо
Неуемному степному ветру,
А до дома почитай еще
Добрых двести с гаком километров.
Выпала святая благодать
Станции, ветрами опаленной, -
Приезжающих сюда встречать
Дружеским фонариком зеленым.

**Николай
Михайлович
Белозеров**

В шестидесятые годы несколько лет работал старшим редактором литературно-драматической редакции областного телевидения. Журналист, поэт.

Как быть?

Собирает мальчишка марки,
Бумажки цветные, яркие.
На марках — звери и птицы,
Цветы, баобабы, лианы,
Чужие, надменные лица:
Колониальные страны.
И вот недавно мальчишка
Пришел с альбомною книжкой:
Помогите, дядя, пожалуйста,
Мне разобраться в марках!
Сколько сам ни старался, —

Запутался в странах жарких,
В странах заокеанских,
В названиях африканских.
Раньше было написано,—
Посмотришь на марку — ясно:
Конго — значит Бельгийское,
Родезия — значит Британская. .
А что *же* теперь получается? .
Африка, что ли меняется?
Посмотришь на марку иную,
Заглянешь в альбомную рубрику, —
И где же искать такую
Мальгашскую, скажем, республику?
Или еще — даже странно —
"Нигде нет Республики Ганы... - .
Вижу — парень взволнован:
Не знает, как с марками быть.
Придется, наверное, Вова,
Новые страны....
открыть!
Мальчишка мне возражает:
— Колумбов теперь не бывает...
Как объяснить мальчишке,
Что встали черные люди,
Что всем колониям — крышка,
Что больше колоний не будет;
Что новые страны рождаются,
Что Африка подымается?

**Авсей (Август)
Симонович
Гусинский**

Родился в 1927 году в городе Томске в семье врача. С 1943 года по 1950 годы служил в военно-воздушных силах, военно-морского флота.

В 1950 поступил в Московский государственный университет им. Молотова. С 1954 по 1956 годы работал преподавателем в культпросветшколе в Мордовской республике. И в 1954 году по семейным обстоятельствам переехал в Петропавловск. В пятидесятые годы работал корреспондентом областного радио.

Рассказ старожила целины

Гвозди бы делать из этих людей,
Крепче бы не было и в мире гвоздей.
В.Тихонов.

Наш совхоз. Дома в шеренгах стройных,
Фонари на улицах горят...

Вспомнился мне первый дом, построенный
Здесь вот, лет пяток назад.

Мы тогда готовились к параду,
Первый дом закончить было надо.
Первомай уж вот он, на носу,
Нет гвоздей, гвоздей нам не везут.

Как тут быть? Два дня до Первомая...
Очень малый оставался срок...
«Выход есть! Тревога боевая»,-
Вдруг воскликнул рыжий паренек.

Батька мой всю жизнь ковал
подковы,
Я ему порою помогал,
гвозди для подков, даю вам слово,
Я нередко сам ковал».

Началось до самой ночи черной,
Словно автомат, ковал кузнец.
Бьет накал. Огнем пылают в горне
Двадцать юных боевых сердец...

20 рук стремительно хлопочут.
Что сказать о доблести людей,
Если за два дня и за две ночи
Дом готов... и лишних пять гвоздей.

Юрий Гусинский

Родился в 1940 г. в Петропавловске. Работал в районной газете и первым секретарем райкома комсомола. Был редактором Петропавловской студии телевидения. Окончил литературный институт им М.Горького в Москве. Многие годы работал в столичных изданиях. Стал членом Союза писателей СССР, автором книг «Ценой любви», «След ветра», «Путь зерна» и других.

Песня моей молодости

В краю, где мы жили,
Где песню сложили
Густые шумят хлеба,
Но снова дороги,
-Но снова тревоги, -
Такая у нас судьба.
Метели свистели,
И годы летели,
Но юность каждый сберег,
И песенку эту
И радость победы,
И счастье трудных дорог.
Мы снова готовы,
К метелям суровым,
К жестоким морозным дням,
И к новым дорогам,
И к новым тревогам,
И к новым готовы боям.

**Ермек
Құсайынов**

1930 жылы 9-шы ақпанда Солтүстік Қазақстан облысы, Ленин ауданы, Өрнек ауылында дүниеге келген. 1947 жылы Петропавл педагогикалық институтының тарих және филология факультетіне оқуға түседі. 1951 жылдан бастап Николаевка ауылында тарих пәнінің мұғалімі болып қызмет атқарған. 1960 – 1965 жылдар аралығында Қазақ мемлекеттік университетінде оқып, журналист мамандығын алып шықты. 1965 жылдан облыстық «Ленин туы» газетінің редакциясында жұмыс істеген. Ал 1971 жылы телевизия және радио хабарларын тарату комитетінде қызмет етіп, 1985 зейнет демалысына шыққан. «Тың игергені үшін» медалімен марапатталған.

Ғазез Балғожин

1933 жылы Солтүстік Қазақстан облысының Приишим ауданының Киров селосында туған. Білімі жоғары, Петропавл педагогикалық институтын бітірген. Еңбек жолын осы аудандағы Боголюбово селосындағы Мәдениет үйінде әдіскер болып бастады. 1958 жылы облыстық халық шығармашылығы Үйіне ауысып, аға әдіскер болып істеді. 1959 жылы Мәскеудің Ломоносов атындағы мемлекеттік университетінде білім жетілдіру курсы бітіргеннен кейін 1960 жылдан бастап, 1990-шы жылы зейнет демалысына шыққанға дейін Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомитетінде қызмет істеді.

Өлкемде

Туған өлкем, неткен ыстық жер едің,
Құшағыма сыйса шіркін, көлемің!
Анашымдай аймалаймын, сүйемін,
Бақытымсың, сенсің айтар өлеңім.

Самалыңнан бойға қуат таралған,
Сенен ғана қуат алғам, нәр алғам.
Махаббатым, жас жүрегім, арманым
Сенің қара топырағыңнан жаралған.

Дала едің жатқан істі жатырқап,
Өр төсінде бөкен кезген асыр сап.
Сан сәулетті қала оранды ғажайып,
Түрге енді, гүлге оранды атырап.

Алтын дәнді дариядай тасыттым,
Уақыт қымбат, ілгерілеп асықтым,
Еңбегімнің жемісінен жасарған,
Өз өлкеме өзім енді ғашықпын.

Пай-пай, шіркін, өлкем қалай өзгерген,
Жеткізе алман сұлулығын сөзбенен!
Самалыңнан бойға қуат таралған,
«Жерұйықты» енді біздің көз көрген.

Адам қолы батыр екен самсаған,
Өр ісіне қайран қалам, тамсанам,
Ірге тасын өзім қалап тұрғызған,
Міне, өмір – халқым менің аңсаған.

**Мәлік
Жақыпұлы
Мұқанов**

Петропавл қаласында туған. Еңбек жолын Есіл ауданының Жекекөл ауылында мұғалімдіктен бастаған. Петропавл педагогикалық институтын бітірген. Ұзақ жылдар облыстық «Солтүстік Қазақстан» газетінде бөлім меңгерушісі болып істеді. 1990-1996 жылдары – республикалық «Халық кеңесі» газетінің меншікті тілшісі. 1995 жылы Қазақстан Журналистер одағы сыйлығының лауреаты атанды. 1996 жылдан облыстық телерадиокомпанияда қызмет атқарды. 2000-шы жылдан өмірінің соңына дейін еліміздің бас газеті «Егемен Қазақстанның» облыстағы меншікті тілшісі болды. Екі рет облыстық мәслихаттың депутаттығына сайланды.

**Бүркіт
Бекмағанбетов**

1950 жылы Солтүстік Қазақстан облысының Өрнек ауылында туған. 1969-1988 жылдар аралығында Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомитетінде диктор болып қызмет атқарды. 1988 жылдан республикалық Қазақ радиосының дикторы, «Қазақстан-1» телеарнасының диктор-аудармашысы, Алматы Орталық стадионының дикторы. КСРО Журналистер одағының мүшесі. Республикалық айтыстардың дипломанты, лауреаты. Қазақ радиосы тағайындаған Қ.Рысқұлбеков атындағы жүлденің лауреаты. «Жыр шашу»/1982ж./, «Балалар әні»/2002ж./, «Махаббат назы» /2002ж/ жинақтары басылып шықты. Мәскеудің «Мелодия» фирмасы Б.Бекмағанбетовтың орындауында әндер /пластинка/ шығарды.

ҚЫЗЫЛЖАР

Қызылжар – ақ қайыңның тұрағындай,
Есілдің алқасында құрағыңды-ай?!
Сен жайлы ойласам-ақ нәр құясың,
Қоғалы қылтадағы бұлағындай.

Ақ қайың – сенің белгің жел тараған,
Өзіңнен тармақталып ел тараған.
Сен жайлы ойласам-ақ, нәр бересің,
Санама әңгімеңмен кең тараған.

Ақ қайың, ақ қарыңмен жарасады,
Үйлерің бой көтеріп таласады.
Сен жайлы ойласам-ақ, ұмытамын,
Еңсемді түзеп, күйкі аласаны.

Қызылжар қырандардың мекенісің,
Аттарын тізген айтып жетемісің?
Соларды ойласам-ақ, толғанамын,
Бар ма, - деп аталарға жетер ісім?!

Қайыңның мұрты қылау, қысың қандай?!
Қарлы қыр ақ көрпесін ұсынғандай.
Сен жайлы ойласам-ақ, таңдантатын,
Жайдары жарқын жүзді кісің қандай?

Қызылжар, бал дәуренім өзіңде өткен,
Тұлғамды табиғатың төзімді еткен.
Сен жайлы ойламасам «бардан жоғым»,
Қағидам осы менің, көзім жеткен.

Қызылжар — туған елім, көп келемін,
Жүргенімді жырақта сөкпе менің.
Сен жайлы ойлағаным — жылы жырлар,
О, солар абыройымды төкпе, — деді.

**Раиса
Гарифовна
Бикмухаметова**

Родилась в 1947 году в Петропавловске. С 1962 года сотрудничала с областной газетой «Ленинское знамя».

Окончила факультет журналистики Казахского государственного университета.

1971 год — редактор детско-молодежной редакции Северо-Казахстанского областного телевидения. Участница и неоднократный победитель Всесоюзных телефестивалей молодежных программ и республиканского телефестиваля «Жолдас». Автор публицистического 12 серийного фильма «Поклонимся великим тем годам» и телевизионных очерков «Земляки».

Награждена Грамотами Министерства информации РК, Знаком «Отличник телевидения СССР». За общественную работу /председатель областного татаро-башкирского центра «Дуслык»/ награждена Почетной Грамотой Президента РК, а также ей присвоено звание Заслуженный деятель культуры Республики Татарстан, член

Ассамблеи Народа Казахстана с 1995 г. Автор книги «Татары на севере Казахстана» 2004г., Алматы. Автор научных статей по международному согласию, опубликованных в Усть-Каменогорске, Казани, Алматы. В 2009 году Бикмухаметовой Раисе Гарифовне присвоено звание «Почетный гражданин Северо-Казахстанской области».

Мое телевидение

Шестидесятые годы двадцатого столетия навсегда останутся в истории государства по имени СССР, как светлые, романтические попытки преобразований и гуманизации жесткого тоталитарного общества.

Полет Юрия Гагарина в космос, программа Никиты Хрущева построения коммунизма в стране советов, поэтический всплеск инакомыслия и чудо XX века —телевидение!

Юношеский максимализм требовал правды, света, патриотизма. Именно на эти годы выпало становление моих гражданских позиций, выбора профессии.

Стихи писали все, О Родине, о мире. В 1962 году по Петропавловскому телевидению в конкурсе школьников-поэтов прозвучали в эфире стихи восьмиклассницы из 31 школы Раисы Мамлютовой.

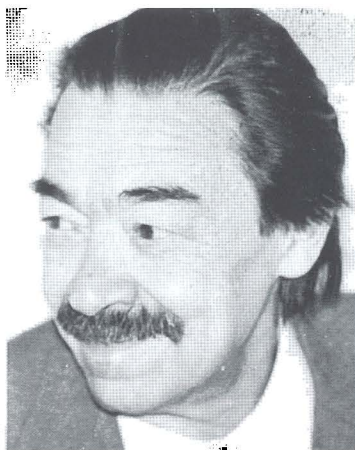

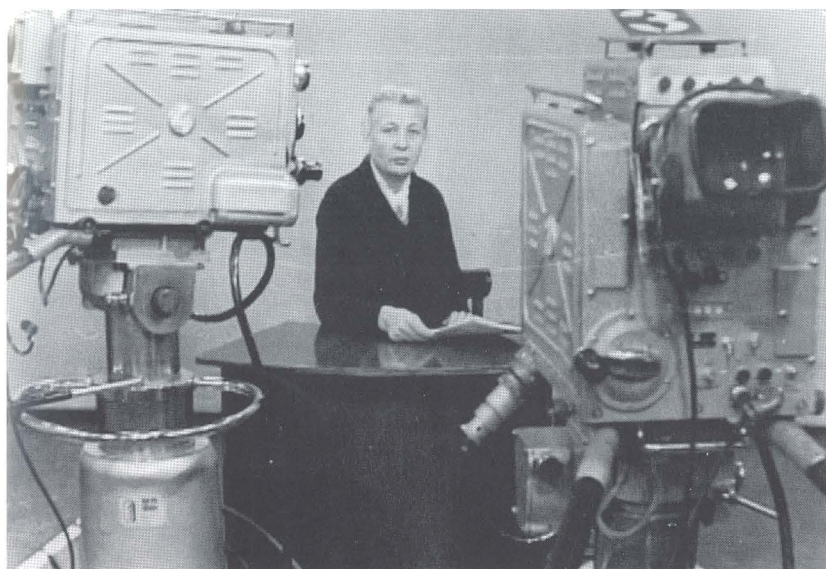

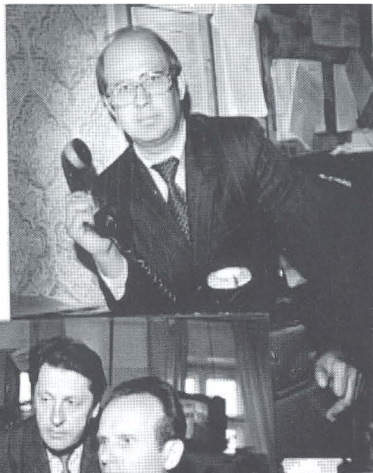

первый выпуск со специализацией «Журналист ТВ» в КазГУ состоялся в 1971 году.

Не знаю, как бы сложилась моя жизнь, не угадай своей счастливой дороги! Уже перед самым выпуском, на преддипломной практике на Сахалине, готовя репортажи с рыболовецких траулеров, Курильских островов или глубокой сахалинской тайги, я поняла, как это здорово быть репортером.

Работать приехала на родину в Петропавловскую студию. Детское и молодежное вещание, республиканские и всесоюзные конкурсы, призы и Лауреатские звания, но самое главное - люди, которые проходят через тебя, твое сердце и разум. Одни ранят, тревожат, другие разочаровывают, третьи дают надежду и силу. И ты с годами становишься другим — потому что каждый, так или иначе продолжает жить в тебе.

Восьмидесятые годы... Начало горбачевской перестройки. Страна охрипла от возможности говорить правду, гласность перерастает в истерику. Все кому не лень, ругают день вчерашний. А сегодня? В Башкирии недалеко от города Оша, в газовом озере, взорвались два пассажирских поезда. Один из них шел из Сибири в Крым, другой из Крыма в Сибирь. Им не дано было дойти до станции назначения. И в том и в другом горели люди, среди них наши земляки: солдат Ислам Аяпбергенов и семья Найковых. Об этой

трагедии — гибели парня и трудном возвращении матери и искалеченных детей к жизни- очерк «Сколько стоит человек». Этот материал был не только отмечен на Всесоюзном фестивале молодежных программ, но остался глубокой меткой в душах тех, кто снимал фильм.

«Жолдас», - так назывался ежегодный фестиваль, который организовывался Казахским телевидением еще с середины 70-х. Журналисты молодежи, несмотря на цензуру, позволяли себе многое - ставили жесткие проблемы, вносили смелые предложения. Там рождались новые имена, писалась история. Романтика студенческих строительных отрядов — любимая тема многих коллег. К нам в Северный Казахстан, на родину ССО, приезжали со всего Союза студенты, академики, космонавты, министры и трудные подростки. Они строили и облагораживали село. А наши студенты принимали участие во всесоюзной стройке - на родине первого космонавта Ю.Гагарина, городе Гжатске. Там мы с оператором Валерием Василевским сняли фильм с участием Анны Тимофеевны — мамы космонавта и его сестры. Простая человеческая благодарность ребятам за работу, воспоминания о Юрии Алексеевиче, их скромный быт, - все это вошло в работу, которую мы показали в Павлодаре на фестивале «Жолдас» Девяностые годы. Развал СССР. Паника и неразбериха. Бегство в Россию,

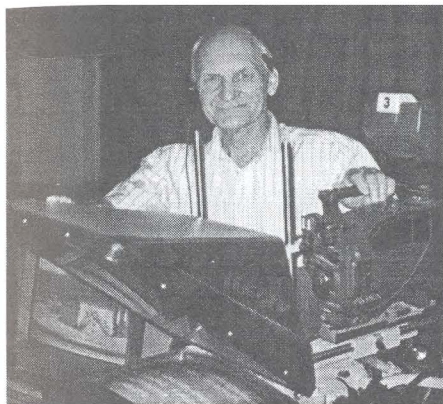
Германию, Израиль. Телевизионщики с камерой и микрофоном в те годы были сродни священнослужителям. Люди в прямом смысле слова, шли к нам на исповедь. «Ваше мнение?»- рубрика в программе «Свободный микрофон». Мы выезжали на улицы Петропавловска, в торговые центры, на митинги и стихийные рынки Люди говорили о том, как понимали проблемы, они верили тому, что их голос будет услышан, а все голоса, слившись в один составят общественное мнение на данный момент. Обострился национальный вопрос. Президент страны Назарбаев Н. А. собирает форум народов Казахстана, создает Ассамблею. Телевидение, как самое документальное СМИ, говорит о данных проблемах. «Шанырак» - передача, в которой обсуждаются вопросы межнационального согласия. Являясь членом Ассамблеи народов РК, мне было очень легко организовывать эти программы, а также создать несколько фильмов. Двухтысячный год(Фантастическое время, в котором повезло нам жить(Смена эпох, новые веяния, технологии и главное — новые люди(Какие они? Попытка проанализировать время и себя за десятилетие — такова сверхзадача документально цикла «Хроника независимости» 1991-2001годов. Десять серий — десять портретов о нашем недалеком прошлом, таком драматическом и дорогом каждому североказахстанцу.

Годы преобразований труднее всего переживают старики. Они не успевают за ритмом жизни, не выдерживают груза навалившихся проблем. Остановимся на бегу, скажем добрые слова старшим. «Поклонимся великим тем годам» - это цикл передач, посвященный 55-летию Победы, который мы провели совместно с советом ветеранов. Пять павильонных встреч, в которых участвовали фронтовики, тыловики, дети войны. Короткие воспоминания, подарки старикам, песни, теплые слова благодарности — это хорошая возможность выразить уважение старшим. А в год 60-летия Великой Победы, эти программы лягут в основу документального цикла под таким же названием. «Поклонимся великим тем годам» - публицистический 12 серийный фильм, в котором проанализирована наша военная история, подкрепленная материалами из госархива, газет, рассказами живых свидетелей, включая фрагменты архивных съемок (с1965 по 2000г).

Жизнь сложна, Жизнь интересна и многообразна. Неожиданные повороты судьбы делают человека сильным, смелым, удачливым. Есть люди у которых надо учиться жить. Шамиль Тауфикович Шакшакбаев, став инвалидом, организовал в нашем городе школу-интернат для детей с поражением опорно-двигательного аппарата. Мальчишки, глядя на своего директора, преодолевали все трудности. Он радовался

каждому их самостоятельному шагу. Бывший спортсмен Шамиль Тауфикович, от тяжелой болезни сосудов, лишился всех конечностей «Бог дает мне испытание. Вот ты без ноги можешь прожить? Смогу, сказал я и перешел на костыли. А без двух? А без руки? Смогу! И я живу, мыслю и помогаю детям! Я учу других жить». В день похорон Ш.Шакшакбаева, весь город рыдал, а он вещал с экрана, как пророк, призывая людей и добро. «Земляки» - так называется цикл документальных очерков о людях, живущих рядом. Это - космонавт А. Викторенко, академик Е.Букетов, репрессированный поэт Магжан Жумабаев, балетмейстер В. Хренов, Серебряный призер Олимпиады А. Винокуров, сельский учитель физики-А.Бельгибаев, давший знания 22 кандидатам и докторам наук, В.Заборовская- директор предприятия инвалидов, которое занимается благотворительностью, а также - коллективные портреты о депортированных поляках, корейцах, о первоцелинниках, и конечно же, о нашем телевидении, о тех, кто стоял у истоков его создания и работал многие годы. Это- цикл портретов моих современников, которому нет конца. Телевидение в современном мире — это лучший способ реализовать себя, будь ты журналист, президент, спортсмен или просто человек.

И, пожалуй, самое ценное для меня, когда зритель говорит тебе «Спасибо»!

**Владимир
Николаевич
Манылов**

Родился 22 апреля 1951 года в городе Петропавловск Северо-Казахстанской области, образование высшее, в 1977 году окончил исторический факультет Петропавловского педагогического института.

В Северо-Казахстанском областном филиале АО "РТРК "Казахстан" с 1968 года. Присвоена высшая категория телеоператора.

За время работы проявил себя как одаренный, грамотный, трудолюбивый специалист, добросовестно выполняет свои должностные обязанности.

Работал телеоператором на олимпийских играх 1980 года в г. Москве с японской телекомпанией ТВ «Asahi». Постоянно участвовал в проведении правительственных съемок.

Достаточный опыт работы в СМИ, глубокое знание жизни, творческий подход позволяют ему профессионально работать над передачами и репортажами любой тематики и сложности.

Завещание старого оператора

Расхожая и банальная фраза лучше один раз увидеть , чем семь раз услышать, наверное, как нельзя кстати соответствует специфике работы телевизионного оператора. В электронной прессе оператор стоит на одной ступеньке с телевизионным журналистом. Но только ответственности у него гораздо больше по той простой причине, что событие произошло его не переснимешь, не исправишь, не перепишешь набело.

Петропавловская студия телевидения по сути дела ровесница знаменитой целинной эпопеи, когда со всех уголков страны сюда съезжались люди полные энтузиазма, желания работать. Не исключением были наши коллеги - телевизионщики, имеющие прекрасное образование, огромный опыт работы в кинохронике на телевидении, имеющие богатую жизненную школу. Сюда приезжали действительно значимые специалисты, проработавшие до этого в известных СМИ. Я вспоминаю таких журналистов как Елена Васильевна Худякова – моя самая первая наставница. Это огромный души человек, прекрасный журналист, с богатейшим жизненным опытом. Она бывшая фронтовичка, военный корреспондент. Римма Васильевна Сергеева – начальник областного управления по телевидению

и радиовещанию, а позднее главный редактор областной газеты «Ленинское знамя». Зинаида Ивановна Кунгурова и многие, многие другие журналисты. Хотелось бы сказать об операторах: Александр Аккерт приехал на студию имея за плечами опыт работы в Новосибирской студии кинохроники. Альберт Мануйлов бывший редактор военной газеты, сменил журналистское перо на камеру. Валерий Василевский, Анатолий Горбачев, Лев Козлов и многие другие прекрасные операторы, которые помогли мне стать состоявшимся специалистом. Они ненавязчиво, не читая лекций поправляли и наставляли. Не на то, что я копировал их работы, наблюдая за съемками. А имел свою точку зрения, свой взгляд как необходимо снимать, не нарушая в свою очередь, основных законов кино и телевидения. Знание законов композиции кадра, света, монтажа является необходимым для того, что бы оператор состоялся. Но гораздо более значимо для телевизионщика, когда оператор становится журналистом, репортером, когда он думает над материалом который предстоит выдать в эфир. Вот это как раз качество и ставит его на одну ступеньку с журналистом. Это качество позволяет ему работать в одной связке с журналистом и добиваться наилучшего результата.

Выход в эфир каждой передачи, каждого фильма, а их в то время снималось не мало, в том

числе и игровых фильмов было огромным событием для студии, становилось предметом особого обсуждения на летучке с участием творческой группы. Вот лишь несколько работ. Один из лучших фильмов по произведениям нашего земляка писателя Шухова «На Горькой линии». Фильм о Насте Прокопичевой, который назывался «Настя». Фильм о героях социалистического труда, о наших хлеборобах «Хлеб - всему голова». Да много много, других работ, которые становились своего рода вехами в становлении нашей студии телевидения. Остановлюсь лишь на основных вехах дающие представление о том как наша студия телевидения становилась на ноги и развивалась, крепла, мужала, набиралась опыта. Одним из первых таких событий был первый Республиканский фестиваль телевизионный который прошел в 50-м году в г.Алматы. На нем наша студия представляла целую программу вечера, это были и телевизионный клуб «Софит», это были интервью с нашими земляками, новостные сюжеты и, конечно же, спектакль поставленный по произведению нашего тогдашнего председателя телерадиокомпании Петра Николаевича Осипова «Железные версты», о строительстве железной дороги Петропавл-Кокчетав. Надо отметить, что в тот момент еще не существовало видеозаписи и поэтому в Алма-Ату мы направлялись на этот

фестиваль целым коллективом около 100-150 человек, участником передачи. Сами понимаете нужно было обойтись как можно меньшими силами, поэтому пришлось работать и за камерой и за пультом, оператором, режиссером и монтажером. Одновременно участвовать в том же самом спектакле в качестве актеров. Почему я вспоминаю о таком моменте? Он как раз говорит о тех всесторонних дарованиях и всесторонних возможностях тогдашнего нашего коллектива которые позволяли быть не только отличными специалистами своего дела. Проявлялся их творческий потенциал в качестве актера и режиссера. На том самом фестивале что состоялся как раз через 10 лет после основания нашей студии и заняла одно из призовых мест. Вторых эпохальным событием для студии явилась поступление на ТВ передвижной станции, что позволило расширить географию наших передач, не замыкаясь на одном павильоне, позволило выйти с ней не предприятия и на заводы, лечебные учреждения и транслировать те же самые демонстрации, с концертных площадок.

Что особо хочется особо отметить? Это, то что Петропавловская студия телевидения была первооткрывателем в РК и, может, бывшем Советском Союзе такого жанра как телемост. Мы первыми здесь, на севере Казахстана смогли его осуществить, связав Петропавловск, гостей

студии, родственников нашего земляка космонавта Александра Викторенко с космосом. Это было удивительное событие и потребовало настолько четкой и слаженной работы от коллектива, соответствующего технического обеспечения. Не существовало столько спутников связи. Была единственная радиорелейная линия, которая связывала Петропавловск и Москву и потом уже космос. Как раз это и требовало совершенно иного подхода к работе, четкого и слаженного. Поскольку не было записи и ошибка любого сотрудника вела к браку, который сразу виден на экране. Подобная работа смогла сплотить коллектив, его дисциплинировать, выработать определенные традиции в работе, почувствовать взаимопонимание своих коллег.

**Галина
Михайловна
Халетова**

1949 года рождения, журналист, член Союза журналистов Казахстана. Окончила Московский литературный институт им М.Горького. Годы работы в областной телерадиокомпании с 1974 по 1996. Автор многих замечательных телевизионных проектов, публицистических программ. Победитель казахстанского конкурса «Наш дом». Первая премия Международного конкурса ЮНЕСКО «Спаси и сохрани».

«Свеча в ураганной ночи...»

Этот заголовок - строка из одноименного стихотворения классика казахской литературы Магжана Жумабаева. Литературная общественность готовится отметить 115-летие со дня рождения поэта. И нам, как говорится, сам Бог велел обратиться к этому имени, потому что он родился , вырос и состоялся как поэт на нашей

земле. Впервые я прочитала стихи Магжана Жумабаева в конце 80-х в журнале «Дружба народов». Они были переведены на русский язык студентом Литературного института им А.Горького Алешей Паршиковым по подстрочнику. К сожалению, под рукой у меня нет того давнего журнала, и я не рискну цитировать по памяти, но совершенно точно могу передать философскую суть этого прекрасного стихотворения: Иногда уставшему путнику достаточно маленького пламени свечи, чтобы преодолеть ураганные порывы ветра и достичь цели своего путешествия. Тогда по какому-то наитию я подумала, что в тысячелетней истории человечества знания и навыки наших предков и были той маленькой свечой, которая помогла преодолевать племенам и народам исторический путь.

Совершенно не сомневаюсь, что первыми людьми, создавшими колесо, были степняки. Вспомните, как этот великолепный огненный шар поднимается над степью утром и как он заканчивает свой путь, завершая день: круг, колесо. Люди степей видели это изо дня в день. Им же всемогущая история предоставила честь приручить и одомашнить прекрасное существо – лошадь. И это тоже похоже на огонек свечи, которым сумели осветить нам «путь в ураганной ночи» далекие прашуры.

Пастух Айн

... Он постарался встать бесшумно, чтобы не разбудить мать и младших братишек. И ему это было легко сделать, потому что он был еще очень юн. В этом возрасте, когда мальчики меняют свою подростковую угловатость и неуклюжесть на грацию движений юноши. Его длинное смуглое тело еще несло в себе тепло очага, и очень не хотелось выходить на улицу. Но нужно было себя пересилить: одеться, собрать не большой кожаный мешок с едой и кобыльим молоком, оседлать коня, открыть огромный загон, где блеет, мычит и фыркает стадо, и отправиться к дальнейшему озеру. Здесь у реки, где расположилось его поселение, речных камней-голышей было больше чем травы, а там, у озера, травы порой скрывают молодняк. Он пробудет у озера целый день. Это его обязанность. С тех пор, как не стало отца, он заменил его и еще никто из старейшин не упрекнул, что Айн плохо делает свою работу. Наоборот, его хвалят, и мать сказала, что старейшины собираются в день, когда юноши поселения будут отмечать свое совершеннолетие у жертвенника Божественному Солнцу, разрешить ему, Айну, выбрать себе коня из табуна. Это была замечательная новость. Он уже давно отметил одного вороного. Ух, како-о-ой! Уши маленькие, шея длинная, а глаза! Глаза, как у девушки:

быстрые, горячие. Такие только у одной девушки... И он никому об этом не скажет.

Когда Айн вышел из землянки, на него пахнуло настоящим холодом. И это во время, которое его соплеменники называют временем Зеленых Листьев! Еще не исчезнувшая Луна скользила своим серебристым светом по траве, и она блестела, как в пору Умирающих Листьев. Что же это такое? А? Но то, что Айн увидел в противоположенном от Луны краю неба, заставило юношу похолодеть: это был Огненный Дракон, чей хвост опоясал почти полнеба. Ему захотелось по детски юркнуть в землянку.

Но в это время он услышал легкие шаги матери. Она встала рядом с ним. Про Огненного Дракона она слышала от старейшин своего рода, из которого была взята в жены отцом Айна. Она успокоила сына, сказав, что небесный Дракон не в силах навредить людям на земле.

«Голос матери... Его не с чем нельзя сравнить. Если бежит река и переливается-переливается, воркует, как дикая голубка, это так приятно слышать. Но голос матери нежнее. Если в синем небе, осиянном животворящим Солнцем, поет маленькая птица, это так приятно слышать. Но голос матери нежнее. Если в тени деревьев заливается берестяная дудочка пастуха, это так приятно слышать. Но голос матери нежнее».

Именно так думал прибодрившийся Айн, не

заметив что в словах, которыми он мыслил, появилось что-то необычное. Он не знал, да и не мог знать, что почти за три тысячи лет до появления Гомера он создал первые стихи и они были посвящены матери.

Никто не записал чудесных слов, но каким-то непостижимым образом они вошла в память десятков племен и народов, вышедших из Евразийских степей, чтобы навсегда закрепить в них сыновнюю почтительность и любовь к матери.

...А между тем Солнце алым заревом заливало небо. И небесный Дракон растворился, исчез. Айн расстегнул овечий колушок и подставил плечи солнечным лучам. Облюбованный им вороной игриво покусывал шею своей подружки – молодой молочно-белой кобылицы. Они были как День и Ночь.

Ботай

Вот таким мне привиделось раннее утро эпохи энеолита в урочище Ботай, где летом 1995 года по инициативе профессора Северо-Казахстанского университета Виктора Федоровича Зайберта проходило международное совещание палеонтологов. Сам раскоп готовили к приезду ученых студенты-старшекурсники под руководством Анатолия Андреевича Плешакова. Ребята очень устали, но испытывали огромное чувство

удовлетворения оттого, что сумели вовремя закончить работу. Увиденное потрясало: строго расчерченные квадраты жилищ, как бы разбитые на камеры, и почти в каждом – кости благородных животных, лошадей. Все это не было похоже на реальность. Как правило, научные форумы такого уровня проходят в столицах. И было странно, что наш провинциальный Петропавловск попал в фокус научного интереса очень серьезных ученых из США, Великобритании, Германии, Франции, России. Но ведь и ни в одной столице мира не было доказательств того, что там была одомашнена и приручена лошадь, а на реке Иман-Бурлык в урочище Ботай такие доказательства были. Поэтому и была названа и одна из трех археологических культур, отражающих эпоху энеолита (5-3 тысячелетие до нашей эры) «ботайской». На Южном Урале и в Северном Казахстане их было три: суртандинская - на западе, терсекская – на юго-востоке и ботайская в Северо-Казахстанской области.

Сейчас, по прошествии 13 лет (что ненамного отдалило нас от эпохи энеолита), я не понимаю, почему замечательное событие не попало в поле зрения казахстанских СМИ. Снимали только мы с Тулегеном Имановым, успешно работающим сегодня в агентстве «Хабар», а тогда был начинающим оператором и камерой ВХС пытался «объять необъятное». Не меньше чем к раскоп-

ками, иностранные ученые гости были поражены самобытностью казахской культуры. Айыртауским районом в то время руководил Армия Абулхаирович Абулхаиров. Человек в хорошем смысле честолюбивый, он сделал все, чтобы поразить воображение ученых-палеонтологов. Для нас, местных, «байга» (или «кокпар») были привычны. Но только представьте западных людей! Вас из какого-нибудь Мюнхена или Лондона приглашают в неведомый экзотический Казахстан, что бы вы смогли почтить своим ученым вниманием благородные кости скакунов, носивших своих хозяев ПЯТЬ ТЫСЯЧ (!) лет тому назад. Вы садитесь на сверхзвуковой лайнер, летите мысленно подвергая здоровому скептицизму ученого все, что так или иначе может быть связано с мифической лошадкой евразийских степей, прилетаете, и нате вам – аккуратно разложенные кости, исследование методом радиоактивного анализа, подтверждающего древность находок, а в поле- живые и невредимые, резвые красавцы скакуны под юными наездниками и наездницами. Я же неслучайно написал об Армии Абулхаировиче и его честолюбии. Все лучшее из всего конно-спортивного было собрано в долине маленькой и шумной речушки Имен-Булак. А на опушке соснового бора рядом с палаточным городком студентов-археологов встали юрты — жилища древних и не древних кочевников.

Одна милая немолодая леди, профессор из Великобритании, заподозрила, что и наездники, и лошади, и юрты,- это ШОУ. И все люди, задействованы в нем — специальные артисты, исполняющие свои роли в этнографической постановке. Когда ребятам из колхоза «победа» перевели «прозрения» англичанки, они рассмеялись.

А вот здесь как раз и стоило бы задуматься. Задуматься над тем, что наш юный пастух Айн и его соплеменники из далеких энеолитических времен сумели создать такую УНИВЕРСАЛЬНУЮ культуру хозяйствования, связанную с одомашненной лошадью, что она не претерпела существенных изменений до наших дней. Анатолий Андреевич Плешаков рассказал интересный эпизод из своей археологической практики. На раскоп пригласили бабушку — казашку и показали ей древнее жилище. И она абсолютно точно рассказала, что и где хранилось в той или иной нише жилища. Вот так!

«Они уважали окружающий мир»

За время съемок я близко познакомилась с Элеонорой Афанасьевной Новосельцевой, профессором МГУ. Она вполне бегло переводила с английского, что было весьма кстати, если речь заходила об интервью с иностранными учеными. Сама Элеонора Афанасьевна на совещании выступила с докладом, предметом которого

стали... колесницы. Если вы, уважаемый читатель, напряжете свою память, то вспомните из истории мира: как правило, колесницами управляли сами Боги. И колесницы, оставаясь предметами бытовой жизни древних народов, одновременно несли сократовский смысл, так как для древних они чаще всего олицетворяли Солнце. Поклонение Солнцу и Огню стало в развитии многих народов одним из самых первых религиозных ритуалов, легших в основу зороастризма. Не исключением было и индоиранские племена, следы присутствия которых ученые нашли на Ботате.

Мы стояли на небольшой возвышенности, чуть ниже серебрился в солнечных лучах Иман-Булак, и Элеонора Афанасьевна назвала это место «перекрестком времен и народов». И я спросила: «А что бы мы смогли удивить с этого же места в ... 3 тысячелетии до нашей эры?».

– Мы увидели бы большое поселение и людей, очень похожих на нас. Я считаю, что с тех пор, как человек превратился в «гомо сапиенс», он не подвергался большим внешним изменениям. Объем его мозга был таким же, как у современного человека. И все-таки это были другие люди. Они жили в гармонии с окружающим миром. Нет! Не так! Природа осознавалось ими как часть их самих. Поэтому они не могли навредить ей. Если люди видели что пастбища иссякают, они откочевывали вместе с

табунами, давая возможность восстановиться природному балансу. Они брали от природы ровно столько, сколько необходимо было для поддержания их биологической жизни. Перед этими людьми мы, сегодняшние, должны склонить головы: они уважали окружающий мир.

Мнение профессора из России разделил и известный ученый из США Дэвид Энтони:

– Если бы мы смотрели с этой возвышенности, то увидели бы поселение, в которое входило не менее 70 домов. Неподалеку паслось бы стадо животных и отдельно — табун лошадей. Сколько нужно было иметь настойчивости, выносливости и воли, чтобы создать такую цивилизацию и экономику! Эти люди действительно достойны уважения.

Минувшим летом, уже опаздывая со съемками документального фильма, мы все таки с оператором выехали в Долматово. Там буквально в последние дни в сезоне вместе со своими руководителями работали студенты исторического факультета. И лаборант Наталья Ковшова, и заведующий лабораторией археологических исследований Олег Мартынюк рассказали все что могли о присутствии здесь человека в древние времена. Из родника в небольшой лощинке мы испили чудесной воды. Древнее поселение археологи назвали Ак-Ирий. И второкурсник Вадим пытался объяснить, почему именно так.

– Вот смотрите, березы белые, стволы сливаются в белую полосу и понятно, почему «ак». Белый. А вот «ирий» - рай. С этим уже сложнее. Почему рай? Непонятно, - задумчиво закончил он свои рассуждения.

А мне было понятно. С высокого берега Ишима просматривалась причудливая лента реки. В почти недвижимой воде отражались поросшие кустарники обрыва, и дальше, на противоположной стороне, виднелись заливные луга и совсем уж небольшие за дальностью расстояния копны сена. И современный человек с плодами своего труда достойно присутствовал в пейзаже. Поселение над Долматовым было более позднее, чем ботайское, но ак-ирийцы достойно наследовали людям эпохи энеолита. Как рассказал Олег Иванович, и эти места входили в тот неширокий пояс лесостепной зоны, который стал местом великой работы человека по приручению лошади. И по этим местам проходили волны Великого переселения народов – от Алтая до южных дунайских степей.

Находки ученых на территории Северо-Казахстанской области подтвердили выводы, сделанные в XX веке философом истории Арлондом Дж. Тойнби одним из первых в мире признавшим за кочевой скотоводческой цивилизации не только ее равноправие с земледельческой, но и отдавшим ей пальму

первенства. Он писал «В достижении Истории»: «Доместикация (приручение) животных- искусство более высокое, чем доместикация растений, поскольку это победа человеческого ума и воли над менее послушным материалом. Другими словами, пастух - большой виртуоз, чем земледелец». И, продолжая развивать свою мысль, Тойнби называет скотовода кочевника первым промышленником и вот как это объясняет: «Земледелец выращивает злаки, которые сам и потребляет. Кочевник пользуется естественными выпасами, скудная и грубая растительность которых не пригодна для человека, но приемлема для животных. Человек же получает молоко и мясо от животных, использует их шкуры для одежды. Кочевники не смогли бы одержать победу над степью, выжить в столь суровом естественном окружении, если бы не развили в себе интуицию, самообладание, физическую и нравственную выносливость».

В связи с этим можно вспомнить, что все мировые религии называют наставников верующих, кем? Пастырями, что означает «пастухами». А с этим понятием уже связана не только хозяйственная деятельность человека, но и мировая культура, и мировая литература.

Но мы забыли про пастуха Айна. У него было все для того, чтобы стать поэтом- родная степь, любовь к матери и замечательной вороной: его в

день совершеннолетия Айна старейшины позволили взять из табуна. Айн прожил счастливо жизнь в местах, из которых, как разгибающиеся галактики, во все концы евразийского материка разлетелись племена народы. Через тысячелетия они перестали узнавать друг друга, но это уже нечего не меняет. Их общие предки сумели передать свои познания, волю, навыки тем, кто пришел после. Пастух Айн сумел зажечь «свечу в ураганной ночи», которая и сегодня помогает нам преодолевать крутые перевалы Истории.

**Лариса
Гавриловна
Орловская**

Закончила Петропавловский государственный педагогический институт. Работала в городских школах №30, №1. С 1967 по 1969 годы была приглашена на работу в Северо-Казахстанский областной комитет по телевидению и радиовещанию редактором молодежных передач. Зарисовки о строительных отрядах, КВН, в которые играли все молодежные организации области. Молодежную редакцию хорошо знали юноши и девушки Северного Приишимья, а фильм «Штрих моей биографии» о работе ССО прошел с успехом по Центральному телевидению в Москве и Республиканскому – в Алма-Ате и получил высокую оценку. В конце 1969 года была избрана секретарем обкома комсомола. В 1976 году вернулась на телевидение главным редактором общественно-политических

передач. Позднее работала заведующей отделом пропаганды и агитации городского райкома партии, заместителем акима города Павлодара. В последние годы работает в городском акимате, в настоящее время – в пресс-службе акима города Петропавловска.

2007 году готовила и вела (совместно с Ивановой Н.А.) телевизионный журнал «Айганым».

Имеет правительственные награды: медали, Грамоты Президиума Верховного Совета Казахской ССР, Благодарности Президента Республики Казахстан Н.А.Назарбаева. Член Союза журналистов РК.

Жизнь - это не те дни, которые прошли, а те, которые запомнились

Однажды, когда я прошла уже большую жизненную школу и работала заместителем акима города Павлодара, на дне рождения мне сказали: кем бы вы ни работали, в вас всегда жила одна страсть, и эта страсть — телевидение. И это действительно так, потому что все, кто попробовал хоть однажды этой «сладкой отравы» — не забудет её никогда, и кем бы я ни работала: секретарём обкома комсомола, заместителем председателя петропавловского горисполкома,

заместителем акима города Павлодара Я всегда сотрудничала с телевидением, охотно делаю это и сейчас. Мне повезло, что закончив педагогический институт и проработав четыре года в городских школах № 1 и 30, я была приглашена в 1966 году на работу в Комитет по телевидению и радиовещанию. Мудрый руководитель и журналист от бога Римма Васильевна Сергеева доверила мне редакцию молодёжных передач, зная, что я пишу с институтской скамьи заметки в газету и балуюсь стихами. Но, господи, кто в молодые годы этим не баловался, а она ведь заметила!. Мне несказанно повезло: телевидение в те годы представляло собой союз высокообразованных творческих людей, увлечённых, задиристых и рискованных. Мудрец и телевизионный бог, красавец и любимец женщин Георгий Шамов, мудрая и удивительно располагающая к себе Антонина Худякова, спокойный и рассудительный Вениамин Яковлев, Зинаида Кунгурова, наши замечательные режиссёры: главный - Иван Маслов — художник, скульптор, человек с прекрасным пространственным воображением, это он рискнул первым снимать телевизионные художественные ленты, Зинаида Басаргина - мой наставник и режиссёр молодёжного вещания, она научила не бояться красного глазка камеры и быть естественной перед телезрителями, придумщица и любимца североказахстанской детворы Нонна Варова,

Ольга Торопкина, Валентина Каптелова, ассистент режиссёра Галина Кабирова, супер операторы Александр Аккерт, Василий Коваленко, Лев Козлов, Валерий Василевский, дикторы Валентина Малюкова, Валентина Бенюх, Халима Даутова, Николай Бровкин, монтажница Евдокия Котенева, помощник режиссера Мария Святочевская, поэт и художник Геннадий Осиик, водители, осветители, рабочие сцены... Перечислить всех просто невозможно, кто подсчитал, что над телепередачей трудится более 20 специалистов; не покривлю душой, если скажу, что это была команда единомышленников, и каждый был личностью, и каждый влюблён в телевидение. Иначе свою жизнь и работу мы не представляли. Руководство сразу поставило передо мной задачу: изучить жизнь всех молодёжных коллективов, комсомольских организаций. Выдумывать, пробовать готовить передачи, которые бы смотрела молодёжь. И мы старались. Все крупные заводы и учебные заведения играли у нас в КВН. Шутили, что город замирал, когда шли телевизионные баталии весёлых и находчивых. Я работала в самом тесном контакте с горкомом комсомола, тогдашний секретарь Нэлли Иванова подключала к игре всё новые коллективы, была в телевизионном жюри. Сражения шли при огромной поддержке многочисленных болельщиков, а фамилии капитанов команд были у всех на слуху.

Не менее любимыми молодёжью были и зарисовки о комсомльско — молодёжных коллективах, это мы, телевизионщики, познакомили северо-казахстанцев, с Есильбаем Кантаевым, бригадиром тракторно-полеводческой бригады из Сергеевского района, будущим лауреатом Премии Ленинского комсомола и депутатом Верховного Совета СССР.

А уж любимую песню «Утро начинается с рассвета» телевизионные позывные нашей молодёжной передачи о строительных отрядах «Планета Целина» ждали и студенты, и сельчане. В те годы мы сняли фильм о студенческом строительном отряде МГУ «ШТРИХ МОЕЙ БИОГРАФИИ». Совместно с Риммой Сергеевой я была автором фильма, режиссёрами - Иван Маслов и Ольга Торопкина, оператором - Василий Коваленко. В течение месяца мы с Ольгой и Василием жили в студенческом отряде, и в фильме рассказали не только о работе на строительных объектах, о новых школах и больницах, животноводческих помещениях и жилых домах, о целых улицах, которые и сейчас носят название «Студенческие». Здесь был рассказ о нравственной стороне этого прекрасного движения: создании лагерей «Спутников» для трудных подростков, безвозмездной помощи стройотрядовских медиков местному населению, работе «Бюро добрых услуг» по ремонту бытовой

техники. Надолго запомнили сельчане и выступления самодеятельных артистов, и поэтические вечера, и дискуссии с сельской молодёжью. И всё было не надуманно, органично и искренне. Фильм с успехом прошёл по республиканскому и Центральному телевидению, группа получила лауреатские дипломы.

Можно назвать немало запомнившихся молодёжи передач, и, наверное, самым приятным для меня был тот момент на пленуме областного комитета комсомола, когда мою кандидатуру предложили на должность секретаря обкома, а все дружно сказали: знаем, верим, она наша и жизнь и работу молодёжи знает не понаслышке». Хочется сказать и о той атмосфере требовательности и ответственности за то, как отзовётся слово, сказанное с экрана. На студийных летучках никого не щадили. Тогда мы обижались, слова рецензента казались хлёсткими и несправедливыми, теперь-то я хорошо понимаю, что не будь этого — не вышел бы из меня телевизионный журналист, не стала бы членом Союза журналистов СССР и Республики Казахстан. Мне приятно, что в 2007 году совместно с Нэлли Ивановой мне доверили готовить и вести телевизионный журнал для женщин «Айганым». И я с удовольствием окунулось в родную атмосферу. Эти выпуски передач для женщин области были нашим подарком юбилею любимого канала. Трудно

переоценить значимость того, что сделало телевидение для нашего становления. Уже вернувшись туда главным редактором общественно-политических передач, я знала силу воздействия на человека голубого экрана, не перестаю радоваться и сейчас, что выросла в среде элиты казахстанской журналистики — это люди, с которых я начинала своё повествование, мои товарищи по счастью — иначе то время назвать было нельзя. Понятие долга, чести, правдивости, искренности, нравственной чистоты, духовности, интернационализма, гордости за свою Родину остались во мне навсегда, как, впрочем, и телевизионное братство. Всё это помогало всегда жить честно, осмысленно и светло, уважительно относиться к Человеку, причём, правила эти оставались незыблемыми на любом поприще.

**Рахима
Бисеновна
Жумабаева**

Родилась 21 января 1956 года в селе Кольцовка, Аккайынского района. После окончания Токушинской средней школы в 1973 году поступила в Петропавловский педагогический институт им. Ушинского по специальности «преподаватель русского языка и литературы». Три года проработала в школе, затем с 1981 по 1985 годы преподавателем и одновременно освобожденным секретарем комсомольской организации городского профессионально-технического училища №25.

В 1985 году в мае на конкурсной основе была принята на работу в областную телерадиокомпанию в качестве диктора. В 1988 году прошла конкурс среди дикторов республиканских

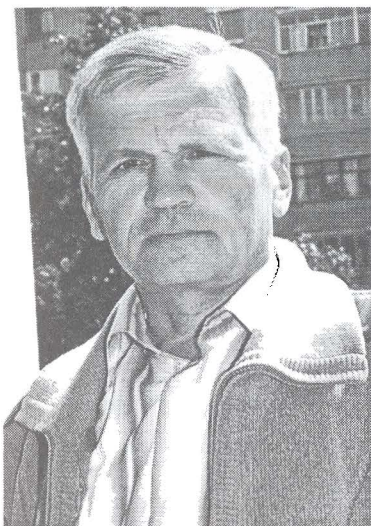
телерадиокомпаний в Москве, позволивший обучаться в институте переподготовки и повышения квалификации при центральном телевидении.

В 1990 году была приглашена в Алматы в республиканскую телерадиокомпанию, где в течение двух лет работала диктором информационной программы «Казахстан». И здесь ей присвоили высшую категорию.

С 1992 года по 2000 годы, вернувшись из Алматы, продолжила работу в качестве ведущей информационной программы и репортера.

С 2000 года работает в СКГУ им М. Козыбаева руководителем пресс-центра.

**Александр
Константинович
Яремчук**

Родился 25 апреля 1956 года в городе Петропавловске. В 1974 году поступил на филологический факультет Петропавловского педагогического института. С 1980 года работал литсотрудником в газете «Маяк». В период с мая 1980 года по январь 1982 года проходил службу в рядах Советской Армии. С 1984 по 2004 год работал редактором Северо-Казахстанского комитета по телевидению и радиовещанию.

Здесь требуется личность

Звездная судьба диктора телевидения пред-
решена тем обстоятельством, что в определенный
момент, можно сказать, в расцвете сил ему

необходимо уйти с экрана, заново определиться в жизни, в другой профессии. Рахима Жумабаева - диктор Петропавловской студии телевидения в 1985-2000 годах — уверенно заявляет, что уходить из эфира надо вовремя. В свое время она отказалась от предложения руководства телекомпании сменить дикторство на работу в качестве журналиста-обозревателя или режиссера. В новом веке и в новом периоде своей жизни Рахима Бисеновна возглавляет пресс-центр СКГУ им. М.Козыбаева. Педагог с двумя высшими образованиями, она ведет курс телевизионной журналистики в Институте языка и литературы СКГУ, где по специальности «Журналистика» обучается уже одиннадцатый набор студентов, Моя коллега (в прошлом) Рахима не способна бесстрастно переключать каналы ТВ домашнего телеприемника. Глядя на экран, она и удивляется, и радуется, и негодует с профессиональным азартом. Придя в аудиторию, учит будущих телевизионщиков, по ее собственному определению, быть честными во всем.

Двадцать лет назад я отдыхала у своих близких в городе на Неве (тогда еще Ленинграде). В комнате, где чем-то был занят, негромко «фонил» телевизор. В тот час шла трансляция очередного межконтинентального телемоста, знакового(не только в журналистике) события горбачевской перестройки. В студиях Москвы и

японской столицы собрались разные по социальной принадлежности люди.

Конечно я отвлекся от всех дел и замер у экрана, когда московский ведущий предоставил слово гостю из Казахстана. Я восхитился: на экране была Рахима Жумабаева. То, что наш диктор повышает квалификацию в единственном на весь Союз Институте работников ТВ и радиовещания, я, безусловно знал. Однако увидеть Рахиму не в петропавловской, а в ленинградской квартире было неожиданно. И приятно!

О чем она говорила? Уточню: каждый из телемостов с США, а в тот раз — с Японией, строился по определенной теме. Задумка авторов проекта была — показать общие черты в ментальности, в культуре разных народов и, конечно, выделить своеобразие территориально отдаленных друг от друга жителей маленькой нашей планеты. Р. Жумабаеву пригласили для участия в масштабном разговоре о проблемах женщины, матери, семьи.

И вот на весь Союз ССР, на всю Японию наша землячка стала рассказывать о родной деревне Кольцовке, где рядом живут казахи, русские, татары, украинцы, чеченцы, прибалты, белорусы. В этой многонациональной работающей деревне есть интернациональная семья Жумабаевых: отец Рахимы- казах, мама - татарка. Каждый из четверых детей получил образование. При этом и

парни, и девушки познали простой крестьянский труд. Сказала она в эфире и о том, что воспитывали их родители (и школа) просто. И эти простые истины помнятся.

Недавно при встрече напомнил я Рахиме этот ее «прорыв» на Центральное телевидение. И услышал еще многое из того, чего не знал, хотя на Петропавловской студии нам довелось рядом работать годы.

-Творческая работа — это постоянное соперничество, - говорит Рахима Бисеновна. — На студию телевидения меня приняли по конкурсу. До того три года отработала учителем в родной Кольцовской школе, еще четыре года — в городском профтехучилище, была секретарем первичной комсомольской организации. Конкурс дикторов прошла успешно. А затем снова конкурс (в Москве), который в числе других мастеров судила знаменитый диктор Валентина Леонтьева. Учеба в Институте повышения квалификации сочеталась с работой в эфире Центрального телевидения. Рядом были звезды советского эфира Анна Шатилова и Аза Лихитченко. Скажу без лишней скромности, что такое право заслужили не все мои одноклассники.

— Рахима, может быть, этого ты не знаешь. Однажды, когда ты училась-работала, председатель нашего областного комитета по ТВ и РВ Виктор Васильевич Вихляев зачитал на

производственном совещании письмо из Москвы, подписанное художественным руководителем отдела дикторов ЦТ, народным артистом СССР Игорем Кирилловым. Это была благодарность за помощь в работе отдела, отмечались твои незаурядные способности. И логично, что после Москвы руководство республиканского ТВ пригласило тебя вести информационную программу «Казахстан».

– Знаю конечно. 20 лет назад такое письмо дорогого стоило, оно вошло в мое личное дело. Но продолжу об учебе. До сих пор помнятся уроки по технике речи заслуженного деятеля культуры Светланы Макаровой. Учебно-методические пособие этого педагога я использую сегодня в работе со студентами. Многие дали общение с дикторами Татьяной Судец, Светланой Жильцовой, Ларисой Вербицкой, Катей Андреевой.

– Безусловно, профессия диктора манит своей внешней привлекательностью, так же, как профессия, к примеру, актера, - продолжаю я разговор. - И когда постоянная ведущая программы «Время» Екатерина Андреева на вопрос в каком-то ток-шоу «Где вы предпочитаете одеваться?» просто отвечает: «в Италии», я думаю, девочки школьного возраста самовозгораются. Когда такие девочки просят меня, как старого телевизионщика, дать совет, стоит ли выбирать профессию, связанную с

телевидением, я знаю, что говорить им о необходимости большой работы над собой бесполезно. Это понимание придет к ним позже. Зрителей нередко интересуют вопросы на какие деньги одеваются дикторы, как этот труд оплачивается. Говорю, что знаю: в 1960-70-е годы выделялась определенная дополнительная сумма, на которую один раз в два года диктор-мужчина мог приобрести костюм для эфира. А «дикторши» выкраивали из той суммы возможность купить два платья. Не забыт и такой период в годы реформ, когда Петропавловск мерз в слабоотапливаемых квартирах, то и дело отключали электроэнергию, даже у нас в телерадиокомпании. Но предприятия худобедно работали. И дикторам в пору энергетического кризиса тоже нельзя было «потерять лицо».

-Бюджет провинциального телевидения традиционно скромнее, чем в столицах. Но зритель-то у нас один, - говорит моя собеседница — Помню, с каким трудом удавалось, к примеру, «выбить» деньги на тот же лак для волос, этот повседневный «расходный материал» для человека, работающего на публике. Знаю, что сегодня дикторы местных телеканалов эти трудности не испытывают. И слава Богу! Пятидесятилетие Казахского телевидения мы отмечаем в благополучный период подъема экономики в нашей стране.

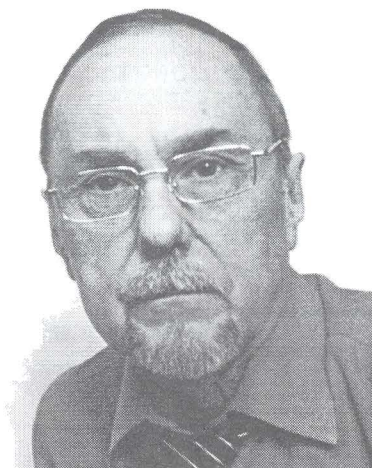
- Думаю, молодым телевизионщикам следует излагать историю нашего ТВ (а полвека - это история!) без прикрас.

- Им еще пожить надо, чтобы что-то понять, считает моя собеседница. - Я могу назвать список фамилий выпускников СКГУ моих учеников, в частности, тех, кто ярко смотрятся на экране, работают на ОТРК и МТРК, на республиканских каналах. Но они, к сожалению, пока не способны анализировать социальные проблемы и содействовать тому, чтобы государство эти проблемы решало. Журналисту, ведущему, диктору в эфире надо быть личностью.

В нашем университете, благодаря в первую очередь содействию ректора, академика У.Б. Ашимова, работает учебная телестудия. Она оснащена современной цифровой техникой. Вместе со студентами еженедельно готовлю для показа в областном эфире двадцатиминутную программу «Парасат» на казахском и русском языках. Поначалу темы программы ограничивались рамками нашего вуза и студенческого городка. А сейчас мы пошли дальше рассказываем о судьбах выпускников прошлых лет, прослеживаем перспективу трудоустройства молодых людей с дипломом СКГУ. И проблемы Петропавловска, в котором проходит юность наших парней и девушек, нам тоже безразличны.

... Мы еще долго говорили с моей доброй приятельницей, давней коллегой. Вижу что Рахима диктор высшей категории (звание есть такое!) Рахима Бисеновна Жумабаева, чья работа на телеэкране не забыта зрителями старшего поколения, состоялась и на новом месте, в качестве профессионального наставника. О том, смогла бы она сейчас провести какое - нибудь ток-шоу, даже не спрашиваю. Я уверен за Рахиму - смогла бы. Ведущий — традиционно - лицо любого канала. Если личность ведущего программы не привлекает то не будет и популярности у канала в целом. Телевидение должно нести культуру в наши дома. Судя потому, как поблек экран на просторах СНГ вследствие коммерциализации СМИ, продюсерам телекомпаний сейчас не до этого.

- Ведущий должен быть человеком «живым», отзывчивым, - говорит Рахима Бисеновна. - Должен вкладывать душу в сообщаемую им информацию, а не просто считывать текст с телесуфлера. И забота, задача Института языка и литературы — воспитать не просто человека, который грамотно говорит по-казахски, по-русски, по-английски, но такого специалиста, которому интересна жизнь в целом.

**Геннадий
Михайлович
Осиик**

Родился 7 марта 1947 года в городе Петропавловске СКО. Образование: СШ №21, художественная школа живописи и рисунка, Петропавловский пединститут, факультет русского языка и литературы,

Московский институт при Центральном телевидении.

Работает 40 лет художником-постановщиком и дизайнером в областной телерадиокомпании, исполнил более 7 тысяч проектов. Награжден знаком «Отличник телевидения и радио СССР». Занимается также живописью: портрет, пейзаж, графика. Им создано несколько тысяч графических работ для телепрограмм и областных газет, юмористических рисунков, шаржей, плакатов. Неоднократный участник художественных выставок. Член Союза журналистов Казахстана с

1983 года. Публикуется как поэт, прозаик.

В 2005 году вышел в свет сборник его стихов
«Параллельные миры».

Тулпар

То встает на дыбы,
То бросает себя в опор
Конь батыра* военной судьбы.
Кровь и пот, кровь и пот, кровь и пот.

Сколько узд!-это горы и горы,и горы...
Только конь не желает опоры.

Рвется.мышцы дрожат.
Словно там за спиною крылья
Начинают его раздражать
Среди боя в горячей пыли.

Он горит под седлом, стремяна ему кожу
роют.

И камша* измочалила, и кошмою вот-вот
накроют.

Он взмывает и там в облаках,
Где не слышен полет восторга,
Конь летит на волшебных крылах,
Не желая земного итога.

И тогда начинает звенеть у акына в руках
домбра,

И кончается бой, и кончается спор - все желает
добра.

Тулпар - Пегас /каз./

Батыр - воин /каз./

Камша - кнут /каз./

**Амандық
Мырзахметұлы
Жантеміров**

1944 жылғы 25 наурызда Қостанай облысының Пресногорьков ауданындағы Қарақамыс ауылында (қазір Солтүстік Қазақстан облысына қарайды) дүниеге келген. Жамбыл ауданындағы Озерный орта мектебін бітіргеннен кейін Жалтырша бастауыш, Ақбалық сегізжылдық мектептерінде мұғалім болып істеді. 1965 жылы Озерный кеңшарында комсомол ұйымының хатшысы болып сайланды.

Тың өлкесі жабылып, облыстар қайта қалпына келтіргеннен кейін Қазақстандағы ең байырғы басылымдардың бірі – “Ленин туы” (“Солтүстік Қазақстан”) газеті 1966 жылдан бастап қайта жарық көре бастады. Осы жылдың 25 мамырында редакцияға әдеби қызметкер болып орналасты.

Редакцияда жауапты хатшының орынбасары, хабар, еңбекшілер хаттары, ауыл шаруашылығы бөлімдерінің меңгерушісі, редколлегия мүшесі қызметтерін атқарды.

1988 жылдан телерадиокомпанияға қарасты облыстық радиода редактор, директордың орынбасары, директор, теледидарда бас редактордың орынбасары, бас редактор болып істеді. 2006 жылы облыстық “Солтүстік Қазақстан” газеті редакторының орынбасары қызметіне ауысты.

Түрлі жанрлардағы мақалалары мен фотосуреттері республикалық “Қазақстан пионері”, “Лениншіл жас”, “Социалистік Қазақстан” (“Егемен Қазақстан”), “Қазақ әдебиеті”, “Қазақстан мұғалімі”, Қостанай, Өскемен облыстық газеттерінде, “Мәдениет және тұрмыс” журналында, бірнеше жинақтарда жарияланған.

Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетін бітірген. Қазақстан Журналистер одағының мүшесі, “Тың және тыңайған жерлерді игергені үшін” медалімен, Мәскеудегі Бүкілодақтық халық шаруашылығы жетістіктері көрмесінің қола медалімен, Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің “Мәдениет қайраткері” белгісімен марапатталған.

Нұрсайын Әбуұлы Шәріп

1951 жылы қаңтардың 10-да дүниеге келген. Мамлют ауданындағы Бостандық ауылының тумасы. Қарағандының академик Е.А.Букетов атындағы мемлекеттік университетінің филология факультетінің қазақ тілі мен әдебиеті бөлімін бітіргеннен кейін туған ауылында мұғалім, Андреев ауылдық кеңесінің төрағасы, облыстық тіл басқармасының бас маманы болып істеді. 1996 жылдың мамыр айынан 2007 жылдың 12 қыркүйегіне дейін Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомпаниясында тілші, редактор болып еңбек етті. «Туған жер тұлғалары», «Айтыс мектебі», «Ауыл», «Темірқазық» сияқты авторлық хабарлар ұйымдастырды. Облыс әкімінің Құрмет грамотасының иегері, Қазақстан Журналистер

одағының мүшесі. Бұл күндері облыстық
«Солтүстік Қазақстан» газетінде аға тілші болып
қызмет атқарады.

Қалмадым деп өкінбен есінде мен

Үйретті өмір болуға қарапайым,
Жұртты өзіме дегем жоқ қаратайын.
Қалтарыста қалыппын,
Пысықайлар
Қамшыласа тойымсыз ала тайын.

Данасынып көрмеппін,
Айыбым ба?!
Ойламаппын терең деп Жайығың да.
Сабак болды жүргенім кейде, әйтеуір,
Сатып кетер жандардың қайығында.

Құлай сендім құдайдай текті есімге.
Жарамаппын жаманмен кектесуге.
Тәубе деймін, кезінде пасық жанмен,
Жетпенегім үшін тек шектесуге.

Есіретін шақта да есірмегем,
Содан қиял қанаты кесілмеген.
Ер елімнің шашбауын көтерсем де,
Қалмадым деп өкінбен есінде мен.

Ас бар,
Бас бар тойлардан бұйырмаған.
(Бұқты талай көмейден құйылмақ ән)
Арбаладым асықпай,
Содан ба екен?!
Арманымның желкесі қиылмаған.

Есте қалу үшін тек келмегенмін,
Сіңсе болды терім тек жерге менің.
Көрмей өтсем жарар ед мына өмірден
Достың сөзбен өлтіріп, жерлегенін...

**Кәмила
Әлібаева**

1957 жылы қазіргі Мағжан Жұмабаев ауданына қарасты Аралағаш ауылында дүниеге келген. Қарақоға орта мектебінің түлегі. 1977-78 жылдары халық әртісі Ғарифолла Құрманғалиетің алдынан тәлім алған. Кейін Солтүстік Қазақстан облыстық филармониясының әртісі, 1990 жылдан бастап облыстық телерадиокомпанияда дыбыс режиссері болып қызмет етті.

Нұрсұлтан Назарбаевқа арнау

Алғашқы сөзді халқым берді маған,
Әніммен баршаңызға алқа тағам.
Өленді бүгін айтпай қайда айтамын,
Келгенде Нұрсұлтандай алтын ағам

Құрметтеп қарсы алды жасы-кәрім,
Батасын беріп жатыр кемпір-шалым
Деп жүр ғой Қызылжарда мұсылман жоқ
Білгейсіз бұл жақта да қазақ барын.

Жағдайы жаман емес елдің жалпы,
Тұрамыз татар, орыс, неміс халқы.
Тұрсақ та түрлі ұлтпен араласып,
Қазағым ұмытқан жоқ ата салтын.

Бірігіп құрып жүрміз сауық-ойын,
Дәстүрді алған жоқпыз әзір жойып.
Сен неміс, сен орыс деп жатқан жоқпыз
Қосылып тойлап жүрміз Наурыз тойын.

Жанып тұр жұлдызыңыз, еншалла
Қадамыңыз құтты болсын, басқан алға
Ғарышқа ініізді ұшырдыңыз
Қайырлы болсын, дейміз, Сізге аға.

Елімді әнге қостым біраз мақтап,
Қолдарын соғып жатыр халқым жақтап.
Нұр-аға, сағындырмай жарты жылда,
Ат ізін сап тұрғайсыз біздің жаққа.

Тілейміз өміріңіз болсын жарқын.
Араға ешқашанда түспей салқын.

Дауысын сізге арнап береміз деп,
Бірінде желтоқсанның дайын халқым.

Аяқтап сөздерімді бас иейін,
Бұл күнді мәңгі есте мен түйейін.
Атынан Қызылжардың қыз-келіншек,
Құшақтап өзіңізді бір сүйейін.

Толымбек Әбдірайым

1955 жылы Семей облысының Аякөз қаласында туған. 1972 жылы № 2 қазақ орта (қазір Дулат Бабатайұлы атындағы) мектепті бітірген соң, Аякөз автомобиль жөндеу зауытында жұмысшы, токарьдің шәкірті, токарь, Б.Майлин ауылдық кеңесінде хатшы, Шұбартау аудандық «Жаңа өмір» газетінде әдеби қызметкер болып істеген.

1989-1990 ж. Алматы облыстық «Жетісу» газетінде аға тілші, жауапты хатшының орынбасары;

1990-1991 ж. «Қазақ әдебиеті» газетінде аға тілші;

1991-1992 ж. Петропавл телестудиясында комментатор;

1992-1997 ж. Көкшетау облыстық телерадио компаниясында бас редактор, төрағаның орынбасары;

1997-2003 ж. «Қазақ әдебиеті» газетінің Астанадағы меншікті тілшісі;

2003-2006 ж. «Қазақ газеттері» ЖАҚ-ның Астанадағы өкілі.

2006 жылдан бүгінге дейін ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігіне қарасты «Ұлан», «Балдырған», «Ақ желкен», «Дружные ребята» басылымдарын біріктірген мемлекеттік «Жас Өркен» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің Астанадағы өкілетті өкілі.

1991 жылы Қазақтың Әл-Фараби атындағы Мемлекеттік Ұлттық университетінің журналистика факультетін тәмамдаған.

Мамандығы – журналист.

Қазақстан Жазушылар және Журналистер одақтарының мүшесі.

ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігінің Құрмет Грамотасымен (1999 ж.) ҚР Білім және ғылым министрлігінің «Ыбырай Алтынсарин» (2008 ж.) медалімен марапатталған.

**Валентина
Павловна
Соколова**

Родилась в 1939 году в с. Боголюбово Кызыл-
жарского района. В 1956 году закончила
Боголюбскую СШ. В 1968 году закончила
Алматинский институт народного хозяйства,
факультет экономики. Работала главным
бухгалтером в Боголюбовском ХПП. С 1974 по
1980 г. работала главным бухгалтером в
областном управлении хлебопродуктов в
г.Петропавловске. С 1980 г по 2001 г была
главным бухгалтером областной телерадиоком-
пании «Казахстан-Петропавл».

Сплоченный мир телевидения

Я проработала на телевидении 20 лет, с июня 1981 года по апрель 2001 года в должности главного бухгалтера.

Коллектив бухгалтерии был дружный, знающий, любые ревизии, проверки проходили без грубых нарушений и замечаний. Руководителям было не стыдно за учет перед вышестоящими руководителями. Трудно было в период перестройки, тяжело, но все пережили. Перешли на новые формы учета, компьютеры. Коллектив телевидения был укомплектован специалистами высокой квалификации. Люди работали по 20-25 лет. Дело свое знали отлично. Создавали хорошие передачи о жизни тружеников области. В таком коллективе нельзя было плохо работать.

Умели мы и отдыхать. Выезжали на природу, отмечали все праздники и юбилеи. Все делалось с выдумкой, интересно.

Я хочу, что бы нынешнее поколение работников ОТРК не уронило высокий уровень прошлых лет, а пошли еще дальше. Создавали хорошие интересные передачи, что бы зрители ждали выхода в эфир с нетерпением.

Поздравляю всех с юбилеем! Желаю всем здоровья, успехов, интересных встреч со зрителями! А бухгалтерии – устойчивой и хорошей работы!

**Галина
Ивановна
Шветова**

Родилась 5 мая 1950 года в городе Петропавловске, в рабочей семье: отец – машинист тепловоза Южно-Уральской железной дороги, мать – кулинар. Семья была многодетная, я была младшей в семье, поэтому выросла быстро. Получила высшее образование в 1973 году, филологическое. Когда пришла работать на телевидение, то первое впечатление было, что попала на какой-то «неземной объект». Для меня журналисты и режиссеры были «боги». Работала ассистентом звукорежиссера, помощником режиссера, ассистентом режиссера, режиссером, старшим режиссером.

Мои минусы – излишняя принципиальность, строгость.

Плюсы – не лицемерю, требовательна, в первую очередь к себе, считаю, что строгий командир – это хороший руководитель.

Труд творческий, коллективный

В это просто невозможно поверить: Северо-Казахстанской областной телерадиокомпании – полвека! Я очень хорошо помню, каким событием для города стало его появление. Сейчас молодым людям странно слышать, что были времена, когда телевизионные приемники в домах горожан были на пересчет. Но взаимоотношения между людьми были такими, что по-соседски на «голубой огонек» к счастливому владельцу маленького «Рекорда» могли зайти человек десять. Тогда и речи не было о рейтингах, но все программы Центрального телевидения смотрели на «ура». Все, без исключения. А в конце 50-ых, начале 60-ых годов в областных центрах, по всему СССР стали строиться телевышки и типовые здания для творческих сотрудников. Наш город вошел в одну из первых десятков, где открылось свое, собственное телевидение. Мы были еще детьми, когда на экране впервые появились наши дикторы Валентина Малюкова и Валентина Бенюх, Валентина Коптелова и Халима Даутова. Они сразу стали настоящими звездами экрана. И многие девчонки-подростки мечтали быть похожими на них. Я не была исключением, но тогда трудно было представить, что однажды я сама переступлю порог студии телевидения и стану ...полноправным членом большого твор-

ческого коллектива. То, что труд телевизионных людей всегда коллективный, я поняла с самых первых шагов в профессии. Даже чтобы зритель увидел на экране нарисованный титр «музыкальный перерыв» и услышал исполнение какого-то музыкального произведения, должны потрудиться как минимум до десяти человек, начиная с художника, и заканчивая инженерами и техниками, передающими так называемую «картинку».

И с самых первых шагов нас учили не только профессии, но и этому «мушкетерскому» девизу: «Один за всех, и все за одного». Мы пришли в Петропавловскую студию телевидения совсем молодыми, многие после окончания знаменитого Петропавловского педагогического института имени Ушинского. Сейчас это университет. Но по уровню знаний ни один выпускник бывшего пединститута не уступит университетскому.

И все-таки базового телевизионного образования никто из нас не имел. Но на одной из первых областных телестудий были люди блистательно образованные, имеющие такие эстетические представления, которые позволяли создавать интересные для зрителей передачи.

И я хочу назвать эти имена: первый главный режиссер Иван Иванович Маслов, Римма Васильевна Сергеева, Георгий Александрович Шамов, Нонна Александровна Варова. Режиссер Нонна Варова – маленькая и энергичная, она

не боялась огромных постановочных передач.

Гостями нашей студии телевидения, а значит и всех североказахстанцев, были известные советские балерины, знаменитые танцевальные коллективы, космонавты и даже ... хор имени Пятницкого.

Телевизионный режиссер Зинаида Игнатьевна Басаргина самой первой ставила на телевидении спектакли, приглашая на роли молодых и очень талантливых актеров театра имени Погодина. Позже Зинаида Игнатьевна много лет руководила студенческим театром «Пилигрим». В эти же годы азы репортерской работы осваивал и Лев Соловьев. Он был очень одаренным человеком, и увлекшись северной романтикой, оказался на нефтяном Севере, став собственным корреспондентом программы «Время».

Много в телевизионном коллективном труде профессий «хороших и разных». Но без одной из них, ни то, наше давнее телевидение, ни современное невозможно представить. Это профессия оператора – человека с камерой. У нас были замечательные операторы. Альберт Игнатьевич Мануйлов, мэтр. Он был и внешне очень красивым человеком, и снимал замечательно. На самой многолюдной демонстрации, в дни празднования 7 ноября, Первомая, Дня победы он был виден издали и люди хотели попасть к нему в «кадр». А Валерий Алексеевич Васильевский удивлял нас

и зрителей лирическими кадрами природы и сельского труда. Помню однажды, когда еще и в помине не было видеокамер, а наше телевидение не было даже цветным, Валерий Василевский привез кадры, где было снято, как из бункера комбайна переливается в кузов зерно. Это было снято так, что казалось не зерно это вовсе, а драгоценные камни. Может кто-то скажет: «Ну и что здесь такого?» А такого в этом было то, что операторы умели увидеть сами и показать зрителям труд людей. Красиво показать. Ведь профессиональная работа – это всегда красиво. И тогда метафора «золотое зерно» перестает быть метафорой, превращаясь на глазах зрителей в настоящее золото.

Александр Аккерт, Равиль Хамидуллин, Лев Козлов... Ни одного из этих людей уже нет в живых. Но хранятся в государственном архиве их замечательные съемки. И многие люди, сельские и городские и сейчас вспоминают встречи с кинооператорами, снявшими видеолетопись нашей Северо-Казахстанской области.

Я не называю имена коллег, с которыми работаю сегодня. Я вместе с ними в творческом коллективе. И это словосочетание говорит за себя. Придет время, и нас вспомнят так же, как сегодня вспомнила я своих коллег, близких и дорогих мне людей, с которыми на Петропавловском телевидении прошла целая жизнь - в труде, творчестве и дружбе.

**Галина
Игнатьевна
Жаворонкова**

Родилась в 1952 году. Образование – высшее филологическое. Замужем, имею двух детей.

Профессия – телевизионный режиссер. 38 лет работаю на Петропавловской студии телевидения, с 1969 года. Прошла все стадии роста – от помощника режиссера до режиссера ТВ высшей категории. С 1986г. – режиссер I категории. Люблю работать в жанре документальных передач публицистического и информационного характера.

Умею делать в современной телевизионной журналистике все – от информационного сюжета до большой постановочной передачи!

Телевидение – это окно в мир

Телевидение – это средство массовой информации, окно в мир, это искусство.

Люблю телевидение, где есть весь спектр вещания. Режиссер может выбрать в каком ему жанре работать.

И мне больше импонирует художественное вещание, где можно фонтанировать идеями. (Подтверждение тому 80-90 годы. Передачи о творческих коллективах - «Арай», «Дружные ребята», «Движение», концерты, трансляции).

Режиссер - это совершенство мысли. Автор пишет, оператор снимает, а режиссер все сводит воедино, что бы зрителю было интересно, понятно и что бы все это играло на общую идею.

Всю творческую телевизионную жизнь, – 40 лет интересной работы, разве коротко расскажешь. Поэтому пожалуй, самые лучшие, достойные моменты в документальном телевидении. 1990 год – участие в Первом Всесоюзном фестивале телевизионных программ для детей, г.Свердловск. И в том же году участие во Всесоюзном фестивале молодежных телевизионных программ, г. Минск. Телеочерк «Сколько стоит человек» - автор Р.Бикмухаметова, режиссер Г. Жаворонкова, если показать и сейчас на ТВ он не потерял актуальности и тех же волнующих тем.

Классика телевидения – это передачи «Достояние Республики», «Что, где, когда?», «Женский взгляд», «Здоровье», шоу программы.

На областном ТВ имеют место трансляции, шоу программы дебаты – с импровизацией в прямом эфире, где нужен режиссерский профессионализм и интуиция. И мне очень интересно работать над постановочными передачами и вообще на телевидении.

**Федор
Иванович
Денисенко**

Родился 6 августа 1957 года в селе с необычным названием Новоселье Новосибирской области. Впервые "заболел" телевидением в девятом классе. В это время в отдаленном районе области из-за неуверенного приема сигнала внимать голубому экрану могли только те немногие счастливчики, у кого была возможность поднять приемную антенну на 15 метров и выше.

Мечта начала сбываться с поступлением на факультет журналистики Казахского государственного университета, в далеком для меня в то время, южном городе Алма-Ате. Решение руководства зачислить свежеиспеченного студента в штат Петропавловской студии телевидения помощником режиссера было воспринято мной с восторгом. На предупреждение о том, что зарплата всего 65 рублей, последовал ответ: "Мне бы только подышать этим воздухом!" И вот

уже более 30 лет с небольшими перерывами на продолжение учебы и службу в Армии я дышу, и не могу насытиться ... Удалось поработать с кинокамерой, "Репортером" на радио и даже "порулить" будучи заместителем директора областного радио и главным редактором телевидения. Репортерское начало опять взяло верх и я опять в гуще событий, являясь старшим редактором телевизионной службы новостей и телепрограмм.

**Василий
Георгиевич
Коноплев**

В 1974 году окончил театральную студию при областном драматическом театре имени Н.Погодина. В 1979 получил высшее образование, завершив обучение на филологическом факультете Петропавловского педагогического института. С 1982 по 1987 работал редактором общественно-политического вещания областной студии телевидения. Последние годы – директор школы-лицея №1 города Петропавловска. Возглавлял народный театр «Пилигрим» местного пединститута, школьные театральные студии. Является участником сборника северо-казахстанских авторов, посвященного 200-летию со дня рождения А.С. Пушкина «И светлых мыслей красота».

Член редколлегии литературно-художественного журнала «Провинция». Автор поэтических

сборников «И звезды вымокли в росе»,
«Солдатские монологи», «Намеки не на вас».

Василий Коноплев – член Союза журналистов
СССР, Почетный работник образования Рес-
публики Казахстан.

ДОМ, СЫН И ДЕРЕВО

Всем поговорка ветхая известна,
О ней не помнить – нет у нас причин:
Что значат, до сих пор нам интересно,
Дом, дерево и сын в судьбе мужчин?

Построить дом – равно семью и счастье,
Я занимался этим без затей,
Берег семью от жизненных ненастий,
Крепил дом свой, родительский, детей.

Дедам я был достойный подражатель
И первым сына произвел на свет,
Фамилии моей он продолжатель,
А внука мне родить – ему завет.

И, дерево своё взрастив стихами,
Я в день грядущий с рифмами проник,
Потомков чтоб порадовать строками,
Мной изданных и ждущих света книг.

**Наталья
Николаевна
Варова
(Копылова)**

Родилась 1 февраля 1955 года в Петропавловске. Семья исключительно работники СМИ. Отец был корреспондентом ТАСС–КазТАГ по Северо-Казахстанской области, мама - режиссер телевидения. Семейную традицию продолжили брат – ныне журналист-газетчик и я, тележурналист.

Все лучшие годы связаны с любимым городом. Здесь получила первое высшее образование, окончив филологический факультет Петропавловского педагогического института. На телевидение я попала случайно, в 8 лет пригласили вести школьный тележурнал. Когда поняла, что буду работать на телевидении, получила второе высшее образование в Уральском государственном университете по специальности – журналист.

Работая на телевидении, пробовала себя во

многих жанрах телевизионной журналистики. Но в числе любимых были и остаются телеочерк и ток-шоу.

Главное жизненное кредо как журналиста и как человека - каждый человек интересен, каждый человек – дорог.

**Сергей
Иванович
Кузнецов**

Родился в 1964 году в Северо-Казахстанской области, закончил факультет журналистики Московского государственного университета им. М.В.Ломоносова. В 1993-2000 годах работал корреспондентом, комментатором, обозревателем Северо-Казахстанской областной телерадиокомпании, где готовил материалы для новостей, репортажи, был ведущим телепрограмм.

С 2000 по 2006 годы штатный сотрудник областной газеты «Северный Казахстан». С 2005 года – собственный корреспондент республиканского информационного агентства «Казинформ» по Северо-Казахстанской области. Публиковал свои статьи в районных, городских, областных газетах, в «Комсомольской правде». Победитель областных и призер республиканского конкурсов. Член Союза журналистов РК.

**Жақсыбай Баянұлы
Самрат**

Жоғары білімді, журналист, бірнеше жылдан бері республикалық «Егемен Қазақстан» газетінде шолушы болып істейді. «Бітеу жара» (Желтоқсан-86) романы, «Тауағаш деген ел едік...» деректі кітабы бар. Бірнеше ұжымдық жинаққа енген. Өңгімелері мен мақалалары республикалық басылымдарда жиі жарияланып тұрады. 1993-96 жылдары Солтүстік Қазақстан ТРК шолушы қызметін атқарған.

**Менсұлу
Бисенова**

Жыры төгіліп, күйі күмбірлеген Жайық өңірінде дүниеге келдім. Оның үстіне тәлім-тәрбие алғам ортам – ұстаздар отбасы. Бір айтарлығы, бәрінің де мамандықтары қазақ тілі мен әдебиеті, немесе тарихшы болатын. Мен де қазақ әдебиетіне жақын болдым. Әсіресе, жерлес ақын, көрнекті қоғам қайраткері Жұбан Молдағалиев туған жеріне келген сайын Жайықтың жағасына киіз үй тігілетін... Ақынын аялаған ауылды көріп: «Ақын – өмірдегі ең бақытты адам шығар...» деп ойлайтынмын. Ақын болмасам да, қалам ұстағандарды пір тұттым... Соларға ұқсағым келетін.

Бірақ, мамандық таңдарда Алматы политехникалық институтына түсіп, тау-кен инженері атандым. Осы мамандықты таңдауыма “Қазақстан әйелдері” журналына шыққан бір мақала себеп болды. Онда қазақтың тұңғыш геолог қызы

Патшайым Тәжібаева туралы жазылыпты. Тау мен тасты бағындырған қыздың ақыннан несі кем?.. Бірақ, қаламның салмағы геологтың балғасынан да басым екен. Тағдыр мені бәрібір қалам ұстар ортаға қайта қосты. Қазір облыстық телерадио-компанияда жұмыс істеймін.

**Күннәр
Қабдөшева**

1955 жылы қазіргі Есіл ауданы Ильинка селосында дүниеге келген. 1972 жылы Петропавл қаласындағы № 2 қазақ орта мектебін бітіргеннен кейін, Алматы қаласындағы Қазақ Мемлекеттік Қыздар педагогикалық институтының педагогика және психология факультетіне түсіп, оны 1976 жылы тәмәмдаған. 1977 – 2001 жылдар аралығында Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомпаниясында қызмет етті. Қазақстан Журналисттер одағының мүшесі.

Елу жылда ел жаңа

Студиямыздың 30 жылдығын тойлағанда Қазақстан мемлекеттік телерадиокомпаниясының төрағасы, белгілікті қоғам қайраткері, қазақ мәдениеті мен әдебиетінің жанашыры Сағат

Әшімбаев келді. Погодин атындағы орыс драма театрында жиналған қауым алдында сөйлеген сөзінде Петропавл студиясының салуы мен ашылуына зор еңбек сіңірген бұрынғы Қазақстан мәдениет министрі Ілияс Омаров ағамыздың тікелей зор еңбегі барын баса айтып, студия ғимаратының қабырғасына мемориалдық тақта орнатуды аманат етіп еді. Сол аманаттың ескерілмей қалғанына студия еңбек ардагерлері бүгінге дейін қынжылады. 16 облыстың ішінде біздің Солтүстік өңірде 4-ші болып студияның ашылуы тегіннен келмеген жетістік-ау. Сондықтан да Ілияс Омаров ағамыздың сіңірген еңбегін, атқарған игілікті ісін есте қалдыру үшін әлі де сол аманат орындалса ешінен де кеші артық болар еді.

Бала кездегі қиял 1978 жылы мені телевидениеге алып келді. Телевизорға адамдар қалай шығады, қалай сөйлейді, оны кім жасайды дегеннен мүлдем хабарым жоқ еді. Режиссердің ассистенті болып қызметке келгенде журналист ағалар Мүтәллап Қанғожин, Сәркен Барқытов, Тұрсынбай Кәкімов, Балтабай Дайыров, диктор, режиссер тәтеміз Қалима Дәуітовалар қарсы алды. Сол кісілердің қасында айтқандарын істеп, жұмсағандарына барып жүріп жұмыстың қырсырына үйрендім.

Ең алғашқы жасаған хабарым Жарман Рахимов атамыздың концерті болды. Ол кісі өзі әнші, сері, әзіл-қалжыңға өте шебер, павильонға

апарып отырғызып, микрофондарын тағып, жарық берушілер, операторлар өз жұмыстарын тексеріп жатыр. Жарман атамыз, «Әй, Мүтәллап, мына қыздарың менің қасыма отырмай ма, неге жүгіре береді», деп бізді ұялтады, ол кезде жаспыз, күлуге де ұяламыз. Сонымен пультқа отырып, сол концертті жазып шықтым. Ағаларым риза, Тұрсынбай ағай кішкене кекештеніп, «т-т-т-тұсауың кесілді», жарайсың деп, қолпаштап көңілімді көтеріп тастады.

«Ошаған» деген сатиралық тележурналдың авторы Тұрсынбай Кәкімов облысты бір аралап келсе, бір айға жететін материал әкеледі. Ол хабарды дайындау өте қызық, әрі жауапты. Басты кейіпкерлердің суретін «карикатура» етіп, оғаш қылықтарын баса көрсетіп суретшіміз Г. Осиик өзі салады. Қай совхозға барса да бір кемшілік шығады, бұзауларына салмақ қосылмай, немесе өліп, сүттен жоспар орындалмай жатады.

Дикторымыз Бүркіт Бекмағанбетов нәшіне келтіріп оқиды, Тұрсынбай аға шабыты келген кезде өлең де жазатын, табан аузында Бүркіт ән жазып, әндетіп жібереді. «Сын түзелмей, мін түзелмейді», дегендей, әр хабарымызға аудандық партия комитеттерінен жауап келіп жатады. Тұрсынбай ағамыз дүниеден озғаннан кейін ол жанрды ешкім қолына алмады, өзімен бірге кетті.

Сәркен Барқытов ағамыз «Жас дәурен» деп аталатын жастар хабарының редакторы. Онда

облыстағы көркемөнерпаздар, жас ақындар, халық театрларының жай-күйі арқау болады. «Жас дәуренге» қонақ келетін күні Сәркен ағамыздан маза кетеді, қонақтары түгел келіп болғанша байыз таппайды, проходнойдың төбесіне шығып карап тұратын кездері де болды. Келген әншілерге ән айтқызып, өзі бірге қосылып кетеді, қалай отырып-тұратындарын, қай камераға қарау керек екеніне дейін түсіндіріп, режиссердің де, көмекшілердің де жұмыстарын өзі атқарып кетеді.

Кеңес Одағының халық әртістері Ермек Серкебаев, Бибігүл Төлегенова, Роза Бағланова, Қазақстанның халық әртісі Шара Жиенқұлова, Қазақстанға еңбек сіңірген жерлес әртісіміз Мархаба Иманқұловалар жайында өздерінің қатысуымен әр жылдары талай хабарлар, концерттер жазылды. Әлем, Олимпиада чемпионы Жақсылық Үшкемпіровтің де бізде қонақ болғаны біз үшін мақтаныш.

1980 жылы бүкіл республика болып жерлесіміз Сәбит Мұқановтың сексен жылдығын атап өтті. Той әрине біздің облыстан басталды, делегацияны тағы бір жерлес классик ағамыз Ғабит Мүсірепов басқарып келді. Ғабит ағамыздың жүріс-тұрысы, өзін-өзін ұстауы, сөз сөйлеуі, тіптен киім киюі де өзгелерден гөрі ерекше көрінді. Ғафу Қайырбеков, Марат Мұқанов, Берқайыр Аманшин т.б. көптеген әйгілі адамдар келді.

Сол кездегі қазақ редакциясының бас редак-

торы Мүтәллап аға, режиссеріміз Қалима тәте қонақтардың бәрін қарсы алып, студияға жайғастырып, әңгіме өткізіп, бейнетаспаға жазып алды.

Электронды монтаж деген жоқ бір тоқтамай жазамыз, ал бір адам сөзінен жаңылып, қате сөйлеп қойса, қайтадан бастаймыз. Ақ-қара түсті киноплёнка да санаулы беріледі. Операторлар түсіріп әкелген плёнканы шығаруға тапсырады, оған таза су керек, су таза болмаса оның шықпай да қалатын жағдайлары болады. Сонда бар еңбегін далаға кетті дей бер.

1982 жылы Алматы қаласында жылда өтетін республикалық «Жолдас» телефестиваліне Аралағаш халық театрының тыныс-тіршілігі жайында телефильм апарып, жүлделі орынға ие болып қайттық. Бұл театр басқа халық театрларының арасында бір төбе биік тұратын.

1980-1982 жылдары «Біздің объективіміздегі шаруашылық» деген рубрика бар болатын. Сол объективіміздегі шаруашылық – Аралағаш совхозы. Бұл шаруашылықтың барлық тыныс-тіршілігі: мектеп өмірі, мал фермасы, ауыл тұрмысы, музыка мектебі, халық театрында болып жатқан өзгерістер біздің алақанымызда. Осы шаруашылықтағы әр сала мамандары - халық театрының әртістері еді. Жұмабай Мұратбеков, Нұржамал мен Аманжол Есентаевтар, (режиссер) Сейітжан, Дәулет, Ерназар Ыбыраев, Айгүл, Шынар т.б.

1979 жылы Сергеев ауданындағы Ыбыраев совхозында ақындар айтысы өткізілді. Сол ауданда тұратын Жарман Рахимов, Мұрат Қайыркенов ағалардың бастамалары болар. Кеңес Тынымбаев, Ғабдолла Қожабаев, Қонысбай Әлжанов, Кәмила Әлібаевалар қатысты. Ғабдолла Қожабаев домбыра тарта алмайды, өлең шығарып дайындап әкеледі, оны терменің әуеніне салып домбырамен Кәмила орындайды. Бәрі де айтыс мәтіндерін алдын ала жазып, дайындайды. Алайда бірі жатқа айтады, бірі қағаздан қарап айтады, қалай болса да бұл болашақ республикада өтетін үлкен айтыстың бастамасы еді. Ғабдолла ағамыз кейін домбыра тартып үйреніп, Кеңес Тынымбаев екеуі Алматыда өткен наурыз айтысына қатысып, Республика сарайының төрінен өнер көрсетіп, жүлде алғанының куәсі болдым.

Кәмила Әлібаева 15-жыл облыстық филормонияда әнші – термеші болып, 1980 жылдардың аяғына қарай бізге дыбыс режиссері қызметіне келді. Зиягүл Оразбаева, Зинаида Москалева, Лидия Штанько сынды әріптестерінің қатарына қосылды. Кәмиләнің олардан ерекшелігі қазақ тілді еді. Бағдарлама дайындау барысында дыбыс режиссерінің атқаратын рөлі үлкен. Хабарға музыкалық «шапка» жасау, оны тақырыбына сәйкестендіріп музыкамен әрлеуде біраз жұмыстар істелді.

Теміржолшылар күні қарсаңында Петропавл қаласының құрметті азаматы, Қазақстанға еңбегі сіңген теміржолшы Қиғара Ахметовты шақырдық, журналист Амангелді Мәукенов сұқбат жүргізіп отыр. Сұқбат барысында қол жеткен жетістіктерін, еңбектес жолдастарын айта келіп, Қиғара ағамыз: - Петропавл станциясы тоғыз жолдың торабы, күніне 150 поезд өтеді, құдайға шүкір табысымыз жаман емес, құдай бұйырса, әлі де талай табысқа жетеміз ғой,- деп біріне-бірі рахмет айтысып хабарды аяқтады. Лито, цензура дегендер бар хабарды көріп: «Сендер мемлекеттік құпияны аштыңдар, құдайға сенесіңдер, эфирге бармайды», - деді. Облыстық телерадиокомпания төрағасының орынбасары Сабыржан Әбілмәжінов ағамыз келіп, бұл хабар бүгін бару керек, «150 поезд» бен «құдайға шүкірді» аласыңдар, әйтпесе бәріміз де кетеміз,- деді. Электронды монтаж жоқ, ол сөзді алып тастай алмаймыз. Қайта жазуға уақыт жоқ, эфирге тура шақырайық десек, ол кісі жол жүріп кетіпті. Хабарды бірнеше рет көріп, секундына дейін есептеп, дәл сол сөзге келгенде дыбысын ала қойдық. Нағыз «сиқыршы» болып бір «өлімнен» қалдық.

Бірте-бірте техникамыз жақсарып, жаңарып ПТС (жылжымалы телевизия станциясы) деген келді. Институт аудиторияларынан, зауыт, фабрикалардың цехтарынан хабарлар жазып алып, оларды монтаждайтын дәрежеге жеттік. 7-қараша,

1-мамыр шерулерінен тура репортаждар беріп, көрермендерді бір қарық қылып тастадық.

ЗИМ заводында токарь болып істейтін Мырзатай Баймақанов «Қазақстанға еңбек сіңірген өнеркәсіп қызметкері» деген атақ алғанда ол кісінің үйіне ПТС-ті апарып орнатып, отбасы туралы телеочерк жасадық. Қаламыздың Сенная база деген ықшам ауданында өзінің жекеменшік үйінде тұрады екен. Сол жердің тұрғындары түгелдей жиналып, таң-тамаша қалып, бұл не деген ғаламат деп біз кете-кеткенше тарқамай қойды. Осы хабарларды дайындау барысында режиссеріміз Қалима Рақымжанқызы Дәуітова көп еңбек сіңірді.

Сәл кейінірек біздің қатарымызға облыстық «Ленин туы» газетінде істеген журналист Сұлтан Темірханов ағамыз қосылды. Жасы егде тартып қалған адамға, телевидениенің қыр-сырын меңгеріп кету оңайға түспеді. Қолында ақпарат болса мәтінді жазып тастау ағайға сөз емес, ал ТВ-нің ерекшелігі сол, айтқаныңның бәрін көрсетіп отыру керек.

- Сүке, сіз енді жолсапарға барғанда сұхбат әкеліңіз, - деді бас редактор.

Барып келгесін көрдік. Бір механизатордан сұхбат алыпты. Екеуі қарама-қарсы отыр, оператор Сұлтан ағайдың арқа жағынан түсіріпті, бір кезде «Мынаны қайтеміз» дейді, мен түсінбей «Нені ағай?» деймін. «Ана оттың орнындай

болып үңірейіп тұрған басты айтам». «Ой, аға, оның несін уайымдайсыз ағаш бар, жапырақ бар жауып тастаймыз», дедім. Маған одырая бір қарады да: «Менің басымды қайтем деп тұрмын ғой саған, жапырағың не айтып тұрған», деді. Ағайдың шашы бұйра болатын, алдынан қарағанда төбесінде шаш жоғы байқалмайтын, кинодан бір-ақ көрдім.

- Аға, бізде қосалқы кадрлар бар, табиғат көріністері ағаш, жапырақ, су, аспан дегендей, соларды құрастырып, тігісін білдірмей жасаймыз деп түсіндіріп айттым.

- Е, бәсе, жарайды онда,- деп сабасына түсті. Содан кейін басына матадан тіккен кепка киіп жүретін болды.

1987 жылдың басында Мәскеудегі Орталық телевизия (ЦТ) жанындағы Бүкілодақтық телевизия қызметкерлерін даярлайтын институтқа конкурс жарияланып, біздің ұжымнан 3 адам катысты. Олардың арасында дикторымыз Рахима Бейсенқызы Жұмабаева және мен бар едім.

Мәскеуге жүрер алдында дикторымыз Бүркіт Бекмағанбетовтың шығарма-шылығы жайында «Бір өзі, бір театр» деген хабар дайындаған болатынбыз. Бүркіттің өзі әнші, өзі композитор, өзі ақын, өзі диктор екенін, оны біздің елде өзіміздің Левитан дейтінін айта келіп, техниканың қандай мүмкіндіктерін пай-даланғанымды, студияны қалай безендіргенімді қалай пай-

даланғанымды және қандай көріністермен аяқтағанымды түгел баяндап бердім. Комиссия мүшесі:

-Ол дикторларыңыз тірі ме?-деді

- Иә, тірі бірге жұмыс істеп жүрміз,- деп жауап бердім.

- Өте бақытты екенсіздер,-деді.

Сол кезде біреу төбемнен мұздай су құйып жібергендей болды. Ол кісілер қазақ тілін түсінеді деген ой жоқ, басқа бірдеңе айтып қоймағанымға тәубе дедім. Сөйтіп Мәскеуде өзімнің туған тілімде емтихан тапсырып оқуға түстім.

Кейін сұрастырсам, ол кісі Мосфильмнің режиссері, ұлты татар кісі екен.

Дикторымыз Рахима Жұмабаева туралы айтсам, бірінші күннен бастап оның дауысын, кәсіби шеберлігін жоғары бағалап, Орталық телевидениенің дикторлары өз қатарларына қоса бастады. Сөйтіп екі айдан кейін Рахима Жұмабаева Орталық телевизияның төрінен орын алып, эфирге шықты, қуанышымызда шек болған жоқ, шашбауын көтеріп қасында мен жүрмін. Кеңес Одағының әр жерінен құттықтау телеграммалар келіп жатыр, жалғыз қасында жүрген мен емес, бүкіл орта Азия мен Қазақстан қуанды. Өйткені Орталық телевидениенің экранынан бұрын-соңды орыстан басқа ұлттың өкілін көрмейтінбіз. КСРО халық әртісі, диктор Игорь Кириллов, Қазақстан Мемлекеттік телерадиокомп-

ниясының төрағасы Ғ. Шалахметовке, Солтүстік Қазақстан телерадиокомпаниясының төрағасы В. Вихляевке құттықтау хат жолдап, болашақта қолдау көрсетулерін сұраған-ды.

Журналист ағаларды еске алғанда, Мәлік Мұқанов ағаның есімі бірден еске түседі. Шыншыл да, өткір, екі тілге жүйрік журналист, қоғам қайраткері ретінде де ерекше еді. Кез келген жиында ол ешкімнің лауазымына қарамай өз ойын қасқайып тұрып айтатын. Ол өзінің елін, қазағын сүйген, оның әрбір жетістігіне қуана білген, кемшілігіне күйіне білетін адами қасиеттерді бойына сіңірген азамат еді.

1982 жылы Мәлік аға телевидениеде «Адам және заң» деген рубриканың жүргізушісі болды. Облыстық соттың төрағасы Ш. Оспановтан сұхбат алып отыр, ұзақ сонар әңгіме, Мәкең сұрақ қояды, Сәкең жауап береді. Өлшеулі уақытымыз бітіп бара жатыр, оператор да ымдайды, көмекші де қолын ербеңдетіп белгі беріп жатыр оны тыңдайтын Мәкең жоқ, сол кезде біз отыратын АСБ –ға (аппарат– студия блогы) төрағамыз телефон шалып, хабарды тез арада аяқтап, Мәскеу арнасына ауысындар деді, енді не істеу керек? Бірінші қабатқа жүгіріп түсіп, павильонға кіріп, камераның қасынан тізерлеп өтіп, үстелдің астымен еңбектеп барып, Мәлік ағаның шалбарының балағынан тартып әрең тоқтаттық. Бұрын-соңды мұндай шұғыл өзгеріс болмайтын,

себебін түсінбедік, ешкім ештеңе білмейді, «Бұйрық солай», дейді. Мәскеу арнасына ауыссақ, онда «Аққу көлі» балеті болып жатыр. Сол балетті екі күн көрсетті ғой. Үшінші күні арнайы хабарламадан естігеніміздей, КОКП Орталық Комитетінің Бас Хатшысы Л.И. Брежнев дүниеден озыпты.

1989 жылы Мағжан Жұмабаевтың шығармалары ақталды. Бас редакторымыз Мүтәллап Қанғожин алғашқылардың бірі болып көгілдір экран арқылы көптен күткен шүйінші хабарды аса бір тебіреніспен елге жеткізді. Мағжан Жұмабаевтың жан-жақта тарыдай шашырап жүрген туыстары, шығармашылығы жайында хабарлар жасай бастадық. Алғашқы хабарымызға Көкшетаудан Ғаділша Қаһарманұлы деген немере інісі келді. Өздерінің туыстығын, бала кезінде Мағжанды «Жәжеке» деп атаушы едік,- деп көзіне жас алып біраз әңгіме айтты. Одан соң Благовещенка селосында тұратын Мүслімовтер отбасынан Мағжанның жас кезінде түскен үлкен портреті табылды. 1930 жылдардан бері қарай рамаға салған Лениннің портретінің сыртында қатырма қағаздың орнына теріс қаратып қойып, сақтаған екен.

«Поэзия минуттары» деген рубрикамызда Мағжанның өлеңдерін жиі-жиі бере бастадық. Көбінесе дикторымыз Ләззат Базарбаева / мамандығы актер/ нақышына келтіріп оқитын.

1993 жылы тамыз айында Мағжан Жұмабаевтың 100 жылдығына арналған салтанатты жиналыс және Солтүстік Қазақстан облысының Булаев ауданындағы Сасықкөлдің жағасында үлкен той болды. Ол тойға республиканың түкпір-түкпірінен Мағжанның туыстары, ақын-жазушылар, әншілер келді. Мағжанның өлеңдерін өмір бойы көкірегінде сақтаған, түгелдей жатқа білетін жерлес ағаларымыз - Хамза Абдуллин, Ерік Асқаров, Сәкен Жүнісов, ақындар Рахманқұл Бердібаев, Ғафу Қайырбеков, Сүният Бекенов, Марфуға Айтқожина, зерттеуші Батырхан Дәрімбетовтер еді.

Әлі көз алдымда Ерік Асқаров сахнаға оқтай атылып шығып:

-Асслаумағалейкум, халқым, мен кешігіп қалдым, жаңа ғана самолеттен түстім,- деді де «Батыр Баян» поэмасын жатқа оқып берді.

Сол тойдың басы-қасында бүкіл ұжымымызбен, техникамызбен (ПТВС) бір апта жүрдік. Түгелдей монтаждап облыс жұртшылығының назарына ұсындық.

Үлкен тойды Жылжымалы телевизия станциясымен бейнетаспаға түсіруден біраз тәжірибе жинадық. 1991 жылы Көкшетау облысынан Абылайхан атамyzдың 280 жылдығына арналған үлкен тойды бүкіл республикаға түсіргенбіз. Осы түсірілімдердің басы – қасында жүретін телекино-операторлардың атқаратын рөлі өте зор.

Ағайынды Щербаковтар, А.Мануйлов, В.Василевский, С.Майлин, В.Манылов, А.Горбачев, П.Харченко, А.Потапов, Р.Хамидуллиндер.

Серік Темірғалиұлы Майлин телевидениенің ашылған күнінен бастап 40-жыл еңбек етіп зейнеткерлікке шықты. Өте қарапайым, кішіпейіл, еңбекқор адам. Ең жауапты хабарларды түсіру Серік ағамыздың үлесінде болатын.

Осы жылы бізге бейнекамералар, кассеталар келе бастады. Менің әріптестерім, Баян Баймұқанова, Алмагүл Ысқақова, Ләззат Әбішева, Галина Осиик, Алтын Жетпісова, Айман Есқалиева, Роза Әбжанова бәріміз де аяулы тәтеміз Қалима Дәуітованың, бас режиссеріміз Зинаида Игнатьевна Басаргинаның оқушыларымыз. Өзімізден кейін келген жастардан біз де ақыл кеңесімізді аяған жоқпыз.

Баян Құдайбергенқызы Баймұқанова студент кезінен телестудияның хабарларына атсалысып, облысымызға белгілі акын, журналист Нұрлан Қасымов екеуі «Самал» телебағдарламасының жүргізушілері болды. 3-4 жылдай диктор болып істеді де, кейін режиссерлық жұмысқа ауысты.

Телевидениенің нарыққа бейімделмеген кезінде саяси, ақпараттық және музыкалық «Қызыл-жар» деген бағдарлама жасадық. Жүргізушілері А.Мәукенов пен К.Мұқашева, режиссері - мен. Сол бағдарламамыз өте сәтті болып, көрермендердің көңілінен шықты. Ағаш

шеберлері тақтайдан барабан жасап, жүгіртпе жолға жазатын сөздерімізді бірнеше метр рулон қағазға жазып, оны қолмен бұрап тұрып айналдыратынбыз.

Әрбір жаңа келген адам, бір жаңалық ала келетіні белгілі. Сол жылдары біздің ортамызға жас журналист Жақсыбай Самрат келді. Ол өзінің кезекті бағдарламаларымен қатар ақылы бағдарламар жасай бастады. Туған күн, мерейтойлар 5-6 айлап еңбекақы ала алмай жүрген кезде біз үшін табыс көзі болды.

Құттықтаулардың көбейгені сонша, кейін «Тойға шашу» жеке отау болып бөлініп шықты. Редакторы Нығмет Әбенев өзі де жақсы әнші, көп жылдар бірге қызмет істедік. Жаңа жыл, 8-наурыз т.б. атаулы күндерде 100-150 концерттік бағдарлама берген күндеріміз болды.

Кейін компьютер дәуірі басталды, баяғы бастан кешкен оқиғалар көрген түстей болып ұмытылды. Бәрі де оңайланды, дыбысқа, бейнеқатарға монтаж, титр, субтитр дегендерінді бір-ақ адам орнында отырып жасай береді.

Жер шарының қай түкпірінен қандай ақпарат керек болса, интернеттен аласың, техниканың жетістігі деп осыны айт!

«Елу жылда ел жаңа» деген осы шығар. Осы елу жылдың 25 жылға жуық уақыты – менің осы ұжымда еңбек еткен кезеңім. Қызыққа толы мол жылдар екенін ерекше еске алып отырамын. Осы

салада өткен өміріме өкінбеймін, керісінше тамаша өмір мектебінен өттім, абзал да асыл адамдармен араластым. Олардан үлгі алдым, шыңдалдым, жоғары санаттағы режиссерлік дәрежеге жеттім.

**Елена
Геннадьевна
Пилипцевич**

Старший режиссер ОТРК. Родилась 20 октября 1963 года в городе Петропавловске. В 1992 году окончила Челябинский государственный институт искусств по специальности режиссер театрального коллектива. С 1981 года работает на областном телевидении. Занимала должности работника фильмотеки, помощника режиссера, ассистента режиссера, режиссера, видеомон-тажера. Никогда не жалела о сделанном выборе.

ТВ навсегда

В августе 1981 года я впервые переступила порог Петропавловской студии телевидения. Начинать знакомство с новой работой пришлось с самых азов. Я была принята на должность

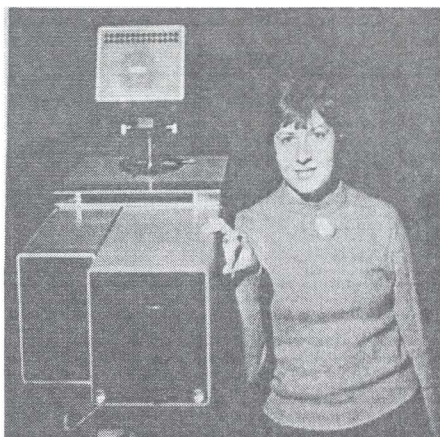
работника фильмотеки. Приходилось ходить в темный, холодный склад, собирать заказанные сюжеты, хранящиеся там, и распределять их по заявкам. Так я познакомилась с такими понятиями как киноплёнка и сюжет.

Следующим этапом моей работы была должность помощника режиссера. В обязанности помощника входило постоянное присутствие в павильоне во время трактов передач, прямого эфира новостей. Нас называли хозяйками павильона. Кроме этого приходилось готовить видеоматериал для эфира, подбирать фотографии, рисунки, просто тематические картинки, которые потом были использованы как видеозарисовки. Иногда приходилось быть ведущей концертов и развлекательных программ. Проработав в должности павильонного помощника режиссера, я поднялась «выше», т.е. стала выдающим эфирным ассистентом. Это уже была работа творческая и интересная. В живом эфире я выдавала выпуски новостей на двух языках, записывала небольшие передачи, приходилось дежурить и на выдаче всего программного блока. Была также интересная работа и на передвижной телевизионной станции /ПТС/. Я неоднократно записывала передачи с выездом в сельские клубы, на фермы и просто на природе. Наверное, именно в это время я и поняла, что телевидение станет для меня основным и любимым делом всей жизни.

В 1992 году успешно окончила Челябинский государственный институт искусств по специальности режиссер театрального коллектива. Но менялось время, в связи с реорганизацией на ТВ мне пришлось освоить еще одну профессию - компьютерщика. Было сложнее, но не менее интересно. Я готовила видеоматериал, необходимый для программы «Новости» и выдавала в живом эфире. Особенно интересно было заниматься изготовлением рекламных роликов для коммерческого канала «СКВ-панорама», в которой вскоре мне пришлось работать в качестве режиссера, а также программного режиссера на выдаче прямой трансляции с регулярными вставками нашей рекламы. Это была хорошая школа, давшая возможность понять все особенности живого эфира и научиться умению концентрировать свое внимание.

Дальше я освоила профессию монтажера. Умение увидеть сюжет в сыром материале, быстро склеить необходимые кадры, соответствующие замыслу журналиста и вовремя подать готовый сюжет в эфир - основная задача монтажера.

Проработав 29 лет на Петропавловском телевидении, освоив почти все творческие специальности, я ни на минуту не пожалела что когда-то пришла сюда и осталась здесь, думаю, навсегда.

**Ирина
Анатолевна
Купина**

Родилась 1 февраля 1966 года в СКО г. Петропавловске. Закончила педагогический институт им. Ушинского, специальность «Русский язык и литература». На областном телевидении работает с 1983 года. Прошла путь от помощника режиссера до режиссера. Участвовала в создании передач «Молодежный телефон», «Ваше мнение» и т.д.

ТВ — это здорово!

Пришла на телевидение в 17 лет, не поступив в университет, думала на год, до следующего поступления, а осталась больше чем на 20 лет. Судьба дала мне возможность познакомиться с волшебным миром, имя которому телевидение. Я прошла все ступени мастерства — от помощника режиссера до режиссера. Училась у мэтров телеви-

дения, не буду называть фамилии потому что боюсь, не хватит книги всех назвать, ведь это был огромный творческий коллектив и все учили нас молодых, это и журналисты, и режиссеры, и операторы и техническая служба. Телевидение это взаимодействие и взаимопонимание всего коллектива. Если в кадре один журналист, то за кадром нас, готовящих передачу, целая команда. И от каждого зависит результат и мнение телезрителей. В 1983 году, когда я переступила порог студии, был черно-белый экран. При мне переходили на цвет. Какое это счастье для нас, праздник! Все волновались, готовились, спорили и искали. И все это ради того, чтобы картинка на экране засияла многоцветьем красок.

А еще было очень много встреч с интересными, знаменитыми людьми. Хорошо помню приезд к нам Калягина, Козаковой, Викторенко. Можно долго вспоминать свой путь в телевидение. Но, кто бы не спросил, почему и как я обязательно скажу: потому что телевидение — это здорово!

**Лязат
Сапаргалиевна
Салыкова**

Накануне 50-летия Северо-Казахстанской телерадиокомпании, коллеги назвали цифру - 18 - лет - стаж моей работы в РТРК «Казахстан». В 90-м году была приглашена на Кокшетауское областное радио. После окончания института работала в районной газете «Вперед» Куйбышевского района Кокшетауской области. 1997 год запомнился, острыми репортажами, и как год объединения Кокшетауской и Северо-Казахстанской областей, где я провела последний для Кокшетауского областного телевидения самый эмоциональный и продолжительный (более 2-х часов) прямой эфир с акимом области В.Гартманом. С тех пор работаю в СК ТРК.

Самое дорогое и ценное для меня в нашей работе – герои моих программ, телеочерков, репортажей, сюжетов. А с 2005 года, в часы досуга пытаюсь на холстах выразить то, что невозможно отобразить техническими средствами.

«Телебайки»

Очепятки

Из текста для информационной программы в рубрике «Криминальная хроника» «...На улице Уалиханова найден труп в БЕССОЗНАТЕЛЬНОМ состоянии»

Телевизионная передача «Время и люди». На титульном листа со сценарием этой передачи напечатано «Врем Я и люди». (Заметила Лариса Чернова).

История, рассказанная старшими коллегами Петропавловской студии телевидения. Это случилось с диктором, назовем ее Айгуль. Спокойная интеллигентная женщина, с мягким характером.

Была зима. Темнело рано. Освещение возле телецентра практически отсутствовало. Переменчивая зимняя погода на этот раз разродилась гололедом. После эфира, а он, как правило, заканчивается поздно, наш уважаемый диктор вышла на улицу. Обремененная думами, чем же заняться дома в первую очередь, Айгуль старалась идти у бровки дороги, чтобы не поскользнуться. Краем глаза заметила, её обходит мужчина, неся в руке полную авоську яиц.

Обогнал. Снова погружение в свои неспешные размышления, и вдруг слышит звук падающего тела. «Надо же упал!» – подумала Айгуль. Подойдя ближе, участливо спросила:

- Вы не ушиблись? Как же вы так... Яйца-то хоть целы?

- Яйца-то целы, а вот ногу, кажется, подвернул...- ответил мужчина.

У него в руках ничего не было. А мужчина с яйцами в авоське как шел, так и шел себе по слабо освещенной дороге...

Вот и к нам на ТВ пришла компьютеризация. Печатные машинки журналистам поменяли на компьютеры. Осваивали их вместе. Молодежь быстрее, люди постарше медленнее.

Нажал случайно кнопку на клавиатуре, и вымученный текст сценария исчез.

- Где он? Что случилось? Этот комп какой-то неправильный! Мне текст надо сдавать, а он его уничтожил! Ну, и что, что на монтаже ждут! Я не буду заново писать!

Всякое бывало. Выражения покруче звучали в кабинетах из-за зависшего компьютера, который никак не реагировал на стук по клавишам журналиста и его коллег, приглашенных на помощь. Но сколько радости потом было и гордости, когда кто-то раньше других вышел на новый уровень игры «Зума» или «Пао-пао». Пока

сисадмин не удалил их по приказу директора. Стали осваивать Интернет. Но это было потом.

А сейчас наш Нуреке, аксакал казахской редакции, хмурый выходит из кабинета. Рука в кармане. Значит, идёт курить.

- Нуреке, что расстроился?

На что, махнув с досадой, отвечает:

- Да, шорт, компьютер опять повесился!

Новости в прямом эфире

Диктор Ерлан сел за стол, подцепил к пиджаку микрофон-петличку. Всё как обычно. Свет включен. Операторы излучают спокойствие - всё готово. Камеры на исходной позиции. Взгляд на монитор. Картинка хорошая. Ну, всё поехали... В унисон его мыслям, тут же в динамике павильона звучит голос режиссера: - «Мы в прямом эфире. Всё хорошо. Ерлан, удачного эфира». Открывает папку... и вдруг видит, что это не его тексты новостей на русском, а другие - на казахском языке. Уже звучит музыка, и он в кадре. На автопилоте Ерлан произносит привычные слова приветствия которые в день по несколько раз озвучивает перед камерами, открывает программу новостей и объявляет анонс. Затем режиссер запускает в эфир 30-секундную запись анонса информационного выпуска. В это время Ерлан стремительно скидывает пиджак с приколотым

микрофоном и пулей проносится мимо ошалевших операторов из студийного павильона через коридор в свой кабинет. Схватив нужную папку со стола, Ерлан мигом преодолел обратный путь. Быстро накинул пиджак с микрофоном, и, на одном дыхании, прочитал текст для первого видеосюжета. Как только сюжет запустили в эфир, он упал на стол, стал шумно и глубоко дышать. Отдышался, и смог внятно ответить на немой вопрос операторов, куда же его носило...

Как в кино

Весна в разгаре. Много солнца. Молодые ростки окрашивают всё вокруг в изумительные краски. Настроение замечательное. Мы в творческой командировке в одном из дальних районов. Мы - это водитель Пранас, корреспондент немецкой редакции Мария, телеоператор Сабыр и я. День был насыщенным. Удачные встречи, хорошие интервью. Ничто не омрачало нашего радужного настроения. Время переезда из одной деревни в другую мы заполняли анекдотами, веселыми историями, много смеялись. Солнце уже близко к горизонту. Мы выезжаем на главную автотрассу и движемся в сторону райцентра. Дорога пустынна. В салоне тишина, уже сказывалась усталость. Мы молча созерцаем картину за окном, как вечерние лучи

медленно на всё накладывают золотые краски. Вдруг слева раздаётся шум стремительно обогнавшей нас «Волги». Отъехав на приличное расстояние, машина остановилась. Одновременно открылись четыре двери, вышли мужчины в черных костюмах. «Как в кино...» - мелькнула мысль.- Пранас, доставай обрез, это рэкет! – нарушая молчание, говорю водителю. После минутной паузы, не меняя выражения лица, Пранас жестом, показывая на сидевшего сзади оператора, говорит:- «Обрез» не у меня, у Сабыра!

Последовала уже не минутная, а двух-трёх минутная пауза и в салоне одновременно взорвался и долго звучал смех четырех – ухающий, кашляющий, рыдающий и повизгивающий.

Один из самых больших районов области встречает нового акима области. Недалеко от границы у кромки зернового поля собираются группами журналисты, руководители, специалисты сельского хозяйства из области и района. Время уборки нового урожая. Все ждут приезда акима. Пшеница в поле не ахти, есть и лучше поля. Почему именно здесь первая остановка нового главы региона? Обычно показывают лучшее... Комбайны «Нью Холланд» напрямую ведут уборку и обмолот зерна. Такой марки

зерноуборочная техника есть только в хозяйстве села, назовем его Красное. У директора товарищества, хозяина комбайнов, спрашиваю:

- Ваше поле?

- Нет.

- А почему ваши комбайны?

Небольшая заминка. Покраснел. Врать не умеет. С улыбкой отвечает:

- Ну... Мы ведем свал зерновых. Соседи попросили, вот и дал им под прямое комбайнирование на два дня...

Тут подъехал кортеж автомобилей. Суровый и чем-то недовольный первый руководитель области подходит к кромке поля, рядом с ним управляющий.

- Чьи комбайны? – грозно спрашивает аким управляющего.

- К..канадские...- растерянно отвечает он, видимо врать не умеет, что не его, а соседская техника.

- Я у тебя спрашиваю: чьи комбайны? – глядя в упор, вновь сурово обращается аким, скрестив руки на груди.

Тут быстро нарисовался рядышком аким района, взял на себя инициативу и затараторил: - Это их комбайны! У них ещё есть и Джон Диры, Кейсы, Клаасы...

В прямом эфире

Что происходит с людьми, как только входят в свет софитов, садятся перед микрофоном и камерами? Ступор, амнезия, внутренняя борьба со страхом и беспокойство: как выгляжу? Вдруг, скажу что-то не то, что надо...Если забуду правильные и нужные слова? Сложная криминальная ситуация 90-х. Участились квартирные кражи. Обязали полицейских выступить по телевидению. Предупредить, так сказать, провести профилактические беседы. В прямом эфире участвует сотрудник охранной службы УВД. Оператор студии совершил ошибку, когда без разъяснений, махнув в сторону камеры, сказал:

- Вот это ваша камера. Смотрите сюда.

Не учел, что люди то в погонах привыкли следовать приказам. Сказано смотреть сюда, смотрят, не повернут головы - качан... Диалог не получается. Мои вопросы собеседник слушает, не сводя глаз с камеры и не поворачивая головы. Я же и в глаза старалась ему заглянуть, жестикулировала, только чтобы взглянул на меня. Бесполезно. Изредка косо стрельнет глазами на меня и опять в камеру. Прочитал инструкцию и о мерах, которые необходимо предпринять гражданам, чтобы в их квартиры не проникли воры. В студии прозвучал телефонный звонок телезрителя:

- В недостроенном доме есть телефон, но электричества нет. Могу ли я установить сигнализацию?

Мой герой в ступоре. Стараюсь помочь ему, подвожу его к тому, что только что прочитал.... «если есть телефонная линия, то можно и сигнализацию установить». Бесполезно. За 30 минут эфира вдруг оглянулся на меня и тихо спрашивает:

- А почему там нет света?

**Елена
Юрьевна Горбань
(Малюкова)**

Родилась 17 мая 1970 года в Петропавловске Северо-Казахстанской области. В 1987 году закончила СШ № 2 г. Петропавловска. В 1988 году поступила в Петропавловский педагогический институт на историко-филологический факультет, специальность «Русский язык и литература». Будучи студенткой пришла на работу в Петропавловскую студию телевидения в редакцию радиопрограмм.

Путь к зрителю - не только розы...

Я родилась на Петропавловской студии телевидения, можно сказать. Под дикторский стол пешком ходила. В прямом смысле этого слова. Диктором тогда была моя мама - Малюкова

Валентина Григорьевна. Диктор высшей категории, первый диктор студии. Наверное - не вопрос, почему я здесь? Дальше можно было и не продолжать. Однако у меня был свой путь.

За 15 лет работы на Петропавловской студии телевидения, а ныне - СКОФ АО «РТРК» «Казахстан», количество телепрограмм, которые я вела и была автором уже стерлось в памяти. Я вообще на цифры внимания не обращаю. Первой телевизионной программой была «Закон, право, мы». Полукриминальная, полузаконная - так в шутку я ее называла. Адрес одной из программ – зона строго режима, известная как Жаман-сопка. На Жаман мы отправились вместе с Мاديной Балгашуковой, пресс-секретарем ДВД. Жуткое впечатление. Помню интервью с осужденным на пожизненное заключение за жестокое убийство. До сих пор в памяти бездонные голубые глаза этого зека.

Я автор передач «Официальное лицо», «Неслучайные встречи», «Радуга», «Звезды Приишимья». Были и дикторство, новостные сюжеты. Работали мы тогда с 9 утра до 9 вечера. Вечером дикторство, а рано утром съемки передачи. Домой приходишь, как «выжатый лимон». Но когда тебе 25 - работать хочется круглые сутки. Жаль нынешняя молодежь другая. Я не пишу: плохая. Это просто другое поколение. В другом временном пространстве.

Как-то задумали с оператором Ержаном Калиевым снять передачу о танцорах в режиме онлайн. Все в движении. Танцоры же постоянно в движении! Решили проявить инициативу. Но, как известно инициатива...

Первой ведущей и автором утренней информационно-развлекательной программы «Салем, Кызылжар!» опять довелось быть мне. Очень забавно будить народ по утрам и желать всем хорошего настроения на весь день.

Была я и ведущей телемарафонов. Три часа в прямом эфире. Особый кайф. После этого чувствуешь себя, как космонавт после приземления. Хотя не была в космосе. И так, после каждого прямого эфира, ведущей которого я и сейчас являюсь. А телевидение для меня так и осталось небом, космосом- не до конца еще изведанным. Бескрайним. И до конца непостижимым.

Особая тема — коллеги. Те, с которыми посчастливилось вместе творить. Перечислить всех - и этой книги не хватит. «Иных уж нет, а те - далече» - сказал классик. Вместе мы были большой, дружной, творческой семьей.

На телевидении, на мой взгляд, неважно, кто ты — корреспондент, диктор, ведущий, оператор или режиссер. Главное быть творческой личностью. Я бы сказала харизматичной. И тогда тебя телезритель запомнит и кнопку не переключит на другой канал. Особенно приятно,

когда телезрители тебе говорят: «Спасибо!». Значит, ты не случайно тут оказался.

Люди творческие — они эмоциональны. Зачастую голос — громкий смех - оглушительный, мимика - живая. Глаза горят. Кажется, не совсем нормальные для окружающих. Уверяю - для телевизионщиков это и есть норма. Тихих и спокойных творческих личностей, наверное, не бывает.

**Айсулу
Жакупова**

Родилась 3-го сентября 1976 года. Национальность - казашка. Образование высшее-музыкальное. Воспитываю двоих детей, Мне нравится работать над музыкальными передачами, разработкой сюжета на музыкальные клипы.

Асель Аманжолова

Родилась 23 июня 1980г. в селе Октябрьское района Шал акына СКО. Образование: колледж ИТВТ при КарГТУ, Кокшетауский экономический университет. Работала видеомонтажером, дизайнером рекламных роликов, в данный момент – бухгалтером на ТВ. Люблю замечать интересное в природе, жизни, потом передавать это в стих

**Баян
Дулатқызы
Қалиева**

Мен, Қалиева Баян Дулатқызы, 1981 жылы тамыздың 27-сі күні дүниеге келдім. Отбасындағы үш баланың ең үлкенімін. Қазір тұрмыстамын, кішкентай қызым бар. Жолдасыммен осы «Қазақстан-Петропавл» телеарнасында таныстым.

Мамандығым бойынша қаржыгермін. Телевидение әлеміне келгенге дейін ол жерде қызмет ету туралы ой менің үш ұйықтасам да түсіме кірмеген еді. Бірақ тағдырдың жазуымен 8 жыл бұрын осы «Қазақстан-Петропавл» телеарнасына жолым түсті. Осы уақыт бойы «Жаңалықтар» бағдарламасында дикторым. Одан басқа «Өнерпаз болсаң», «Денсаулық» хабарларының редакторы болдым. Бүгінгі күні қыз-келіншектерге арналған «Айғаным» тележурналы және ақпараттық-сараптамалық «Оқиғалар ортасында» бағдарламасының редакторымын.

Алдағы уақыттағы мақсатым – телевиде-

ниенің, атап айтқанда, режиссерліктің қыр-сырын
меңгеріп, білікті маман болу.

Бос уақытымда отбасыммен бірге демалғанды,
кітап оқығанды, музыка тыңдағанды ұнатамын.

Ербақыт Амантайұлы

1984 жылы Моңғолия Республикасының қазақ көп шоғырланған Баян-Өлгий аймағында дүниеге келген. 1993 жылы отбасымен бірге тарихи Отанына қоныс аударған болатын. Тайынша ауданына қарасты Кантемир ауылында 11 жылдық мектепті үздік бітірген ол 2003 жылы академик Манаш Қозыбаев атындағы СҚМУ-ға журналистка мамандығы бойынша оқуға түсті. 2004 жылдан бастап, 2008 жылға дейін «Қазақстан-Петропавл» телеарнасында қызмет істеді. «Станция-2030», «Ел мұраты», «Оқиғалар ортасында» атты циклдық бағдарламаларды жүргізді. «Біздің қаланың көшелері» атты авторлық туындысы өлкетанушылар үшін де, қарапайым қала тұрғындарына да қызықты бағдарламалар қатарынан саналады. Ол

қарапайым тілшіден, жаңалықтар бөлімінің редакторы қызметіне дейін көтерілді.

Ербақыт бүгінде республикалық «Алаш айнасы» апталық газетінің облысымыздағы меншікті тілшісі. Қоғамдағы өзекті проблемаларды көтерген мақалалары басқа да белді басылымдарда үзбей шығып тұрады.

**Самат
Есмағиұлы
Шаймерденов**

1976 жылдың 23 қазанында Солтүстік Қазақстан облысы, Жамбыл ауданы, Амангелді ауылында дүниеге келген. 1983-ші жылы Амангелді 8 жылдық мектебінің 1-сыныбына қабылданып, 9-10 сыныптарды Алматы облысы Жамбыл ауданындағы №2 Қарғалы орта мектебінде тамамдаған. 1997-жылы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия мемлекеттік университетінің журналистика факультетіне түсіп, оны 2001-жылы журналист мамандығы бойынша аяқтап шыққан. Еңбек жолын 2001-2003 жылдар аралығында «Астана» телеарнасының жаңалықтар бөлімінде журналист болып бастаған. 2003 жылдан «Қазақстан» РТРК АҚ Солтүстік Қазақстан облыстық телерадиокомпаниясында редактор, аға редактор қызметін атқарды. «Жеңімпаз бол!», «Көненің көзі» хабарларының авторы, әрі жүргізушісі болған.

Сағындық Сәбитұлы Мауғазин

1980 жылдың 4 қазанында Шал ақын ауданында, ерке Есілдің жағасындағы Бірлік ауылында дүниге келіппін. Атам мен әжемнің қанаттыға қақтырмай, тұмсықтыға шоқыттырмай өсіргендіген тым ерке болдым. Ағайын туысқа дегенімді істетіп ештеңеден қағажу көрмедім. Бұл менің қазіргі ашық мінезімнің қалыптасуына бірден бір себепкер болды деп ойлаймын. Жастайымнан кітап оқуға құмар болдым. Әдеби шығармаларды оқып ап, сондағы кейіпкерлердің орнына өзімді қойып қиялға берілгенді ұнататынымын. Атқа салт мініп Есілдің бойын аралайтынмын. Әлі есімде, бір күні атаммен шабындыққа барғанда аққулардың билегенін көрдім. Сол көріністі ешқашан ұмыта алмаспын сірә. Бұдан асқан сұлулық бола қоймас деп ойлаймын. Ауылымыз таза қазақ ауылы болғандықтан қазақы болып өстім. Бала күнімнен табиғатты сүйемін. Әсіресе жаз айлары ауылға барып дем алғанды қалаймын.

Мен үшін ең маңыздысы жақындарымның көңілінен шығу. Біреуге жамандық істесең алдыңнан шығатынын естен шығармаймын. Сондықтан да болар достарым өте көп. Өзім де көпшілімін.

**Руслан
Тұрғынбайұлы
Жангулин**

1986 жылы мамырдың 5-ші жұлдызында Солтүстік Қазақстан облысы, Мағжан Жұмабаев ауданына қарасты Байшілік ауылында дүниеге келген.

2003 жылы Қожаберген жырау атындағы № 6 қазақ орта мектебін үздік тәмамдаған. 2003-2007 жылдар аралығында академик Манап Қозыбаев атындағы СҚМУ-де журналистика мамандығы бойынша жоғары білім алды. «Қазақстан-Петропавл» телерадиокомпаниясының редакторы болды. Қазір Петропавл жоғары әскери училищесінде қызмет істейді. Бірнеше облыстық, республикалық көркем сөз оқу шеберлерінің, ақындар мұшайраларының лауреаты, дипломанты.

**Индира
Жылқайдарова**

1985 жылдың 19-ыншы тамызында Шал ақын ауданының Ақсу ауылында туған. Оқушы кезінде Семейде өткен республикалық Абай–Шәкәрім оқуларына (ақынға өз туындысын арнаудан) қатысып, жүлделі орындарға ие болды. Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетінің қазақ фиологиясы кафедрасына қарасты журналистика бөлімін бітірді. 2002-2003 жылдары «Парасат» студенттер телестудиясында жұмыс істеді. 2005 - 2008 жылдары облыстық «Қазақстан-Петропавл» теле-радиокомпаниясының тілшісі қызметін атқарды.

**Эльвира
Найманбаева**

Родилась в г. Алмалык, что возле Ташкента (Узбекистан) 1 января 1986 года (может это как-то повлияло на мою судьбу? - спасибо, мама).

В шесть лет пошла в первый класс. В 2003 году окончила Булаевскую среднюю школу /даже с отличием/. 4 года отмотала на скамье студенческой СКГУ (отделение журналистики — и здесь даже с отличием). С июля 2007 -го тружусь на должности редактора-ведущего.

По студенчеству в ноябре 2006-го - участница и дипломантка международного конкурса творческой молодежи «Шабит» в номинации «Журналистика» за серию сюжетов студенческой студии «Парасат».

Эльвира Найманбаева за кадром...

В журналистику пришла случайно, скорее - вопреки. Как идут на психолога, чтобы побороть свои какие-то комплексы. Сразу же на подготовительных курсах поняла: оказывается никакого представления о профессии не имела. Сегодня не имею представления — чем еще смогла бы заниматься. Работу на студии предложили, после окончания учебы (проходила здесь практику).

Областная школа ТВ хороша универсальностью. Корреспондент, ведущий, диктор. Новости, передачи, прямой эфир, сюжеты, спецрепы. Без выходных и праздников. Все время в ней — работе, которую обожаешь как и прежде, зачастую не понятно за что. Однолюб. Понимаешь, что это какая-то болезнь, при чем с окончанием — мания. Жизнь разделилась на до и после. Никогда не планируешь, все равно не знаешь как день обернется, где окажешься. Уже не можешь спокойно смотреть кино — видишь монтаж, интересные режиссерские ходы, чувствуешь особую музыкальную нагрузку. При этом мечтаешь, стать чуточку нормальным - сходить в театр, на концерт, футбол и т. д. ПРОСТО. Терпеть не можешь праздники, народные гуляния и прочее скопление огромного

количества людей. Все равно, какой бы ни был красный день календаря, время года (по закону подлости) - холодно, (обязательно - голодно) сыро, дождь и проч. «праздничный» набор. Всеобщее веселье и ты тут пристаешь. Со временем выработалась какая-то социофобия. Часто незнающие обвиняют в хладнокровности, где-то высокомерии. Просто ненужных не подпускаешь, четко градируешь, кто и что тебе интересно, а на что просто нет места в черепной коробке и в закромах души. Иногда так хочется тишины, особенно в пятницу вечером, а нет — «ты же журналист!», - восклицают, и что теперь — развлекать, болтать без умолку? Ненавижу тосты за столом, когда все заглядывают тебе в рот и ждут чего-то гениального, а ты просто не можешь — банальности; только от сердца, простите, а если человека плохо знаешь или впервые видишь?

Словоблудие, красивые сочетания и прочее приводят в щенячий восторг, упрекают — заморачиваешься на мелочах, пытаешься увидеть смысл там, где его нет. Да, иначе просто не могу работать. Спорю сама собой очень часто, не потерять бы суть, заворачивая в простом сюжете, красивые (на твой взгляд) словесные обороты. Недавно коллеги упрекнули в излишней лиричности и многословии. Но успокоили, да нет, впрочем, это твой стиль. Очень надеюсь, что он

все же есть. Чтоб где-то, когда-то... может даже подражали. Мне просто хочется чтобы каждый сюжет, даже самый обыкновенный, был «живой» и в нем — пусть и не долго - герои ЖИЛИ.

Фразы, которые остались в памяти (из текстов или жизни)

- Каждый день календаря может быть если не красным, то прекрасным.

- Красота страшная сила-стать страшно красивыми в наших силах

-Нет операторов, нет проблем /про отсутствие операторов и вынужденное безделье/

-Есть такая профессия с дельным видом по студии ходить.

-Если некуда ходить, надо замуж выходить.

-Держите руку на «Пульсе Петропавловска» - сердце любимого города бьется благодаря вам /Слоган передачи «Пульс Петропавловска»/

**Акерке
Ерболат**

Қаншама қарагөз қыздарымыз бен жігіттеріміздің өмірі қыршындай үзілген сонау бір 1986-ншы жылы Алматы қаласында қазан айының он бірінші жұлдызында дүниеге келген мен -- Акерке. Ата-анам маған Іңкәр деп есім қойған екен. Отбасындағы алғашқы немере болғандықтан, қазақтың ескі салтымен атаммен әжемнің қолына береді. Ал, әжем еркелетіп, есімімді Акерке деп қояды. Міне, содан бері Арқаның кербез сұлу Көкшетау қаласында тұрып келемін. Төрт жылдан бері оқу қуып, Қызылжар қаласында "журналистика" мамандығы бойынша білім алдым. Сонымен қатар «Қазақстан-Петропавл" телеарнасында жұмыс істедім. Мінезіме келсек, ақжарқын, ақкөңіл жанмын. Бірақ, егер бір адамға көңілім қатты қалса, өмірі кешіре алмайтын жаман қасиетім де бар. Біздің мамандықта адамдармен тез тіл табысып, қарым-қатынас жасап, ақпарат алмасу негізгі міндеттердің бірі ғой, сол себепті де, көп адаммен

араласуға тырысамын. Арманым – шаңырағы шайқалмайтын, керегесі берік, мықты отбасын құрып, 5-6 баланың анасы болу. Қысқасы, еліміздің демографиялық жағдайын жақсартуға үлесімді қосу!

Сиқырлы телевизия әлемі

Жалпы менің журналистикаға келуім кездейсоқтық емес. Бұл балалық арман! Ойын қуған басқа бүлдіршіндерден өзгешелігім маған теледидардан жаңалықтар көру қызықтырақ болатын. Сондағы мені қызықтыратыны - болып жатқан оқиға емес, жүргізушілер еді. Сөйлеген сөздері, киген киімдері, шаш үлгілері осының барлығы мені қатты тартатын. Міне, сол кезден бастап жүргізуші боламын деген арман жетелеп 11 сыныпты бітірісімен-ақ ойланбастан, журналистикаға баратынымды білдім. Манаш Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан Мемлекеттік университеті түлектерге есінгін айқара ашты. Бірінші курсты тамамдап, жазғы тәжірибеден өтуге облыстық телеарнаға келдім.

Кейін екінші курста оқып жүргенімде сол кезде «Айгөлек» атты бүлдіршіндерге арналған бағдарламаның редакторы Қабыкеева Акерке есімді журналист студенттерді осы бағдарламаны жүргізуге, ұйымдастыруға тартты. Мінеки, дәл осы жерде бағым жанып, бағдарлама маған

бұйырып «Айгөлекті» түсіре бастадым. Арнаның сол кездегі директоры Кәрібай Иманжанұлы жылы шыраймен жұмысқа қабыл алды. Сол кездегі менің қуанышымды сөзбен жеткізу мүмкін емес еді. Менімен бірге қызмет атқарған барша журналисттерге, режиссер, операторларға жалпы барша әріптестеріме шын көңілден алғысымды айтамын. Журналистика саласының қыр-сырын түсіндіріп, білмегеніндіі үйретіп, білгеніңе қуанып жүрген аға - апаларыма мың да бір рахмет! Егер сол кездегі басымнан өткен қызықты оқиғаның бірін еске алсам, түскі жаңалықтарды жүргізуші едім. Оқу мен жұмысты қатар алып жүру оңай емес болатын. Бір күні сабақтан шыға салып, асығып жұмысқа келе сала шашымды жөндеп, киініп енді жаңалықтарды жүргізуге студияға кіргем, музыка ойнап, хабар басталып кетті. Ал мен болсам микрофон тағуға ұмытып кетіппін. Мінеки, осылай бір сюжеттің подводкасында даусым жоқ, тек аузым ғана жыбырлап отырғаны бар.

Қазіргі таңда мен «Қазақстан-Көкшетау» телеарнасының редактор-жүргізушісімін. Жан тәніммен беріліп жұмыс істегеніммен де, Қызылжарда қызмет еткен жылдар мәңгілік есімде қалмақ.

**Нурсулу
Балтаевна
Аубакирова**

Окончила Северо-Казахстанский государственный университет, отделение «Журналистика». Второе высшее образование (юридическое). Трудовую деятельность начала в районной газете «Маяк». После работала в пресс-службе областного филиала партии «Отан» (по старому названию). С 2005 года корреспондент областного телеканала «Казахстан-Петропавл». Имеет грамоты за участие в музыкально-творческих конкурсах и спортивных соревнованиях. В свободное от работы время любит писать стихи и рассказы (для себя). Предпочитает танцы, караоке, тренажерный зал.

Жизненное кредо: завтра будет еще лучше.

**Венера
Орынбайқызы
Мұстафина**

1985 жылы Солтүстік Қазақстан облысы Жамбыл ауданының Толыбай ауылында дүниеге келдім. Ата — анамның тұңғыш қызымын. Оқу ордасының табалдырығын 7 жасымда аттадым. Благовещенка орта мектебін тәмадағаннан соң, М.Қозыбаев атындағы СҚМУ «журналистика» мамандығы бойынша тегін білім алу «жолдамасын» иелендім. Қызметтік жолым студенттік кезден басталды. Көгілдір экранға алғаш рет «Петропавл тынысы» хабарымен шықтым. 2 жыл бойы көрерменнің назарына ұсынылған бағдарлама кейін жабылды. Бүгінде әскери-патриоттық «Сарбаз», апталық-сараптамалық «Оқиғалар ортасында» бағдарламаларының авторы әрі жүргізушісімін. Телеарнаға орналасқаннан бері жаңалықтар бағдарламасын жүргізіп келемін.

Гайһар Ақанғалиқызы Мұқатаева

Мен 1986 жылы аптап ыстық шілденің 4-де Алатаудың баурайындағы Жансүгіров елді мекенінде дүниеге келдім. Отбасындағы 5 баланың кенжесімін. Мәдениет пен білімнің қайнар көзі саналатын бас қаламыз – Алматыда бой түзеп, оқуымды тамамдадым. Одан кейін Солтүстік Қазақстан облысының Петропавл қаласына бет алдым. 2007 жылы Академик Манаш Қозыбаев атындағы СҚМУ-нің «Журналистика» бөлімін сәтті аяқтағаннан кейін, жолым болып жергілікті «Қаза-стан-Петропавл» арнасына редактор қызметіне орналастым. Біздің жұмыста ең бастысы – оқу мен жұмыс қатар жүруі тиіс. Ал мен студенттік жылдары жұмыс істеген жан емеспін. Сондықтан, ақпараттар қызметінің қыры мен сырын толықтай меңгеруге тура келді. Кей кездері мамандық таңдауда жаңылысып қалдым ба деген ойлар да келетін. Құдайға шүкір, қазір бәрі ойдағыдай. Жаңылмайтын жақ, сүрінбейтін тұяқ болмайды. Ендігі мақсатым – өз ісімнің жақсы маманы атану.

**Диана
Құлмағанбетова**

Мен 1989 жылы наурыздың 27-сі күні Есіл ауданы, Бұлақ ауылында дүниеге келдім. Отбасымдағы екі баланың үлкенімін. Оқу мен жұмыс тізгінін қатар ұстаған жандардың бірімін. Мамандығым – қазақ тілі және әдебиеті пәнінің мұғалімі. М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университетіні тамамдадым. «Қазақстан – Петропавл» арнасында 2008 жылдың қазан айынан бастап жұмыс істеймін. Алғашқы уақытта «Ақ тілек» сазды-құттықтау бағдарламасының авторы, әрі жүргізушісі болып қызмет еттім. Қазір «Ақпарат» жаңалықтар бағдарламасына сюжеттер жасаймын және балаларға арналған «Айгөлек» хабарының редакторымын.

Мен әріптестеріме қарағанда журналист болуды армандаған емеспін, тіптібұлай болады

деп ешқашан да ойламағанмын. Дегенмен, бұған қарамастан өзімнің ісімді сүйемін және сюжеттерді дайындаған кезде де, бағдарламаларды жасаған уақытта да бар күшімді салып, жұмысты 100 пайыз сапалы орындауға тырысамын. Себебі бұл шығармашылықты талап ететін мамандық, ал мен бала кезімнен шығармашылыққа, өнерге жақын іспен айналысқанды ұнатамын.

Мектеп қабырғасында жүрген уақытта бейнелеу өнері лицейінде оқыған болатынмын. Жұмыс пен оқудан қолым босай қалса, сурет салумен уақытымды өткіземін. «J&D» дуэтінің солистімін. Облыс, қала деңгейінде өтетін концерттік шараларда ән шырқап, өз өнерімді ортаға салып жүрмін.

Мен әрдайым ізденіс үстінде жүремін. Ал өмірдегі басты ұстанымым -тек қана алға ұмтылу!

**Алёна
Анатолевна
Герасимова**

Мен 1988 жылы сәуірдің 13-і күні Солтүстік Қазақстан облысы, Есіл ауданының Оседлое ауылында дүниеге келдім. Ата-анамның кенже қызымын.

Мектепте оқып жүрген кезімде журналист болуды армандайтынмын. Ал оқуға түсер кезде мемлекеттік тілді үйрену мен балалық арманымды орындау жөнінде екіойлы болдым. 2009 жылы СҚМУ-ін «Қазақ тілі және әдебиеті» пәнінің мұғалімі мамандығы бойынша тамамдадым. Қазір облыстық «Қазақстан-Петропавл» телеарнасында еңбек етемін. Екі тілде шығатын «Ақ тілек» саздықұттықтау бағдарламасының жүргізушісімін. Мәтінді өзім жазамын. Ештеңе істемеген адам ғана қателеспейді деген қағиданы ұстанамын. Өйткені, әр адам өз қатесіне қарап дұрысталады. Бос уақытымда спортпен, спорттық-бал билерімен айналысамын. Тілдерді үйренемін. Өлең мен әңгімелер жазамын.

Казахстан

Казахстан — страна моя родная,
Красотой души искришься ты.
И тебя я смело воспевая,
Исполняю детские мечты.
Ты во мне горишь не угасая,
Манишь лаской и теплом своим;
И сердца с надеждой зажигаю,
В дальний путь даёшь пробиться им.
Для тебя все тяготы, невзгоды,
Пролетят несметной чередой.
День за днем пройдут, промчатся годы.
Не успеешь крикнуть им «Постой!»
Казахстан, страна моя родная,
Ты дороже родины любой.
И свою я жизнь представляю,
Только для тебя и лишь с тобой!

**Марина
Игоревна
Дюркич**

В 1982 году закончила Петропавловское музыкальное училище, оркестровое отделение. В 1985 году пришла на областной теле радиоканал, на должность ассистента звукорежиссера

Родные лица, родные стены...

На Северо-Казахстанскую областную телестудию я пришла работать в 1985 году. По образованию я музыкант, закончила Петропавловское музыкальное училище. На студии работали 4 звукорежиссёра и 2 ассистента звукорежиссёра – всего 6 человек. Команда отборная, профессиональная. Вещание велось на двух языках: русском и казахском. Работали мы в самых разных жанрах: транслировали телеспектакли, телемосты, новостные программы и программы для детей, и даже концерты на открытых площадках города. Для таких

мероприятий студия использовала ПТВС – огромный автобус с аппаратурой.

Звукорежиссёром работать интересно: каждый день имеешь дело с творческими людьми – артистами, певцами, политиками. Чувствуешь пульс культурной жизни страны. Вначале моей карьеры работа была не такой, как сейчас. Звукорежиссёры работали в двух кабинетах, в которых стояли огромные магнитофоны – МЭЗы. Там постоянно шёл монтаж фонограмм и прослушивание музыки для передач – долгая и кропотливая работа. У студии была огромная фонотека – тысячи метров магнитных плёнок! Сейчас их заменили на электронные носители, что сильно упрощает работу.

В кризисные 90-е студии пришлось нелегко. Многие ушли работать на другие телеканалы или уехали в другие города. Я не стала исключением: с 2000 по 2009 год я работала на Русском радио, радио Европа+ и радио НС. В 2009 году я вернулась на родную студию, чему очень рада. Родные лица, родные стены... Каждый день похож на праздник. Студия – это маленький мир, созданный, чтобы делать жизнь нашего города и области ярче и интереснее.

Гульмира Жанзакова

Сентября 1986 года в Петропавловске. В детстве мечтала стать певицей, т.к. училась с первого класса в музыкальной школе, педагоги вокала также прогнозировали профессию вокального исполнителя. Но кроме пения я увлекалась стихами. В 8 классе впервые опубликовала свои стихи в школьной газете, после - областной. Являясь, музыкантом, попыталась дать своим стихам новую жизнь, так сказать, крылья, написав к ним мелодию. Так родилась моя первая песня «Невеста», клип на которую был снят на канале «Казахстан Петропавл». Окончив школу, я уже четко знала, что буду журналистом. Хотя мама мечтала, чтоб я продолжила ее дело — вокального исполнителя, кстати моя мама была солисткой вокально-инструментального ансамбля «Кызыл-жар», именно благодаря ей, я и поступила в музыкальную школу. Папа, наверно, рассуждал реалистически, представляя меня специалистом

юридической либо экономической профессии. И, несмотря на некоторые разногласия и где-то даже запреты родителей, я настояла на своем и поступила на филологический факультет по специальности журналистика. Однако и музыку оставить не смогла. Ведь недаром говорят, что человек, однажды побывавший на сцене, не вернуться туда уже не сможет. Учась на 3 курсе университета, я поступила на грант по специальности «Сольное пение». В 2008 году окончив университет, мечтала уехать в южную столицу Республики — один из красивейших городов Казахстана — город Алматы. Однако по стечению некоторых обстоятельств осталась в Петропавловске. После пришла на телеканал «Казахстан Петропавл», где прошла хорошую школу, работая с настоящими профессионалами и фанатами своего дела. На сегодняшний день я являюсь ведущей утренней информационно-развлекательной программы «Салем, Кызылжар!», а также корреспондентом информационной программы «Акпарат». Очень люблю свою работу и получаю колоссальное удовольствие, пожиная плоды своих трудов.

**Динара
Сакеновна
Аманжолова**

Родилась 15 марта в 1988 году, в семье интеллегентов и трудоголиков. Еще с детства я начала писать стихи, увлекаться спортом. Закончила школу и поступила в ГТК на налоговое дело (казахское отделение) удивительно то, что казахский я не знала, заканчивала я же русскую школу. В 2006 году выпустилась и уехала в город Караганду. Там работала в Рекламном агентстве, менеджером по рекламе. Город конечно прелесть, большой и с перспективами, но уж очень он шумный да и люди в нем не такие как здесь. Мое сердце стало тосковать о родном Петропавловске и в 2007 я вернулась.

О работе журналиста я даже и не думала. С детства очень любила животных и спорт, мечтала стать жокеем. Но люблю все новое и спонтанное, у меня все не как у всех. Вот и журналистом я стала благодаря случаю, как говорится повезло – счастливый случай. Люблю писать стихи, сказки,

я вообще люблю все что напоминает о детстве. Свой первый стих я написала в пять лет, мама до сих пор его хранит. А случилось это после того как я прочла сборник Валентины Сусловой.

Первый мой сюжет назывался "Аэропорт"- этого я никогда не забуду. Первый день стажировки, нулевое представление о том, что нужно делать и в душе было, состояние похожее на панику, что мне не свойственно. А потом первый раз начитка, и свой голос по телевизору. Признаюсь честно мне ужасно не понравилось. Но мне помог справиться коллектив. Эти люди потом стали друзьями. За что я очень их люблю.

Что для меня имеет значение в человеке — уважаю людей слова, и сама стараюсь не плошать, чувство уважения к старшим и вообще воспитанность. Чувство верности и преданности дружбе, ведь это слово для меня не просто пустой звук.

Мои минусы и плюсы, не мне о них говорить. Если человек или что-либо мне не нравится это будет замечено. Но это порой заменяется, ответственностью, не лицемерием, преданностью и если выполняемая работа мне нравится я ее сделаю основательно от А до Я.

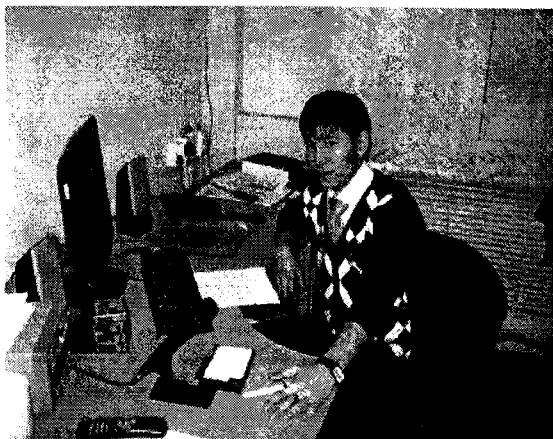
Мое кредо «Завтра наступит новый день, и все будет лучше чем вчера».

Я вообще по жизни ОПТИМИСТ. И другим советую не тратить нервы зря. Работа хоть и нервная, зато сколько от нее пользы и положительного заряда!!!

**Жандос
Николайұлы
Наурызбаев**

1990 жылдың 12-ші желтоқсанында Солтүстік Қазақстан облысы, Тимирязев ауданының Жарқын ауылында дүниеге келген. Қызылжардағы Қожаберген жырау атындағы №6 қазақ орта мектебінің түлегі. Қазір Академик М. Қозыбаев атындағы Солтүстік Қазақстан мемлекеттік университеті «Тіл және әдебиет» институтының журналистика факультетінде оқиды. Бос уақытында әр түрлі әдеби кітаптар оқып, спортпен шұғылданғанды ұнатады. Облыстық «Қазақстан – Петропавл» телеарнасында тәжірибеден өтіп, 2008 жылдың бірінші қазанынан редактор болып қабылданды. Қазір «Сәлем, Қызылжар!» ақпараттық – көңілашар бағдарламасын жүргізушісі. Қазақстан Журналистер одағының мүшесі.

**Самат
Жақыпов**

1990-жылы Шал акын ауданындағы Балуан ауылында дүниеге келдім. 1997-2005 жылдар аралығында аталмыш ауылдағы 9 жылдық мектепте оқыдым. Ал 10-11-ші сыныптарды Қызылжар ауданы, Бескөл кентіндегі №3 орта мектепте тәмамдадым. Алайда журналистика мамандығын игеремін деп мүлдем ойламаппын. Сөйтіп 2007 жылы мектепті бітірісімен Манаш Қозыбаев атындағы СҚМУ-не оқуға түстім. Бүгінде аталмыш жоғарғы оқу орнындағы «Тіл және әдебиеті» институты, журналистика бөлімінің үшінші курсын тәмамдағалы жатырмын. Университеттің КТК құрама командасының мүшесімін. 2009 жылдың наурыз айынан бастап, облыстық «Қазақстан-Петропавл» телеарнасына жұмысқа орналастым. Содан бері оқу мен жұмысты қатар алып келемін. Қазіргі күні телевидениеде акпараттар бөлімінің редакторы

болып қызмет етудемін. Эфирге күнделікті жаңалықтар дайындаумен қатар қатар, бүгінде дикторлыққа үйрену үстіндемін. Алдағы уақытта оқуымыды тамамдап, жақсы маман иесі болғым келеді. Бос уақытымда ән айтқанды ұнатамын. Өкінішке орай, менде бос уақыт бола бермейді. Алға қойған мақсатым – биік шыңдардан көрініп, елімнің ертеңі үшін аянбай еңбек ету.

Динара Бакижанова

Я родилась 18 августа в 1989 году в селе Пресновка, Жамбылский район. «Спокойный, тихий в меру скромный человек»-

так говорят окружающие. Сама о себе другого мнения - на одном месте сидеть не могу, постоянно в движении, не люблю конфликты. Считаю, какими бы конфликты не были, они не достойны внимания, а уж тем более времени и нервов. Учусь на третьем курсе по специальности журналистика в СКГУ им. М.Козыбаева. Журналистом быть даже и не мечтала, собиралась связать свою жизнь с «добычей нефти», но, как говорят, судьба. Увидела в «ящике» ведущего новостей и подумала, как же они туда попадают. И вот я оказалась здесь. На первом курсе — даже немного пожалела, что выбрала эту специальность. Наверное, потому что понятия не имела о том, как же это быть журналистом! Практика на студии «Парасат» многому научила. Первые съемки, интервью, блиц (многие просто убегали от камеры и микрофона), стенд ап

— это круто. Сейчас работаю уже на областном телеканале «Казахстан-Петропавл», ведущей утренней информационно-развлекательной программы «Салем, Кызылжар!». В этой работе есть свои плюсы и минусы, но «всё, что ни делается, делается к лучшему». Планы на будущее, конечно, грандиозные. Ближайшее время буду заниматься их реализацией.

Нургуль Урумбаевна Ахметова

Родилась и выросла на благодатной земле Северного Казахстана у подножия горы Жамантау в уже далёком 1989 году. Козерог, поэтому трудностей не боюсь. На «отлично» закончила

обычную среднюю школу, после чего решила свою дальнейшую жизнь связать с профессией журналиста. Азы этой интересной и в то же время сложной профессии изучала в Северо-Казахстанском государственном университете имени Манаша Козыбаева. Ещё в пору студенческую решила испытать себя и свои способности на ТВ. До этого публиковалась в Есильской районной

газете «Ишим», областных газетах «Северный Казахстан» и «Неделя СК». Первая запись в моей трудовой книге появилась в мае 2009 года. Свой профессиональный путь начала в Северо-Казахстанском областном филиале АО «РТРК «Казахстан». Здесь начинала ведущей утренней информационно-развлекательной программы в прямом эфире «Салем, Кызылжар!». Сейчас являюсь корреспондентом информационной программы «Ақпарат», ведущей программ «Личность» и «Помнит мир спасённый» (к 65-летию Победы). Полна энтузиазма и в ожидании перемен. По жизни стараюсь идти с улыбкой (бывало даже прохожие задавали мне вопрос — почему вы улыбаетесь?) Небывалый оптимизм помогает мне и в этой непростой профессии — журналист. Не отступай и не сдавайся — именно таким был мой заветный путь к телевидению. И сейчас, ещё пока на старте своего творчества я понимаю, что свернуть с пути намеченного, то бишь — телевизионного уже не смогу. Пока не замужем, поэтому всецело могу посвятить себя работе. Но, как и у всех, бывают моменты кризиса — творческого. И тогда я отдаюсь целиком и полностью поэзии... А вообще — история меня, как журналиста, только начинается, и на данном этапе я познаю мир, свои возможности, которые, увы, часто не совпадают с моими потребностями...

**Жанерке
Жүнісқызы Жұматаева**

1981 жылдың 14 қаңтарында көп балалы қазақы отбасында дүниеге келдім. Өскен, тәрбие алған ортам - ұстаздар отбасы. Әкем де, анам да бар ғұмырын бала тәрбиесіне арнаған жандар. 1998 жылы мектеп бітірген соң А. Ясауи атындағы Халықаралық қазақ-түрік университетіне оқуға түсіп, 2002 -жылы аудармашы мамандығын алып шықтым. Тағдырдың жазуымен ел ордамыз Астанада қызмет жолымның алғашқы баспалдақтарын бастадым.

Өзге емес, өзім айтам өз жайымды...

Тағдырдың жазуымен, жоғары оқу орнын бітірген соң, бірден, тілші болып қызмет атқармадым. Тұрмыс құрдым, ана атандым.

Алайда барлық кезде қаламы қарымды журналист болсам деген арманымды тастаған емеспін. Бала кезімде анам айтатын, «Армансыз адам болмайды. Жүрегінде асыл арман болса, сен оны жүзеге асыру үшін бар күш-жігерінді сал. Ешкімді де, ешнәрсені де тыңдама. Мен білемін, құлыным, сенің жазуға ебің бар. Алған бетіңнен тайма», - деп. Маған артқан сенімі үшін жан анама мың алғыс. Менің өмір жолымдағы осы екі кісінің берген баталары, артқан сенімдері, болашағымды, алдағы өмірімді айқындап берді.

2009 жылы қанша жыл өтсе де, тыныштық бермеген, қиялымды ұштау үшін «Қазақстан-Петропавл» телеарнасының табалдырығын аттадым. Алғашында маған бәрі таңсық, бәрі қызық. Әлі есімде алғашқы жұмыс күнінен кейін, үйге келіп, «не деген тынымсыз өмір, ондағы журналистер бір күнде 2 сюжет жазып үлгереді, шіркін-ай мен де қашан сондай тәжірибелі тілші бола аламын», - деп айтқаным. Келе-келе ысылдым. Қазір «Өзін-өзі» тану бағдарламасының авторы әрі жүргізушісімін. Сөз соңында айтарым жақында бұрынғы бүкіл Кеңес одағына аты шыққан Юрий Никулин актердің мына бір ойын оқыдым. «Егер адам таңертең атқаратын қызметіне қуанып асығып баратын болса, ал кешке үйіне қайтуға асығып кететін болса онда ол дүниедегі ең бақытты адам», - деп айтқаны. Осыдан түйгенім, өмірімді босқа өткізбей, кеш те болса,

өз жолымды тапқанымға қуандым. Бауырымда тұлымшағы желбіреп өсіп келе жатқан құлыншағым, кейде жанашырым, кейде досым, кейде арқа сүйер асқар тауым бола білген өмірлік жарым, жаным қалаған жұмыс, қиналғанда қолтығымнан демеп, ақыл үйрететін ұжым, жұмыртқадай тату-тәтті жанұям бар. қорыта келгенде, «Адам бақытты болуға тиісті, ал бағы жанбаса, оған сол адамның өзі кінәлі», - деген, ұлы орыс жазушысы Л. Н. Толстойдың осы бір ғажап кемелді ойы бүткіл ғұмырымның басты ұстанымы боды десем, жалған айтпаған болар едім.

Асель Сулейменова

Родилась 2 ноября 1988 года в городе Омск Российской Федерации. С журналистикой свою жизнь связывать даже никогда и не планировала. В семье ветеринаров,

многие шутили, что я также продолжу династию. Но у меня в то время были совсем другие планы. Мечтала стать переводчиком. Интересен был язык, культура, традиции другого народа. (Наверное,

оттого я и являюсь сейчас автором передачи о соотечественниках). А выбор профессии, да и всего направления в жизни - решил случай. Вернее фильм. Не помню название, да и сюжета в принципе тоже. Но фильм был об одном журналисте, у которого была безумно интересная жизнь. Постоянно в движении, поиске новых тем, приключения, путешествия. Вот тогда я впервые и подумала: «А как клево быть журналистом!» И рискнула. Наперекор всем поступила в СКГУ на специальность «журналистика». С самого начала поняла: «Это мое!» На Петропавловской студии работаю уже практически 2 года, и время летит незаметно. «Салем, Кызылжар!» - корреспондент информационной программы — диктор новостей, а еще вышеупомянутая программа «Отандастар» - над этим всем я и работаю. Безумно влюблена в свою работу. Один известный журналист, мне однажды сказал, что попробовав хоть однажды себя на ТВ, ты уже никогда не сможешь работать нигде кроме заветного телевидения. С каждым днем убеждаюсь, что это чистая правда. Стоя только у самых истоков своей (а я надеюсь хорошей) карьеры журналиста, понимаю, что одна из самых лучших профессий в мире — это моя.

Мазмұны

Облыс әкімі С.Біләловтің құттықтауы.....	5
«Қазақстан» РТРК» АҚ басқармасының төрағасы Ж. Омаровтың құттықтауы.....	9
Е.Тоқшылық.....	11
Я. Грин.....	15
Р. Сергеева.....	16
П. Осипов.....	17
А. Кренида.....	18
В. Вихляев.....	19
М. Қанғожин.....	30
К. Мұсырман.....	59
Ж. Сүлейменов.....	78
А. Татанов.....	88
С. Әбілмәжінов.....	93
А. Мануйлов.....	94
Г. Шамов.....	95
Н. Белозеров.....	99
А. Гусинский.....	101
Ю. Гусинский.....	103
Е. Құсайынов.....	104
Ғ.Балғожин.....	105
М. Мұқанов.....	107
Б. Бекмағанбетов.....	108
Р. Бикмухаметова.....	111
В. Манылов.....	119
Г. Халетова.....	125
Л. Орловская.....	138
Р. Жумабаева.....	145
А. Яремчук.....	147
Г. Осиик.....	155
А. Жантеміров.....	158
Н. Шәріп.....	160

К. Әлібаева.....	163
Т. Әбдірайым.....	166
В. Соколова.....	168
Г. Шветова.....	170
Г. Жаворонкова.....	175
Ф. Денисенко.....	177
В. Коноплев.....	179
Н. Варова.....	181
С. Кузнецов.....	183
Ж. Самрат.....	184
М. Бисенова.....	185
К. Қабдөшева.....	187
Е. Пилипцевич.....	203
И. Купина.....	206
Л. Салыкова.....	208
Е. Горбань.....	217
А. Жакупова.....	221
А. Аманжолова.....	221
Б. Қалиева.....	222
Е. Амантайұлы.....	224
С. Шаймерденов.....	226
С. Мауғазин.....	227
Р. Жангулин.....	228
И. Жылқайдарова.....	229
Э. Найманбаева.....	230
А. Ерболат.....	234
Н. Аубакирова.....	237
В. Мұстафина.....	238
Г. Мұқатаева.....	239
Д. Құлмағанбетова.....	240
А. Герасимова.....	242
М. Дюркич.....	244
Г. Жанзакова.....	246
Д. Аманжолова.....	248

Ж. Наурызбаев.....	250
С. Жақыпов.....	251
Д. Бакижанова.....	253
Н. Ахметова.....	254
Ж. Жұматаева.....	256
А. Сулейменова.....	258

Редакторы Кәрібай Мұсырман.
Дизайнері Сәуле Ахмадиева.

2010 жылы баспаға тапсырылған.
Тапсырыс 4449. Таралымы 500
АО «Полиграфия» басылды.
Қазақстан Конституциясы көшесі, 11

АО «Полиграфия» не несет ответственность
за качество печати и корректуру.